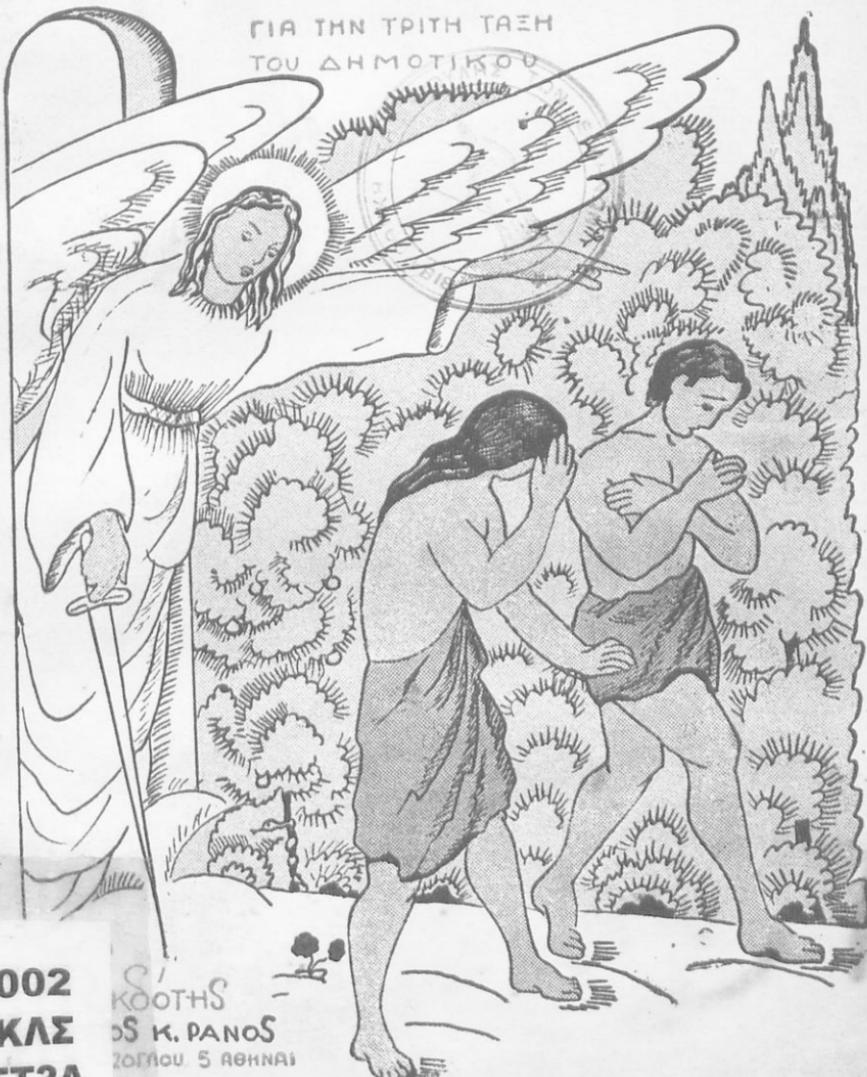

9 69 ΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

Α.ΜΠΑΜΠΑΛΗ Μαρούσι

ΠΑΠΑΙΟ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
934

ΣΙΚΟΘΗΣ
ΟΣ Κ. ΠΑΝΟΣ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

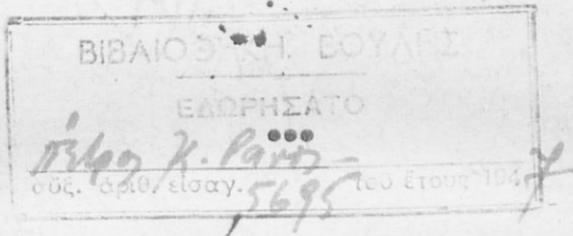

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Α. ΜΠΑΜΠΑΛΗ

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΡΑΝΟΣ
ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5ε - ΑΘΗΝΑΙ

1947

002
ΚΑΣ
Ιταλ
934

Κάθε άντερυπο φέρει τήν ύπογραφή του συγγραφέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Πρὶν ὁ καλὸς Θεὸς ἀποφασίση νὰ φτιάσῃ τὸν κόσμο, τίποτα ἀπὸ δσα βλέπομε σήμερα δὲν ὑπῆρχε. Οὕτε ὁ γαλάζιος οὐρανός, οὕτε ὁ χρυσὸς ἥλιος, οὕτε τὸ ἀργυρὸ φεγγάρι, οὕτε ἡ γαλανὴ θάλασσα, οὕτε τὰ πράσινα δένδρα, οὕτε τὰ ὅμορφα λουλούδια, οὕτε τίποτα. "Ἐνα βαθὺ σκοτάδι ἀπλωνόταν παντοῦ." Ανθρώποι δὲν ὑπῆρχαν, ζῶα δὲν περπατοῦσαν στὴ γῆ, πούλια δὲν κελαϊδούσαν. Σκοτάδι κι ἐρημιὰ βασίλευε παντοῦ. Κι εἰπε κάποτε ὁ καλὸς Θεός: Νὰ γίνη φῶς! Κι ἀμέσως ἔνα ὄλόλαμπρο φῶς ἀπλώθηκε στὴν πλάση καὶ ξεχώρισε ἀπὸ τὸ σκοτάδι, Τότε ὁ καλὸς Θεὸς ὠνόμασε τὸ φῶς Ἡμέρα καὶ τὸ σκοτάδι Νύχτα. Τὴ δεύτερη ἡμέρα εἰπε κι ἔγινε ὁ γαλάζιος οὐρανός. Τὴν τρίτη ἡμέρα εἰπε νὰ ξεχωρίση ἡ στεριὰ ἀπὸ τὰ νερά. Ἀμέσως τὰ νερὰ μαζεύτηκαν στὰ ώρισμένα μέρη κι ἔκαμαν τὴ θάλασσα καὶ στὴ γῆ φύτρωσαν λογῆς λογῆς δένδρα καὶ λουλούδια. Τὴν τετάρτη ἡμέρα εἰπε ὁ Θεὸς κι ἔγινε ὁ χρυσὸς ἥλιος γιὰ νὰ φωτίζῃ τὴν πλάση τὴν ἡμέρα καὶ τὸ ἀργυρὸ φεγγάρι μὲ τὰ ὅμορφα ἀστέρια γιὰ νὰ φωτίζουν τὴν νύχτα τὴν πλάση. Τὴν πέμπτη ἡμέρα εἰπε ὁ Θεός: Νὰ γίνουν

τὰ ψάρια στὰ νερά καὶ τὰ πουλιά νὰ πετοῦν στὸν ἀέρα. Κι ἀμέσως γέμισαν οἱ θάλασσες ψάρια καὶ τὸ γλυκὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν ἀκούστηκε στὸν ἀέρα. Σὰν ξημέρωσε ἡ ἔκτη ἡμέρα εἶπε ὁ Θεός : Νὰ γίνουν ὅλα τὰ ζῶα στὴ γῆ· κι ἀμέσως γέμισε ἡ γῆ ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα κατὰ τὸ θέλημά του. "Υστερα κύτταξε ὁ Θεός τὴν ὅμορφη πλάση καὶ σκέφτηκε πώς θὰ ἐπρεπε νὰ φτιάσῃ ἔνα ἀκόμη πλάσμα ποὺ νὰ ἔξουσιάζῃ ὅλα τ' ἄλλα. Κι ἔφτιασε τελευταῖα τὸν ἄνθρωπο, τὸ τελειότερο ἀπὸ ὅλα του τὰ πλάσματα.

2. Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τὸν ἄνθρωπο ὁ Θεός τὸν ἐπλασε τελευταῖα ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα πλάσματα. Πήρε λίγο χῶμα καὶ μ' αὐτὸ ἐπλασε τὸ σῶμα του, ὕστερα τὸν φύσηξε καὶ τοῦ ἔδωσε ζωὴ καὶ ψυχή. Τοῦ ἔδωσε ἀκόμη φωνὴ καὶ μυαλὸ νὰ σκέφτεται καὶ νὰ ξεχωρίζῃ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό. Τὸν ἔκαμε δηλ. τὸ τελειότερο ἀπὸ τὰ πλάσματά του, ἔτσι ποὺ νὰ μοιάζῃ μ' αὐτὸν δηλ. «κατ' εἰκόνα καὶ δόμοιωση». Τὸν πρῶτον αὐτὸν ἄνθρωπον τὸν ὡνόμασε Ἄδαμ, δηλ. χωματένιο, καὶ τὸν ἔβαλε νὰ κατοικήσῃ σ' ἔνα ὅμορφο κῆπο ποὺ λεγόταν Παράδεισος. "Υστερα σκέφτηκε πώς μόνος του δὲν θὰ ἦταν εύτυχισμένος κι ἀποφάσισε νὰ τοῦ κάμη κι ἔνα σύντροφο. Τὸν ἀποκοίμισε λοιπὸν καὶ πήρε μιὰ πλευρά του μὲ τὴν ὁποίαν ἐπλασε μιὰ γυναίκα, τὴ σύντροφο τῆς ζωῆς του καὶ τὴν ὁποίαν ὡνόμασε Εὔα, δηλ. ζωῆ. "Οταν ξύπνησε ὁ Ἄδαμ καὶ εἶδε τὴν Εὔα χάρηκε πολὺ καὶ εἶπε : «αὐτὴ εἶναι σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα μου καὶ κόκκαλο ἀπὸ τὰ κόκκαλά μου». Αὐτοὶ εἶναι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ποὺ πλάστηκαν στὸν κόσμο καὶ γιαυτὸ ὡνομάστηκαν πρωτόπλαστοι κι ἀπ' αὐτοὺς καταγόμαστε κι ἡμεῖς. "Υστερα ὁ Θεός εύλογησε τοὺς πρωτοπλάστους καὶ τοὺς εἶπε : «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ κατακυριεύσατε

τῆς γῆς» δηλ. νὰ κάμετε πολλὰ παιδιά, νὰ γεμίσετε τὴ γῆ καὶ νὰ γίνετε κύριοι σ' ὅλη τὴ γῆ. "Ἐτσι τελείωσε ὁ Θεὸς τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου σὲ ἔξη ἡμέρες καὶ τὴν ἑβδόμη κάθησε νὰ ξεκουρασθῇ ἀπὸ τοὺς κόπους του. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὴν ὠνόμασε Σάββατο, δηλ. ἡμέρα ἀργίας.

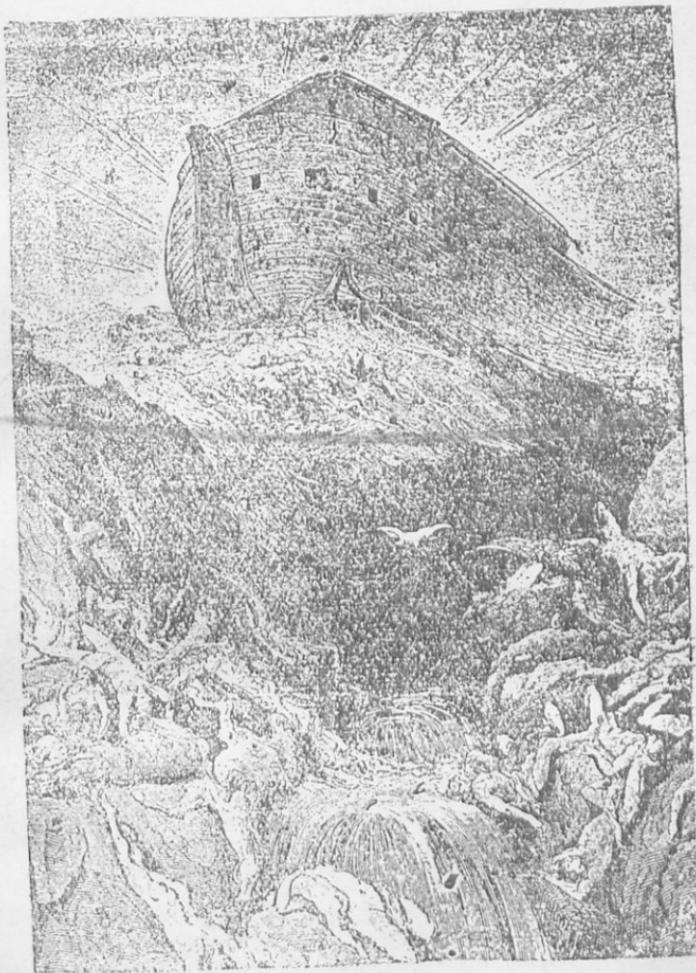
3. Η ΠΡΩΤΗ ΑΜΑΡΤΙΑ

Εύτυχισμένοι ζοῦσαν οἱ πρωτόπλαστοι στὸν παράδεισο. Δένδρα καταπράσινα μὲ γλυκούς καρποὺς καὶ λογῆς λογῆς λουλούδια ὑπῆρχαν παντοῦ. Κρυσταλλένια νερὰ ἔτρεχαν καὶ κάθε λογῆς πουλιὰ γέμιζαν τὸν ἀέρα μὲ τὸ γλυκό τους κελάδημα. "Ολῶν τῶν εἰδῶν τὰ ζῶα ζοῦσαν ἐκεῖ ἥσυχα καὶ ἀγαπημένα. "Ολα αὐτὰ τὰ ὄμορφα πράματα ἦταν στὴ διάθεση τῶν πρωτοπλάστων. Ο Ἀδάμ καὶ ἡ Εὕα ζοῦσαν ἐκεῖ χαρούμενοι κ εύτυχισμένοι μὰ ἡ εύτυχία τους αὐτὴ δὲν κράτησε πολύ. Γιατὶ ἔκαμαν μιὰ μεγάλη ἀμαρτία, παράκουσαν τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. "Οταν ὁ Θεὸς τοὺς ἔβαλε νὰ κατοικήσουν στὸν παράδεισο τοὺς εἶπε: "Ολα ὅσα βλέπετε ἐδῶ εἰναι δικά σας, ἀπὸ δὲν τῶν δένδρων τοὺς καρποὺς μπορεῖτε νὰ φᾶτε. Δείχνοντάς τους ὅμως τὸ δένδρο τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοὺς πρόσθεσε· «προσέχετε νὰ μὴ φᾶτε ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου αὐτοῦ, γιατὶ θὰ γίνετε δυστυχεῖς καὶ θὰ πεθάνετε». "Οσο οἱ πρωτόπλαστοι τηροῦσαν τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἥσαν εύτυχισμένοι. Ο Σατανᾶς ὅμως ζήλεψε τὴν εύτυχία τους καὶ θέλησε νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Μιὰ μέρα λοιπὸν ποὺ περνοῦσε ἀπὸ κοντὰ ἡ Εὕα μεταμορφώθηκε σὲ φίδι καὶ τῆς εἶπε πονηρά : «Εὕα γιατὶ δὲν τρῶτε ἀπὸ τοὺς γλυκούς καρποὺς αὐτοῦ τοῦ δένδρου;» «Γιατὶ μᾶς τὸ ἀπαγόρευσε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ μὴ πάθωμε κακό», ἀπάντησε ἡ Εὕα. «Σᾶς γέλασε» τῆς λέει ὁ Σατανᾶς. «Κανένα κακὸ δὲν θὰ πάθετε. Σᾶς ἀπαγόρευσε νὰ φᾶτε ἀπὸ τοὺς καρ-

5. Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ

Μακριά τώρα άπό τὸν Παράδεισο δὲ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὕα ζοῦσαν ζωὴ σκληρὴ καὶ βασανισμένη. Θυμοῦνταν τὴν εύτυχισμένη καὶ ξένιαστη ζωὴ ποὺ περνοῦσαν στὸν παράδεισο καὶ ύπεφεραν πολὺ. Τώρα πιὰ ἡ ζωὴ τους δὲν εἶχε καμμιὰ χαρὰ καὶ καμμιὰ γλύκα. Μὲ κόπους καὶ μὲ βάσανα περνοῦσε ἡ ζωὴ τους καὶ κάθε μέρα ποὺ περνοῦσε ἦταν χειρότερη ἀπό τὴν ἄλλη. "Ετσι περνοῦσαν τὰ χρόνια καὶ οἱ πρωτόπλαστοι ἔσερναν μαζί τους τὴν παλιά τους ἀμαρτία καὶ τὴν κατάρα τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸν καιρὸν οἱ πρωτόπλαστοι ἔκαμαν παιδιά, τὰ παιδιά τους ἔκαμαν ἄλλα παιδιά κι ἔκεινα ἔκαμαν ἄλλα, κι ἔτσι ὁ κόσμος πλήθυνε πολὺ. Μὰ δόσο πλήθαινε ὁ κόσμος τόσο τὸν κυρίευε ἡ ἀμαρτία. Εἶχαν πιὰ ξεχάσει τὸν ἀληθινὸν Θεὸν κι ἔκαμαν ἀδικεῖς πράξεις. Ὁ ἑνας ἀδικοῦσε τὸν ἄλλον καὶ κανεὶς δὲν ἄκουε τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ. "Ολοι ζοῦσαν βουτηγμένοι στὴν ἀμαρτία. Μὲ λύπη ἔβλεπε ὁ Θεὸς τὸ κατάντημα τῶν ἀνθρώπων καὶ περίμενε νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἐπανέλθουν στὸν ἴσιο δρόμο. Τοῦ κάμου ὅμως! Οἱ ἀνθρωποι εἶχαν πάρει πιὰ μεγάλο κατήφορο καὶ ἡ ἀμαρτία μεγάλωνε ἀπό ήμέρα σὲ ήμέρα. Χάθηκε πιὰ ἀπό τὸν κόσμο ἡ ἀγάπη, ὁ σεβασμός, ἡ ἀλήθεια κι ἡ δικαιοσύνη. "Ελειψε καὶ ἡ χαρά. Μάταια δὲ καλὸς Θεὸς ἔστειλε τὸν ἄγγελό του καὶ τοὺς συμβιόλεψε νὰ πάψουν τὶς ἀμαρτίες καὶ νὰ ξαναγυρίσουν στὸν ἴσιο δρόμο. Μάταια ὁ ἀγαθὸς Νῶε τοὺς συμβιόλεψε νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ζητήσουν συγχώρηση ἀπό τὸ Θεό. Μάταια τοὺς ἔλεγε πὰς ἀν δὲν μετανοήσουν ὁ Θεὸς θὰ τοὺς τιμωρήσῃ σκληρά. Τίποτε δὲν ἄκουαν. Τὸν περιγελοῦσαν μάλιστα κι ἔξακολουθοῦσαν νὰ ζοῦν τὴν ἴδια ἀμαρτωλὴ ζωὴ. Τότε ὁ Θεὸς ὠργίσθηκε πολὺ κι ἀποφάσισε νὰ τοὺς καταστρέψῃ μὲ κατακλυσμό. Κάλεσε λοιπὸν τὸν ἀγαθὸ Νῶε καὶ τοῦ εἶπε: «Σπεῦσε

νὰ φτιάξης μιὰ μεγάλη Κιβωτὸν νὰ μπῆς μέσα σὺ
μὲ δὴ σου τὴν οἰκογένεια καὶ νὰ πάρης κι ἔνα
ζευγάρι ἀπὸ κάθε ζῶο κι ἀρκετὰ τρόφιμα». Ο Νῶε

Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε

ἔφτιαξε τὴν κιβωτὸν μπῆκε μέσα μὲ τὴν οἰκογένειά
του καὶ τὰ ζῶα, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ
τὴν ἔκλεισε καλά. Ἀμέσως τότε ἄνοιξαν ἵνα κατα-

ράχτες τοῦ ούρανοῦ κι ἄρχισε μιὰ δυνατὴ βροχή, ποὺ κράτησε σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες. Τὰ νερά πλημμύρισαν καὶ σκέπασαν τὰ πάντα ὡς τὶς κορφὲς τῶν πιὸ ψηλῶν βουνῶν. Τίποτε δὲν γλύτωσε. "Ολοὶ οἱ ἀνθρώποι πνίγηκαν. "Ετσι τι- μωρήθηκαν γιὰ τὶς ἀμαρτίες τους. Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε ταξίδευε ἐπάνω στὰ νερά. "Υστερα ἡ βροχὴ σταμάτησε, τὰ νερά ἄρχισαν νὰ κατεβαίνουν καὶ ἡ κιβωτὸς ἀράξε στὴν κορυφὴ ἐνὸς ψηλοῦ βουνοῦ τοῦ Ἀραράτ. Ἀφοῦ πέρασε ἀρκετὸς καιρός, ὁ Νῶε θέλοντας νὰ μάθῃ ἂν τραβήχτηκαν τὰ νερά καὶ μπορεῖ νὰ βγῆ ἔξω, ἀπόλυτε ἔνα κόρακα, αὐτὸς ὅμως βρῆκε πτώματα κι ἔτρωγε καὶ δὲν ξαναγύρισε. Σὲ λίγες ἡμέρες ἔστειλε ἔνα περιστέρι, μὰ τὸ περιστέρι ξαναγύρισε στὴν κιβωτὸ ἀμέσως, γιατὶ δὲν βρῆκε τόπο νὰ σταθῇ. "Υστερα ἀπὸ ἐπτὰ ἡμέρες ξανάστειλε πάλι τὸ περιστέρι καὶ ἐκεῖνο γύρισε κρατώντας στὸ ράμφος του, ἔνα κλωνάρι ἐλιᾶς. Κατάλαβε τότε ὁ Νῶε πῶς τὰ νερά κατέβηκαν κάτω ἀπὸ τὶς κορυφὲς τῶν δένδρων. Μετὰ ἐπτὰ ἡμέρες ξανάστειλε πάλι τὸ περιστέρι, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ξαναγύρισε στὴν κιβωτό. Τότε κατάλαβε ὁ Νῶε πῶς ἡ γῆ στέγνωσε καὶ μποροῦσε νὰ βγῆ ἔξω. "Ανοιξε λοιπὸν τὴν κιβωτὸ καὶ βγῆκε ἔξω μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειά του καὶ τὰ ζῶα του. Ἡ γῆ πιὰ εἶχε στεγνώσει, τὰ δένδρα πρασίνιζαν κι ὁ ἥλιος ὀλόλαμπρος ἔλαμπε στὸν ούρανό. Ἀμέσως δὲ εύσεβὴς Νῶε προσέφερε θυσία στὸ Θεὸ καὶ τὸν εὐχαρίστησε γιὰ τὴ σωτηρία του. Ὁ Θεὸς εὐχαριστήθηκε γιὰ τὴ θυσία τοῦ Νῶε καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε πῶς ποτὲ πιὰ δὲν θὰ κατάστρεφε τὴν πλάση μὲ κατακλυσμό. Καὶ γιὰ σημάδι τῆς ὑποσχέσεώς του, τοῦ ἔδωσε τὸ ούρανιο τόξο. "Υστερα εὐλόγησε τὸ Νῶε καὶ τὴν οἰκογένειά του καὶ τοὺς εἶπε: «Νὰ αὐξάνεσθε καὶ νὰ πληθύνεσθε καὶ νὰ χαίρεστε τὰ ἀγαθά της».

6. Ο ΠΥΡΓΟΣ ΒΑΒΕΛ

Μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε πλήθυναν τόσο πολύ, ποὺ δὲν τοὺς χωροῦσε πιὰ ἡ γῆ ποὺ κατοικοῦσαν. Ἀποφάσισαν λοιπὸν

‘Ο Πύργος Βαβέλ

νὰ χωρίσουν καὶ νὰ σκορπιστοῦν σὲ διάφορα μέρη τῆς γῆς, γιὰ νὰ ζήσουν καλύτερα. Σκέφτηκαν δμῶς πρὶν χωρίσουν νὰ χτίσουν, ἔνα μεγάλο πύρ-

γο ποὺ ἡ κορυφή του νὰ φθάνῃ ὡς τὸν οὐρανό, γιὰ νὰ θυμοῦνται τὴν παλιά τους ζωὴ καὶ νὰ μείνη τ' ὄνομά τους ἀθάνατο. Μόλις τὸ σκέφτηκαν, ἄρχισαν ἀμέσως τὴ δουλειά. Δούλευαν ὅλοι μὲ μεγάλη ὅρεξη καὶ σὲ λίγο ὁ πύργος εἶχε προχωρῆσει ἀρκετά. 'Ο Θεὸς ὅμως δὲν ἀγαπᾷ τὴν ύπερηφάνεια καὶ τιμωρεῖ τοὺς ύπερηφανούς. Γιὰ νὰ τοὺς σταματήσει λοιπὸν αὐτὴ τὴ ματαιοπονία τοὺς ἔσυγχυσε τὶς γλῶσσες κι ἐκεὶ ποὺ μιλοῦσαν ὅλοι τὴν ἴδια γλῶσσα, ξαφνικὰ δὲν μποροῦσαν νὰ συνεννοθῶν, γιατὶ καθένας μιλοῦσε ἄλλη γλῶσσα. "Ετοι ἐνῶ ζητοῦσε ὁ ἔνας νερό, ὁ ἄλλος ἔφερνε πέτρες καὶ ἐκεὶ ποὺ ζητοῦσε ἔνας χαλίκι ὁ ἄλλος τοῦ ἔφερνε χῶμα.

"Ετοι ἡ δουλειὰ δὲν μποροῦσε νὰ προχωρήσῃ κι ἀναγκάσθηκαν νὰ τὴν σταματήσουνε. Γιαυτὸ ὁ πύργος αὐτὸς ὠνομάσθηκε πύργος Βαβέλ, που σημαίνει σύγχυση γλωσσῶν.

Χωρίσθηκαν τότε οἱ ἄνθρωποι σὲ δύμαδες καὶ ἄλλοι ἐγκατεστάθηκαν στὴν Ἀσία, ἄλλοι πῆγαν στὴν Ἀφρικὴ καὶ ἄλλοι στὴν Εὐρώπη.

ΜΕΡΟΣ Β' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΑΒΡΑΑΜ

"Οταν οἱ ἄνθρωποι σκόρπισαν στὶς διάφορες χῶρες, ἄρχισαν σιγὰ σιγὰ νὰ λησμονοῦν τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πέφτουν σὲ ἀμαρτίες. Ξέχασαν τὸν ἀληθινὸ Θεὸ κι ἄρχισαν νὰ προσκυνοῦν τὰ εἰδωλα δηλ. τὸν ἥλιο, τὸ φεγγάρι, τ' ἀστέρια φηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κλπ. Μὲ λύπη ἔβλεπε ὁ Θεὸς τὸ κατάντημα αὐτὸν ἀνθρώπων. Σκέφτηκε λοιπὸν νὰ βρῇ ἐναγ καλὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τὸν κόμη ἀρχηγὸν ἐνὸς λαοῦ ποὺ νὰ εἶναι πιστὸς στὸ θέλημά του. Ζοῦσε τότε στὴν πόλη Χαρράν τῆς Μεσοποταμίας ἐνας εὔσεβὴς κι ἐνάρετος ἄνθρωπος ποὺ λεγόταν Ἀβραάμ. Αὐτὸν ἔδιάλεξε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ τὸν κόμη ἀρχηγὸν τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ του. Παρουσιάζεται λοιπὸν μιὰ μέρα στὸν Ἀβραὰμ καὶ τοῦ λέει: «Ἀβραὰμ νὰ πάρης τὴ γυναίκα σου τὴ Σάρα καὶ τὸν ἀνεψιό σου τὸν Λώτ μὲ τὴν οἰκογένειά του καὶ νὰ πᾶς νὰ κατοικήσῃς στὴ χώρα ποὺ θὰ σου δείξω ἔγω» καὶ τοῦ ἔδειξε τὴ γῆ Χαναάν. Ο εὔσεβὴς Ἀβραὰμ ὑπάκουσε ἀμέσως στὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Πήρε τὴ γυναίκα του καὶ τὸν ἀνεψιό του καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του καὶ πήγε κι ἐγκαταστάθηκε στὴ Χαναάν. Γιὰ νὰ φθάσῃ στὴ Χαναάν πέρασε τὸν ποταμὸ Ιορδάνη, ἐπειδὴ δὲ πέρασε τὸν ποταμό, οἱ κάτοικοι τῆς χώρας αὐτῆς τὸν ὡνόμασαν Ἐβραῖο, ποὺ σημαίνει περάτη, (δηλ. ἄνθρωπον ποὺ πέρασε τὸν ποταμό). Ἀπὸ τότε οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραὰμ λέγονται Ἐβραῖοι. Η Χαναάν ὅμως εἶχε λίγα λιβάδια καὶ δὲν ἔφθαναν νὰ βοσκήσουν τόσα κοπάδια πρόβατα, γιαυτὸ οἱ βοσκοὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Λώτ φιλονικοῦσαν κάθε μέρα γιὰ τὶς βοσκές. Τότε ὁ Ἀβραὰμ ποὺ ἦταν ἥσυχος καὶ ἐνάρετος ἄνθρωπος, κάλεσε μιὰ ἡμέρα τὸν ἀνεψιό του Λώτ καὶ τοῦ εἶπε: «ἀνεψιέ μου Λώτ, ἡ χώρα αὐτὴ δὲν θὰ μᾶς χωρεῖ καὶ τοὺς δυό, οἱ βοσκοί μας κάθε μέρα φιλονικοῦν γιὰ τὶς βοσκές καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι καλὸ πρᾶγμα. Πρέπει δὲν εἶνας ἀπὸ τοὺς δυό μας νὰ φύγῃ ἀπ' αὐτὴ τὴ χώρα». Ο Λώτ βρῆκε σωστὰ τὰ λόγια τοῦ Ἀβραὰμ κι ἀμέσως πήρε τὰ ὑπάρχοντά του κι ἔφυγε γιὰ μιὰ χώρα ποὺ λεγόταν Σόδομα καὶ Γόμορρα. Ο Ἀβραὰμ ἔμεινε στὴ Χαναάν ὅπου ἔχτισε θυσιαστήριο καὶ προσέφερε θυσία στὸ Θεό. Ο Θεὸς τὸν εὐλόγησε καὶ τὸν ἔκαμε πατριάρχη δηλ. ἀρχηγὸν τῶν Ἐ-

βραίων. Έκει ὁ Ἀβραὰμ ἔζησε πολλά χρόνια καὶ διατηρούσε πάντα τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστην στὸ Θεό. "Ολοὶ δὲ οἱ ἄνθρωποι τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν ἐσέβονταν.

·Η γυναῖκα τοῦ Ἀώτ ποὺ ἔγινε στήλη ἀλατιοῦ

ΣΟΔΟΜΑ ΚΑΙ ΓΟΜΟΡΡΑ

Ἡ χώρα ποὺ διάλεξε ὁ Λώτ γιὰ νὰ κατοικήσῃ
 ἥταν πλούσια καὶ οἱ κάτοικοι της ζοῦσαν εὔτυχι-
 σμένοι. Ἡταν ὅμως ἀσεβεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ζοῦ-
 σαν βουτηγμένοι στὴν ἀμαρτία. Οἱ μόνοι ἀγαθοὶ
 καὶ ἐνάρετοι ἀνθρώποι στὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα
 ἥταν ὁ Λώτ καὶ ἡ οἰκογένειά του. Ὁ Θεὸς ἔστειλε
 δύο ἀγγέλους του νὰ συμβουλέψουν τοὺς κακοὺς
 αὐτοὺς ἀνθρώπους νὰ μετανοήσουν, ἀλλὰ οἱ ἀσε-
 βεῖς αὐτοὶ ἀνθρώποι δὲν ἤθελαν τίποτε ν' ἀκού-
 σουν. Τόση μάλιστα ἥταν ἡ ἀσέβειά τους, ὡστε
 ὥρμησαν νὰ κακοποιήσουν τοὺς ἀγγέλους τοῦ
 Θεοῦ ποὺ ἥταν στὸ σπίτι τοῦ Λώτ. Τότε ὁ Θεὸς
 ὠργίστηκε πολὺ καὶ ἀποφάσισε νὰ τοὺς κατα-
 στρέψῃ. Διέταξε λοιπὸν τὸν Λώτ νὰ πάρῃ τὴν οἰ-
 κογένειά του καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν χώρα αὐτὴ καὶ
 νὰ μὴ γυρίσῃ κανεὶς πίσω του νὰ κυττάξῃ ὅ,τι ἀν-
 δῆ ἡ ἀκούση. Μόλις ξημέρωσε ὁ Λώτ πῆρε τὴν γυ-
 ναίκα καὶ τὰ παιδιά του καὶ ξεκίνησε. Δὲν εἶχαν
 ἀκόμη ἀπομακρυνθῆ πολύ, κι ἀρχισε νὰ πέφτῃ
 ἀπὸ τὸν οὐρανὸ βροχὴ ἀπὸ φωτιά καὶ θειάφι ποὺ
 κατέστρεψε τὰ πάντα. Ἡ γυναίκα τοῦ Λώτ λησμό-
 νησε τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, γύρισε καὶ κύτταξε
 πρὸς τὰ πίσω, γιὰ νὰ ιδῇ τὴν καταστροφὴν. Στὴ
 στιγμὴ ὅμως ἔγινε μιὰ στήλη ἀπὸ ἀλάτι. Ὁλη ἡ
 ὅμορφη ἐκείνη χώρα βούλιαξε καὶ στὴ θέση της
 φανερώθηκε μιὰ λίμνη ποὺ βρίσκεται ώς σήμερα
 καὶ τὴ λένε Νεκρὰ θάλασσα.

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ

‘Ο Εύσεβης Ἀβραὰμ καὶ ἡ Σάρα ζοῦσαν ἦσυχοι
 κι’ εύτυχισμένοι καὶ πάντα ἔδειχναν πίστη κι ἀ-
 γάπη στὸ Θεό. ‘Ἐνα μονάχα καημὸ εἶχαν, ποὺ
 δὲν ἔκαναν παιδιά. Κάθε μέρα παρακαλοῦσαν τὸ

στερα γύρισε στὸ σπίτι του χαρούμενος κι εύτυχισμένος.

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ

‘Ο Ἀβραὰμ εἶχε πιὰ γεράσει κι ἡ ἀγαπημένη του Σάρρα εἶχε πεθάνει πρὸ δλίγων ἐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ καταλάβαινε πώς πλησίαζε τὸ τέλος του, σὰν καλὸς πατέρας ἀποφάσισε νὰ παντρέψῃ τὸ γυιό του Ἰσαὰκ ποὺ εἶχε γίνει πιὰ ἄνδρας. Ἡθελε ὅμως ἡ γυναῖκα τοῦ Ἰσαὰκ νὰ είναι ἐνάρετη, σὰν τὴ μητέρα του τὴ Σάρρα. Στὴ Χαναὰν ὅμως δὲν μποροῦσε νὰ βρῇ κατάλληλη νύφη γιὰ τὸν Ἰσαὰκ, γιατὶ οἱ ἄνθρωποι ἦταν ἀμαρτωλοί. Σκέφθηκε λοιπὸν νὰ ζητήσῃ μιὰ καλὴ κόρη ἀπὸ τὴν πατρίδα του τὴ Μεσοποταμία. Ἐκάλεσε τότε τὸν δοῦλο του τὸν Ἐλιέζερ καὶ τοῦ εἶπε: «Ἐλιέζερ, ὁ Ἰσαὰκ μεγάλωσε πιὰ καὶ πρέπει νὰ τοῦ βροῦμε μιὰ καλὴ νύφη. Ἐτοιμάσου λοιπὸν νὰ πᾶς στὴν πατρίδα μου τὴ Μεσοποταμία καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ βρῆς μιὰ καλὴ νύφη γιὰ τὸν Ἰσαὰκ». Ὁ πιστὸς δοῦλος Ἐλιέζερ ἀφοῦ εύχαριστησε τὸν Ἀβραὰμ γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ τοῦ ἔδειχνε, ἐτοιμάσθηκε γιὰ τὸ μεγάλο ταξίδι. Φόρτωσε σὲ δέκα καμῆλες πολλὰ πλούσια δῶρα καὶ ἔκινησε. Ἀφοῦ βάδισε πολλὲς ἡμέρες, ἔφθασε κοντὰ στὴν πόλη Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας. Ἐκεῖ κάθησε νὰ ξεκούραστῃ κοντὰ σ’ ἓνα πηγάδι καὶ προσευχήθηκε στὸ Θεό καὶ εἶπε: «Θεέ μου βοήθησέ με νὰ βρῶ μιὰ καλὴ νύφη γιὰ τὸν Ἰσαὰκ. Κάμε Θεέ μου ἔκεινη ἡ κόρη ποὺ θὰ μοῦ δώση νὰ πιῶ νερὸ καὶ θὰ ποτίση καὶ τὶς καμῆλες μου, νὰ είναι ἔκείνη ποὺ θὰ γίνη γυναῖκα τοῦ Ἰσαὰκ». Καὶ νὰ σὲ λίγο ἔρχεται στὸ πηγάδι μιὰ πολὺ ὅμορφη καὶ χαριτωμένη κόρη νὰ πάρῃ νερό. Ὁ Ἐλιέζερ ὅταν τὴν εἶδε εἶπε μέσα του: «Θεέ μου κάμε νὰ είναι ἡ ὅμορφη αὐτὴ κόρη ἔκείνη ποὺ θὰ γίνη γυναῖκα τοῦ Ἰσαὰκ». Ὅστερα τὴν πλησίαζει καὶ τῆς λέει μὲ σεβασμό:

«Κόρη μου δῶσε μου σὲ παρακαλῶ λίγο νερὸν νὰ πιῶ». Ἐκείνη πρόθυμα τοῦ ἔδωσε νὰ πιῇ καὶ πότισε καὶ τῆς καμῆλες του. Πήρε θάρρος τότε διγερο - Ἐλιέζερ καὶ τὴ ρώτησε πῶς τὴ λένε, τίνος

Ἐλιέζερ καὶ Ρεβέκκα

κόρη εἶναι κι ἀν ύπάρχη μέρος νὰ μείνη τὸ βράδυ στὸ σπίτι της.

«Μὲ λένε Ρεβέκκα, εἶμαι κόρη τοῦ Βαθουὴλ κι ὁ παπούς μου εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Ἀβραάμ. Στὸ σπίτι μας ύπάρχει χῶρος γιὰ σένα καὶ τροφὴ γιὰ τὰ ζῶα σου». Αὐτὰ εἶπε ἡ Ρεβέκκα κι ἔτρεξε στὸ σπίτι της καὶ τὰ διηγήθηκε ὅλα. Ἀμέσως ὁ ἀδελφός της Λάβαν ἔτρεξε νὰ προϋ-

παντήση τὸν ξένο. Ὁ Ἐλιέζερ προσευχήθηκε στὸ Θεὸν καὶ τὸν εὐχαρίστησε ποὺ τόσο καλὰ τὸν ὀδήγησε στὸ ταξίδι του. Σὲ λίγο ἔφτασε καὶ ὁ Λάβαν καὶ τὸν ὀδήγησε στὸ σπίτι του ὅπου τὸν περιποιήθηκαν πολύ. Ὁ Ἐλιέζερ ἀφοῦ τοὺς εὐχαρίστησε γιὰ τὴ φιλοξενία, τοὺς εἶπε ποιὸς ἦταν καὶ γιὰ ποιὸ σκοπὸ εἶχε ἔλθει. Τοὺς διηγήθηκε ἀκόμη τὴν προσευχὴν του στὸ Θεὸν καὶ ὅσα ἔγιναν στὸ πηγάδι. Ἐκεῖνοι τ' ἄκουαν ὅλα μὲ συγκίνηση καὶ χορὰ καὶ σὰν τελείωσε τοῦ εἰπαν: «Εἶναι φανερὸ πῶς αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα Θεοῦ, γιαυτὸ δεχόμαστε εὐχαρίστως νὰ γίνη τὸ θέλημά του». Ὅστερα ρώτησαν τὴ Ρεβέκκα κι αὐτὴ εὐχαρίστως δέχτηκ νὰ γίνη γυναίκα τοῦ Ἰσαάκ. Τότε ὁ Ἐλιέζερ τῆς ἔδωσε πλούσια δῶρα καθώς καὶ στὴ μητέρα της καὶ στὸν ἀδελφό της. Κατόπιν διασκέδασαν ὅλη τὴ νύχτα καὶ μόλις ξημέρωσε πῆρε ὁ Ἐλιέζερ τὴ Ρεβέκκα καὶ ξεκίνησε γιὰ τὴ Χαναάν. Ὁ Ἰσαάκ περίμενε ἀνυπόμονα τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἐλιέζερ καὶ σὰν τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ νὰ ἔρχεται, ἔτρεξε νὰ τοὺς προϋπαντήσῃ. Ὅστερα πῆρε τὴ Ρεβέκκα καὶ τὴν ὀδήγησε στὸν πατέρα του, ὁ ὅποιος τὴ δέχτηκε μὲ μεγάλη χαρά. Μὲ λίγα χρόνια πέθανε ὁ γέρο - Ἀβραὰμ εὐτυχισμένος σὲ ἥλικια 175 ἑτῶν καὶ τὸν ἔθαψαν ἐκεῖ ποὺ εἶχαν θάψει τὴ γυναίκα του τὴ Σάρρα.

ΙΑΚΩΒ

Ο Ἰσαάκ καὶ ἡ Ρεβέκκα ἀπόχτησαν δύο δίδυμα παιδιά, τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Ἰακώβ. Τὰ δυὸ αὐτὰ παιδιὰ δὲν ἔμοιαζαν καθόλου. Ὁ Ἡσαῦ ἦταν ρωμαλέος, δασύτεριχος καὶ ἀγριωπός κι ἀγαποῦσε πολὺ τὸ κυνήγι, γιαύτὸ τὸν ἀγαποῦσε πολὺ ὁ πατέρας του. Ἀντίθετα ὁ Ἰακώβ ἦταν λεῖος, ταπεινὸς καὶ ἡσυχος καὶ ἔμενε ὅλη τὴν ἡμέρα κοντὰ στὴ μητέρα του καὶ τὴ βοηθοῦσε στὶς δουλειές της. Η φιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λειές τοῦ σπιτιοῦ, γιαντὸν ἥταν ὁ ἀγαπημένος τῆς. Ὁ Ἡσαῦ εἶχε γεννηθεῖ πρῶτος καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἑβραϊκὴ συνήθεια εἶχε ὅλα τὰ δικαιώματα (πρωτοτόκια) δηλ. Θά κληρονομοῦσε τὴν περιουσία τοῦ πατέρα του καὶ θὰ γινόταν ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας.

Ἐταν δῆμως πολὺ λαίμαργος καὶ ἡ λαίμαργία του αὐτὴ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ χάσῃ τὰ δικαιώματά του αὐτά. Μιὰ μέρα ποὺ γύριζε ἀπὸ τὸ κυνήγι κουρασμένος καὶ πεινασμένος πολύ, βρῆκε τὸν Ἰακὼβ νὰ μαγειρεύῃ φακές καὶ τοῦ ζήτησε ἔνα πιάτο νὰ φάῃ. Ὁ Ἰακὼβ τοῦ ἀπάντησε: «Τότε μόνον θὰ σοῦ δώσω ἔνα πιάτο φακές, ἀν δεχτῆς νὰ μοῦ πουλήσῃς τὰ πρωτοτόκιά σου». Ὁ λαίμαργος Ἡσαῦ δέχτηκε κι ἔτσι γιὰ ἔνα πιάτο φακές πούλησε τὰ πρωτοτόκιά του.

Η ΕΥΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ

Ο Ἰσαάκ εἶχε πιὰ γεράσει, ἥταν 173 ἔτῶν καὶ εἶχε χάσει τὸ φῶς του. Ἐπειδὴ δὲ κατάλαβε πῶς πλησίαζε τὸ τέλος του, ἐκάλεσε τὸν ἀγαπημένο του Ἡσαῦ καὶ τοῦ εἶπε: «Παιδί μου ἐγέρασα πιὰ κι ὁ θάνατος πλησιάζει. Πήγαινε λοιπὸν σὲ παρακαλῶ νὰ κυνηγήσῃς κι ἔτοίμασέ μου ἔνα καλὸ φαγητὸν νὰ φάω καὶ ἔλα νὰ σὲ εὐλογήσω». Ὁ Ἡσαῦ ἔφυγε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιθυμία τοῦ πατέρα του. Ἡ Ρεβέκκα δῆμως τ' ἀκούσε ὅλα καὶ μόλις ἔφυγε ὁ Ἡσαῦ, κάλεσε τὸν Ἰακὼβ καὶ τοῦ εἶπε: «Πήγαινε γρήγορα καὶ φέρε δυὸ κατσικάκια νὰ ἔτοιμάσω ἔνα καλὸ φαγητὸν νὰ τὸ πᾶς στὸν πατέρα σου καὶ νὰ πάρης τὴν εὐλογία του». Ὁ Ἰακὼβ ἔτρεξε κι ἔκαμε ὅπως τοῦ εἶπε ἡ μητέρα του. «Υστερα ἡ Ρεβέκκα ἔτοίμασε ἔνα καλὸ φαγητὸν καὶ γιὰ νὰ μὴ τὸν καταλάβῃ ὁ Ἰσαάκ, τοῦ δίπλωσε τὰ χέρια καὶ τὸ λαιμὸ μὲ τὸ δέρμα τῶν κατσικιῶν καὶ τὸν ἔστει-

λε στὸν πατέρα του. Αὕτη δὲ πρόσεχε στὴν πόρτα μήπως ἔλθῃ ὁ Ἡσαῦ.

Οὐαὶ τῷ Ιακώῳ πῆγε στὸν πατέρα του τὸ φαγητὸν καὶ τοῦ εἶπε: «Πατέρα σοῦ ἐτοίμασα τὸ φα-

Ἡ εὐλογία τοῦ Ἰακώβ

γητὸν ποὺ μοῦ ζήτησες. "Ἐλα νὰ φᾶς καὶ νὰ μὲ εὐλογήσης". Ο τυφλὸς Ἰσαάκ ὑποψιάστηκε γιατὶ ἡ φωνὴ του δὲν ἔμοιστζε μὲ τὴ φωνὴ τοῦ Ἡσαῦ καὶ τοῦ εἶπε νὰ πλησιάσῃ. Ἀφοῦ ὅμως ψηλάφισε τὰ χέρια του εἶπε: «Τὰ μὲν χέρια εἰναι χέρια τοῦ Ἡσαῦ, ἡ δὲ φωνὴ, φωνὴ τοῦ Ἰακώβ». "Υστερα ἔφαγε τὸ φαγητὸν καὶ εὐλόγησε τὸν Ἰακώβ.

Σὲ λίγη ὥρα ἔφθασε καὶ ὁ Ἡσαῦ μὲ τὸ κυνῆγι. "Οταν δὲ ἔμαθε ἀπὸ τὸν πατέρα του τί εἰχε γίνει, θύμωσε πολὺ καὶ σκέφθηκε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Ἰακώβ. Ὁ Ἰσαὰκ ὅμως τὸν συμβούλεψε νὰ μὴν κρατήσῃ θυμό κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. 'Αλλ' ὁ Ἡσαῦ ἦταν πολὺ θυμωμένος γιὰ τὴν ἀπάτη τοῦ Ἰακώβ καὶ περίμενε νὰ πεθάνῃ ὁ πατέρας του γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσῃ.

Ο ΙΑΚΩΒ ΦΕΥΓΕΙ ΣΤΗ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ

Ἡ Ρεβέκκα ἔμαθε τοὺς σκοποὺς τοῦ Ἡσαῦ καὶ φοβήθηκε γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀγαπημένου της Ἰακώβ, τὸν φώναξε λοιπὸν καὶ τοῦ εἶπε: «Παιδί μου Ἰακώβ, ὁ ἀδελφός σου εἰναι πολὺ θυμωμένος ἐναντίον σου καὶ σκέπτεται νὰ σοῦ κάμη κακό. Πρέπει λοιπὸν νὰ φύγης μακριὰ ὥσπου νὰ περάσῃ ὁ θυμὸς τοῦ Ἡσαῦ. Πήγαινε στὴ Μεσοποταμία κοντὰ στὸ θεῖο σου Λάβαν, ὁ ὄποιος θὰ σὲ προστατέψῃ». Ὁ Ἰακώβ ἀκούσε τὶς συμβουλὲς τῆς μητέρας του καὶ τὴν ἴδια μέρα, ἀφοῦ ἀποχαιρέτησε τοὺς γονεῖς του μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ἔφυγε γιὰ τὴ Μεσοποταμία. Τὸ βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας νυχτώθηκε στὸ δρόμο καὶ κάθησε σ' ἑνα μέρος νὰ περάσῃ τὴ νύχτα. Κουρασμένος ὅπως ἦταν ξαπλώθηκε νὰ κοιμηθῇ κι ἔβαλε γιὰ προσκέφαλο μιὰ πέτρα. Στὸν ὕπνο του εἶδε ἑνα περίεργο ὄνειρο. Εἶδε μιὰ μεγάλη σκάλα ποὺ ἔφθανε ἀπὸ τὴ γῆ ὡς τὸν οὐρανό. "Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαιναν καὶ κατέβαιναν τὴ σκάλα καὶ ἔψαλλαν ὑμνούς στὸ Θεό· στὴν κορυφή της βρισκόταν ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ ἐκεῖ: «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἰσαὰκ. Τὴ γῆ αὐτὴ ποὺ κοιμᾶσαι θὰ τὴ δῶσω σὲ σένα καὶ τοὺς ἀπογόνους σου ποὺ θὰ γίνονται πολλοὶ σὰν τὴν ἄμμο τῆς θαλάσσης. Μὴ φοβᾶσαι θὰ εἰμαι πάντα μαζί σου, θὰ σὲ προστατεύω καὶ θὰ σὲ βοηθήσω

νὰ γυρίσης πάλι στὴν πατρίδα σου». Ὁ Ἱακὼβ ξύπνησε τρομαγμένος καὶ εἶπε: «Πόσο φοβερὸς εἰναι ὁ τόπος αὐτός! Ἀσφαλῶς αὐτὸς ἔδω εἰναι δοϊκος τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὴ εἰναι ἡ πύλη τοῦ Οὐρανοῦ». Μὲ μεγάλη εὐλάβεια ἔστησε ὅρθια τὴν πέτρα ποὺ εἶχε βάλει προσκέφαλο, γιὰ νὰ θυμᾶται τὸ μέρος κι ἔχυσε ἐπάνω της λίγο

Τὸ ὅνειρο τοῦ Ἱακὼβ

λάδι γιὰ νὰ δείξῃ πώς αὐτὸς ἦταν τόπος Ἱερός. «Γιτερα παρεκάλεσε τὸ Θεὸν νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ γυρίσῃ πάλι στὴν πατρίδα του καὶ ὑποσχέθηκε νὰ κτίσῃ ἐκεῖ ἔνα θυσιαστήριο. Ἐξακολούθησε κατόπιν τὸ ταξίδι του καὶ σὲ λίγες ἡμέρες ἔφθασε στὴν πόλη Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας καὶ

στάθηκε κοντά σ' ένα πηγάδι. Σέ λίγο βλέπει νὰ ἔρχωνται ἐκεὶ μερικοὶ βοσκοὶ νὰ ποτίσουν τὰ πρόβατά τους στὸ πηγάδι. Ὁ Ἰακώβ τοὺς ρώτησε ἀν ἥξεραν τὸν Λάβαν. Οἱ βοσκοὶ τοῦ ἀπάντησαν: «ὅλοι τὸν ξέρομε τὸν Λάβαν· ἀλλὰ αὕτῃ ἡ κόρη ποὺ ἔρχεται νὰ ποτίσῃ τὰ πρόβατά της εἰναι ἡ Ραχὴλ ἡ κόρη τοῦ Λάβαν». Τότε ὁ Ἰακώβ πλησίασε τὴν Ραχὴλ καὶ τῆς εἶπε ποιὸς ἦταν. Ἡ Ραχὴλ χάρηκε πολὺ κι ἔτρεξε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν πατέρα της. Σὲ λίγο ἔφτασε κι ὁ Λάβαν καὶ ὠδήγησε τὸν Ἰακώβ στὸ σπίτι του.

Ο ΙΑΚΩΒ ΓΥΡΙΖΕΙ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ

Ὁ Ἰακώβ ἔζησε 20 ὄλόκληρα χρόνια κοντά στὸ Λάβαν. Παντρέφτηκε τὶς δυό του κόρες τὴ Λεία καὶ τὴν Ραχὴλ κι ἀπόχτησε δώδεκα παιδιά καὶ πολλὰ πλούτη. Μὰ δὲν ἦταν εύτυχισμένος, γιατὶ πάντα θυμόταν τὴν πατρίδα του καὶ τὸν γονεῖς του. Κι ὅσο περν ὑσε ὁ καιρός, τόσο ἡ ἐπιθυμία του νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του, γινόταν πιὸ μεγάλη. «Ηθελε πολὺ νὰ προφθάσῃ στὴν ζωὴν πατέρα του καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ συγχώρεση για τὴν ἀπάτη ποὺ τοῦ ἔκαμε. Ἀλλὰ θυμόταν καὶ τὸ θυμὸ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ δίσταζε. Σὰν ἔμαθε ὅμως τὸ θάνατο τῆς μητέρας του, λυπήθηκε πολὺ καὶ ἀποφάσισε πιὰ νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Πήρε λοιπὸν τὴ μεγάλη του οἰκογένεια, τὰ κοπάδια του καὶ τοὺς δούλους του κι ἔφυγε γιὰ τὴν Χαναάν. «Οταν ἔφθασε κοντὰ στὸν Ἰορδάνη ποταμό, θυμήθηκε τὸ θυμὸ τοῦ ἀδελφοῦ του κι ἀρχισε νὰ φοβᾶται. Παρεκάλεσε λοιπὸν τὸ Θεὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ. «Υστερα ἔστειλε τοὺς δούλους του ν' ἀναγγείλοιν στὸν Ἡσαῦ τὸν ἔρχομό του. Ὁ Ἡσαῦ ποὺ τοῦ εἶχε περάσει πειὰ διθυμός, ὅταν ἔμαθε τὸν ἔρχομὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔτρεξε νὰ τὸν προϋπαντήσῃ καὶ τὰ δυὸ ἀδέλφια ἀγκαλιάσθηκαν κι ἔκλαψαν ἀπὸ χαρὰ κι ἔτσι

άγκαλιασμένοι γύρισαν στὸ σπίτι τους. Ἀμέσως ὁ Ἰακὼβ ἔτρεξε στὸν πατέρα του καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν συγχωρήσῃ. Ὁ γερο-Ἰσαὰκ χάρηκε πολὺ ποὺ ἔβλεπε τὰ παιδιά του ἀγαπημένα. "Επειτα ἀπὸ λίγα χρόνια πέθανε ὁ Ἰσαὰκ σὲ ἡλικία 180 ἑτῶν καὶ τὰ παιδιά του τὸν ἔθαψαν κοντὰ στὸν τάφο τῆς Ρεβέκκας. "Υστερα ὁ Ἰακὼβ πῆγε στὸ μέρος ποὺ εἶχε ιδεῖ τὸ ὄνειρο καὶ ἔχτισε ἔνα θυσιαστήριο ὅπως εἶχε ὑποσχεθῆ στὸ Θεό.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

Η ΠΩΛΗΣΗ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

Ο Ἰακὼβ ἀγαποῦσε ὅλα του τὰ παιδιά, μὰ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα ἀγαποῦσε τὸν Ἰωσὴφ. Ο Ἰωσὴφ εἶχε γεννηθῆ στὰ γεράματα τοῦ πατέρα του κι ἦταν ἔνα χαριτωμένο ἀγόρι γεμάτο εὐγένεια καὶ καλωσύνη. Ἀγαποῦσε πολὺ τοὺς γονεῖς του καὶ τὰ ἀδέλφια του καὶ σ' ὅλους φερόταν εὐγενικά. Οἱ ἀρετές του αὕτες τὸν ἔκαναν ἔνα ἀξιαγάπητο παιδί καὶ ὁ πατέρας του θέλοντας νὰ τοὺς δείξῃ τὴν ξεχωριστή του ἀγάπη, τοῦ ἀγόρασε ἔνα ὅ-ὅμορφο μεταξωτὸ φόρεμα. Τ' ἀδέλφια τοῦ ζήλευαν τὸν Ἰωσὴφ γιὰ τὴν ξεχωριστὴ ἀγάπη ποὺ τοῦ ἔδειχνε ὁ πατέρας του καὶ τώρα ἡ προτίμηση αὐτὴ μεγάλωσε τὴ ζήλεια τους. Μὰ πιὸ πολὺ τὸν ζήλεψαν καὶ τὸν μίσησαν, ὅταν ὁ Ἰωσὴφ τοὺς διηγήθηκε τὰ δύο ὄνειρα ποὺ εἶδε. Τὸ πρῶτο ὄνειρο ἦταν πώς βρισκόταν μὲ τ' ἀδέλφια του καὶ θέριζαν στὸ χωράφι καὶ τὰ δέματα τῶν ἀδελφῶν του ἔσκυψαν καὶ προσκύνησαν τὸ δικό του, ποὺ στεκόταν ὅρθιο. «"Α! εἰπαν τ' ἀδέλφια του, θέλει νὰ γίνη βασιλιάς καὶ ἐμεῖς οἱ ἄλλοι δοῦλοι του, γιὰ νὰ τὸν προσκυνᾶμε». Στὸ δεύτερο ὄνειρό του εἶδε πώς ὁ Ἡλιος, τὸ φεγγάρι κι ἔνδεκα ἀστέρια ἔπεσαν καὶ τὸν προσκύνησαν. Τ' ἀδέλφια του ἔξηγη-

σαν τὸ ὄνειρο πώς ὁ ἥλιος ἦταν ὁ πατέρας τους, τὸ φεγγάρι ἡ μητέρα τους καὶ τὰ ἔνδεκα ἀστέρια, τὰ ἔνδεκα ἀδέλφια του. Τὸ μῆσος τους πιάδεν εἶχε ὅρια κι ἀπεφάσισαν νὰ τὸν σκοτώσουν σὲ πρώτη εὔκαιρία.

‘Ο Ἰωσὴφ ἔμενε πάντα κοντὰ στὸν πατέρα του, ἐνῶ τ’ ἀδέλφια του πήγαιναν στὰ λιβάδια κι ἔβοσκαν τὰ πρόβατα. Μιὰ μέρα ποὺ τ’ ἀδέλφια του βρισκόνταν σὲ μακρυνά βοσκοτόπια κι ἔβοσκαν τὰ κοπάδια τους, ὁ Ἰακὼβ ἔστειλε τὸν Ἰωσὴφ νὰ τοὺς πάη φαγητό. Μόλις ὅμως τ’ ἀδέλφια του τὸν εἰδαν νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακριά, εἶπαν: «Νάτος ἔρχεται αὐτὸς ποὺ βλέπει τὰ ὄνειρα καὶ θέλει νὰ τὸν προσκυνᾶμε. Εἶναι εὔκαιρία νὰ τὸν σκοτώσωμε». Ο μεγαλύτερος ὅμως ἀδελφὸς ὁ Ρουβῆμ, ποὺ ἦταν καλόκαρδος, τοὺς ἔμποδισε καὶ τοὺς εἶπε: «δὲν εἶναι σωστὸ νὰ βάψωμε τὰ χέρια μας μ’ ἀδελφικὸ αἷμα, ἃς τὸν βίξωμε σ’ αὐτὸ τὸ ξεροπήγαδο νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ τὴ δίψα». Εἶχε σκοπὸ νὰ τὸν βγάλη κρυφὰ ἀπὸ τ’ ἄλλα ἀδέλφια του καὶ νὰ τὸν στείλη στὸν πατέρα τους. Σὲ λίγο ἔφθασε κοντά τους ὁ Ἰωσὴφ καὶ τοὺς χαιρέτησε μὲ καλωσύνη. Μὰ πρὶν προφτάσῃ νὰ τοὺς καλοχαιρετήσῃ τὸν ἄρπαξαν κι ἀφοῦ τοῦ ἔβγαλαν τὸ ὅμορφο φόρεμα, τὸν ἔροιξαν στὸ πηγάδι. “Εκλαίγε ὁ καημένος ὁ Ἰωσὴφ καὶ τοὺς παρακαλοῦσε νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὸ ξεροπήγαδο, μὰ κανεὶς δὲν τὸν ἄκουε. Σὲ λίγο φάνηκαν νὰ ἔρχωνται πρὸς τὰ ἔκει ἔμποροι Ἰσμαηλῖτες μὲ τὶς καμῆλες τους ποὺ πήγαιναν στὴν Αἴγυπτο. Τότε ἔνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, ὁ Ἰουδαῖς, εἶπε στοὺς ἄλλους, «τί θὰ κερδίσωμε ἀν πεθάνη ὁ Ἰωσὴφ στὸ ξεροπήγαδο; Δὲν τὸν πουλᾶμε καλύτερα σ’ αὐτοὺς τοὺς ἔμπόρους γιὰ σκλάβιο, νὰ πάρωμε καὶ χρήματα;» Οἱ ἄλλοι βρῆκαν σωστὴ τὴ σκέψη του, τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τὸ πηγάδι καὶ τὸν πούλησαν γιὰ εἴκοσι ἀργύρια. “Υστερα γιὰ νὰ ξεγελάσουν τὸν πατέρα τους, ξέ-

σχισαν τὸ ὡραῖο τοῦ φόρεμα, τὸ ἄλειψαν μὲ αἷμα κατσικιοῦ καὶ τὸ ἔστειλαν στὸν πατέρα τους, λέγοντας πώς τάχα το βρῆκαν στὸ δρόμο. Ὁ καημένος ὁ Ἰακὼβ ὅταν εἶδε τὸ ξεσχισμένο καὶ ματωμένο φόρεμα τοῦ ἀγαπημένου του Ἰωσὴφ πίστεψε πώς τὸν ἔφαγαν τὰ θερία κι ἀρχισε νὰ ικλαίη ἀπαρηγήητα καὶ νὰ λέη: «Ἄλλοιμονό μου δὲν θὰ μπορέσω ν' ἀντέξω στὸν πόνο. Γρήγορα θὰ μὲ φέρη στὸν τάφο ὁ θάνατος τοῦ ἀγαπημένου μου Ἰωσὴφ».

Ο ΙΩΣΗΦ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ

Οι Ἰσμαηλίτες ἔμποροι ὅταν ἔφθασαν στὴν Αἴγυπτο πούλησαν τὸν Ἰωσὴφ στὸν Πετεφρῆ ποὺ ἦταν ἀρχιμάγειρος τοῦ Φαραὼ τοῦ βασιλιά τῆς Αἴγυπτου. Ὁ Ἰωσὴφ μὲ τοὺς εὐγενικούς τιν τρόπους ἀπόχτησε τὴν ἔμπιστοσύνη τοῦ Πετεφρῆ καὶ τὸν ἔκαμε οἰκονόμο τοῦ σπιτιοῦ του. Ή γυναίκα ὅμως τοῦ Πετεφρῆ ἦταν ίδιότροπη καὶ κακὴ καὶ μιὰ μέρα συκοφάντησε τὸν Ἰωσὴφ στὸν ἄνδρα της, πώς τάχα ἔκαμε μιὰ κακὴ πράξη. Ὁ Πετεφρῆς τὴν ἐπίστεψε καὶ ἔκλεισε τὸν Ἰωσὴφ στὴ φυλακή. Πικράθηκε ὁ καημένος ὁ Ἰωσὴφ γιὰ τὴν ἀδικία μὰ ἔκανε ὑπομονὴ καὶ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἄλλὰ καὶ μέσα στὴ φυλακὴ ὁ Ἰωσὴφ μὲ τοὺς καλοὺς του τρόπους ἀπόχτησε πολλοὺς φίλους καὶ ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν ἐσέβοντο. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ δεσμοφύλακας τὸν ἔξετίμησε γιὰ τὴν καλωσύνη του καὶ τὸν διώρισε ἐπιστάτη στοὺς ἄλλους φυλακισμένους. «Ολη τὴν ἡμέρα ὁ Ἰωσὴφ γύριζε στὰ κελιά τῶν φυλακισμένων καὶ τοὺς παρηγοροῦσε. Τοὺς ἔλεγε νὰ ἔχουν ἔμπιστοσύνη στὸ Θεο κι ἔκανε τὸ καθετὶ νὰ τοὺς ἐλαφρώσῃ τὴ δυστυχία. Ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους φυλακισμένους ἦταν καὶ δυὸ ὑπάλληλοι τοῦ παλατιοῦ, ὁ ἔνας ἦταν ἀρχισιτοποιὸς καὶ ὁ ἄλλος ἀρχιοινοχόος τοῦ βασι-

λιά. Μιά μέρα οί δυὸς αὐτοὶ φυλακισμένοι, ξύπνησαν στενοχωρημένοι κι ἔμεναν ἀμίλητοι καὶ σκεφτικοί. Ὁ Ἰωσήφ τοὺς πρόσεξε καὶ τοὺς ρώτησε γιατί ἦταν λυπημένοι. «Εἴδαμε δυὸς παράξενα ὄνειρα τοῦ εἰπαν ἑκεῖνοι καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὰ ἔξηγήσῃ». «Γιὰ πέστε μου τὰ ὄνειρά σας, τοὺς εἰπε ὁ Ἰωσήφ καὶ ἵσως μπορέσω μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ σᾶς τὰ ἔξηγήσω». «Ἐγώ, εἶπε ὁ ἀρχιονοχόος, εἶδα στὸν ὑπνο μου πῶς φύτρωσαν μὲ μῆτράς τρία κλήματα κι ἔκαμαν φύλλα καὶ σταφύλια κι ἐγὼ ἔκοψα τὰ σταφύλια, τὰ ἔστιψα σ' ἔνα ποτήρι κι ἔδωσα τὸ κρασὶ στὸ βασιλιά». «Τ' ὄνειρό σου φίλε μου εἶναι καλὸς καὶ σημαίνει πῶς σὲ τρεῖς ἡμέρες θὰ διατάξῃ ὁ βασιλιάς νὰ σὲ βγάλουν ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ θὰ σου ἔσαναδώσῃ πάλι τὴ θέσι σου στὸ παλάτι. Σὲ παρακαλῶ μόνον ὅταν θὰ πᾶς στὸ παλάτι νὰ μὴ ξεχάσης κι ἔμένα ποὺ βρίσκομαι ἄδικα στὴ φυλακή».⁷ Υστερα διηγήθηκε κι ὁ ἀρχισιτοποιὸς τ' ὄνειρό του. «Ἐγώ, εἶπε, εἶδα πῶς εἶχα στὸ κεφάλι μου τρία πανέρια γεμάτα γλυκίσματα κι ἔρχονταν τὰ πουλιά κι ἔτρωγαν». «Τὸ δικό σου ὄνειρο φίλε μου εἶναι κακὸ καὶ σημαίνει πῶς σὲ τρεῖς μέρες θὰ σὲ βγάλουν ἀπ' τὴ φυλακὴ καὶ θὰ σὲ κρέμασσον καὶ θὰ ἔρχωνται τὰ πουλιά νὰ τρώνε τὶς σάρκες σου».⁸ Υστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἔγιναν ὅπως τὰ εἶχε εἰπῆ ὁ Ἰωσήφ. Τὸν ἀρχισιτοποιὸ δηλ. τὸν κρέμασσαν, καὶ τὸν ἀρχιονοχόο τὸν ἄφισαν ἐλεύθερο. Αὐτὸς ὅμως στὴν εύτυχία τοῦ ξέχασε τὸν καημένο τὸν Ἰωσήφ ποὺ βρισκόταν ἄδικα στὴ φυλακή.

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΟΥ ΦΑΡΑΩ — ΔΟΞΑ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

Πέρασσαν δύο χρόνια ποὺ ὁ Ἰωσήφ βρισκόταν ἄδικα στὴ φυλακή. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἀπελπιζόταν, εἶχε πίστη στὸ Θεό καὶ νύχτα μέρα τὸν παρακαλούσε νὰ τὸν βοηθήσῃ. Καὶ ὁ Θεὸς δὲν τὸν ξέχασε. Μιὰ μέρα ὁ Φαραὼ ξύπνησε στενοχω-

ρημένος καὶ σκεπτικός. Εἶδε στὸν ὑπνο του δυὸ παράξενα ὅνειρα. Κάλεσε ἀμέσως ὅλους τοὺς σιφούς τοῦ βασιλείου του, μὰ κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ τὰ ἔξηγήσῃ. Τότε ὁ ἀρχιοινοχόος θυμήθηκε τὸν Ἰωσήφ κι ἔτρεξε στὸ βασιλιά καὶ τοῦ εἶπε πώς στὴ φυλακὴ εἰναι ἔνας νέος ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἔξηγήσῃ τὰ ὅνειρά του καὶ τοῦ

Ο Ἰωσήφ ἔξηγει τὰ ὅνειρα τοῦ Φαραὼ

διηγήθηκε πώς ἔξήγησε τὸ δικό του ὅνειρο καὶ τοῦ ἄτυχου ἀρχισιτοποιοῦ. Ἀμέσως ὁ Φαραὼ διατάζει νὰ φέρουν μπροστά του τὸν Ἰωσήφ. "Οταν τὸν ἔφεραν, ὁ βασιλιάς τοῦ εἶπε: «Ἐμαθα πώς μπορεῖς νὰ ἔξηγᾶς τὰ ὅνειρα χωρὶς λάθη· σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ἔξηγήσης καὶ τὰ δικά μου». Ο

Ίωσήφ ἀπάντησε μὲ σεβασμὸ στὸ Φαραώ. «Βασιλιά μου εἶμαι ἔνας δοῦλος σου. "Αν θελήσης νὰ μοῦ διηγηθῆς τὰ ὄνειρά σου, ἐλπίζω μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ σοῦ τὰ ἔξηγήσω». Τότε ὁ Φαραὼ διηγήθηκε τὰ ὄνειρά του. «Εἶδα τὴν περασμένη νύχτα πῶς ἡμουν κοντὰ στὸ Νεῖλο ποταμὸ κι ἔξαφνα βλέπω ἐπτὰ παχειές κι ὠραίες ἀγελάδες ποὺ βγῆκαν ἀπὸ τὸ ποτάμι καὶ βοσκοῦσαν στὶς ὅχθες του. Σὲ λίγο βγῆκαν ἄλλες ἐπτὰ ἀγελάδες ἀδύνατες καὶ ἄσχημες κι ἔφαγαν τὶς παχειές. Τρόμαξα καὶ ξύπνησα καὶ ὅταν ἀποκοιμήθηκα εἶδα κι ἔνα ἄλλο ὄνειρο. Εἶδα πῶς βλάστησαν ἐπτὰ στάχυα ὅμορφα καὶ μεστωμένα καὶ σὲ λίγο ἄλλα ἐπτὰ ἀδύνατα καὶ κίτρινα ποὺ ἔφαγαν τὰ πρῶτα». Ό Ίωσήφ ἀκουσε μὲ προσοχὴ τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραὼ καὶ σὰν τελείωσε τοῦ εἶπε: «Βασιλιά μου καὶ τὰ δύο ὄνειρα εἶναι σπουδαῖα καὶ σημαίνουν τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Οἱ ἐπτὰ παχειές ἀγελάδες καὶ τὰ ἐπτὰ μεστωμένα στάχυα σημαίνουν πῶς ἐπτὰ χρόνια ἡ χώρα σου θὰ ἔχῃ μεγάλη εὐφορία καὶ ἄφθονα σιτηρά θὰ γίνουν στὴν Αἴγυπτο. Οἱ ἐπτὰ ἀδύνατες ἀγελάδες καὶ τὰ ἐπτὰ κιτρινισμένα στάχυα σημαίνουν πῶς ἐπτὰ χρόνια ἀφορίας καὶ πείνας θὰ ἀκολουθήσουν. "Αν θέλης βασιλιά μου ν' ἀκούσης τὴν ταπεινή μου γνώμη, πρέπει νὰ βρῆς ἔναν τίμιο καὶ ἵκανὸ ἄνθρωπο νὰ μαζέψῃ τὰ περισσεύματα τοῦ σιταριοῦ ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς εὐφορίας γιὰ νὰ χρησιμεύσουν στὰ χρόνια τῆς πείνας καὶ τῆς δυστυχίας. "Ετσι καὶ ὁ λαός σου δὲν θὰ πεινάσῃ καὶ σ' ἄλλες χῶρες θὰ μπορέσῃς νὰ πουλήσῃς σιτάρια».

Ο Φαραὼ θαύμασε τὴ σοφία καὶ τὴ φρονιμάδα τοῦ Ίωσήφ καὶ τοῦ εἶπε: «καὶ ποῦ θὰ βρῶ πιὸ κατάλληλο πρόσωπο ἀπὸ σένα;» Κι ἀμέσως ἔβγαλε τὸ δακτυλίδι, του τοῦ τὸ φόρεσε στὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε: «Σὲ διορίζω δεύτερο ἄρχοντα τῆς Αἴγυπτου καὶ σοῦ ἀναθέτω τὴ φροντίδα νὰ μαζέψῃς τὰ σιτάρια». «Υστερα διέταξε καὶ τοῦ

φόρεσαν βασιλικά φορέματα, τὸν ἔβαλαν σ' ἐνα
ἀμάξι καὶ τὸν γύρισαν στὴν πόλη. Κι' ἐνας κήρυ-
κας πήγαινε μπροστὰ καὶ φώναζε: «Ἐλάτε νὰ ιδῆ-
τε καὶ νὰ προσκυνήσετε τὸν δεύτερο ἄρχοντα τῆς
Αἰγύπτου». Ο κόσμος ἔτρεχε καὶ τὸν προσκυνοῦ-
σε. Κι' ἔτσι ὁ Ἰωσήφ μὲ τὴν πίστη ποὺ εἶχε στὸ
Θεό, διοξάστηκε πολύ. «Ἐκτισε μεγάλες ἀποθῆκες
καὶ μάζεψε ὅλα τὰ περισσεύματα τῶν σιταριῶν
καὶ τὶς γέμισε στὰ χρόνια τῆς εὐφορίας. Καὶ ὅταν
ἡλθαν τὰ χρόνια τῆς ἀφορίας καὶ τῆς πείνας οἱ Αἰ-
γύπτιοι ὅχι μόνον δὲν πείνασαν, ἀλλὰ καὶ που-
λοῦσαν σιτάρια στὶς ἄλλες χῶρες. Κι' ὅλα αὐτὰ
χάρη στὸν Ἰωσήφ ποὺ θαύμαζαν καὶ τιμοῦσαν ὅλοι.

ΤΑ ΑΔΕΡΦΙΑ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Στὰ χρόνια τῆς ἀφορίας ἡ πεῖνα εἶχε ἀπλωθῆ
παντοῦ καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑπέφεραν πολύ. Μόνο
στὴν Αἴγυπτο ὑπῆρχαν ἀφθονα σιτάρια καὶ πολ-
λοὶ ἔτρεχαν ἐκεῖ γιὰ ν' ἀγοράσουν.

«Οταν ὁ Ἰακὼβ ἔμαθε ὅτι στὴν Αἴγυπτο που-
λοῦσαν σιτάρι, ἔστειλε τὰ παιδιά του ν' ἀγορά-
σουν. Κράτησε ὅμως κοντά του τὸν Βενιαμὶν ποὺ
ἡταν ὁ μικρότερος καὶ φοβόταν μήπως πάθῃ κα-
νένα κακό. Πήραν λοιπὸν τὰ παιδιά τοῦ Ἰακὼβ
χρήματα καὶ ζῶα καὶ τράβηξαν γιὰ τὴν Αἴγυπτο.
Οταν ἔφθασαν ἐκεῖ παρουσιάσθηκαν στὸν ἄρχον-
τα Ἰωσήφ (τὸν ἀδελφό τους) ποὺ δὲν τὸν γνώρι-
σαν καὶ τὸν προσκύνησαν. Αὐτὸς ὅμως τοὺς γνώ-
ρισε, ἀλλὰ δὲν φανερώθηκε, γιὰ νὰ ιδῇ ἀν μετά-
νιωσαν γιὰ τὸ κακὸ ποὺ τοῦ εἶχαν κάμει. «Ἐκαμε
λοιπὸν πῶς δὲν ξέρει τὴ γλῶσσα τους καὶ μὲ ἐνα
διερμηνέα τοὺς ρώτησε ποιοι εἶναι καὶ τί θέλουν.
Φοβισμένοι ἐκεῖνοι τοῦ ἀπήντησαν πῶς εἶναι ἀπὸ
τὴ Χαναὰν καὶ ἦλθαν ν' ἀγοράσουν σιτάρι.

«Ψέμματα λέτε, τοὺς ἀπαντᾶ ὁ Ἰωσήφ, εἰσα-

στε κατάσκοποι καὶ ἥλθατε νὰ κατασκοπεύσετε τὴ χώρα μου». Τρέμοντας ἐκεῖνοι πέφτουν στὰ πόδια του καὶ μὲ δάκρυα τοῦ λένε: «Ὢχι Κύριε, δὲν εἴμαστε κατάσκοποι, εἴμαστε ἀπὸ τὴ Χαναάν, παιδιὰ τοῦ Ἰακώβ. Δώδεκα ἀδέλφια εἴμαστε, ὁ ἔνας πέθανε καὶ τὸν μικρότερο τὸν κράτησε ὁ πατέρας μας στὴ Χαναάν». Ὁ Ἰωσήφ χάρηκε ποὺ ἔμαθε πῶς ζῆ ὁ πατέρας του καὶ ὁ μικρὸς Βενιαμίν, ἔκαμε ὅμως πῶς δὲν τοὺς πίστεψε καὶ τοὺς εἶπε αὐστηρά: «Δὲν σᾶς πιστεύω, γιὰ νὰ βεβαιωθῶ πῶς μοῦ λέτε τὴν ἀλήθεια, θὰ σᾶς δώσω σιτάρι καὶ θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ πάτε στὴν πατρίδα σας. Θὰ κρατήσω ὅμως ἔναν ἀπὸ σᾶς ἔως ὅτου γυρίσετε πάλι καὶ μοῦ φέρετε καὶ τὸν μικρότερο ἀδελφό σας, τὸν Βενιαμίν». Τότε ἐκεῖνοι εἶπαν μεταξύ τους: «δίκαια μᾶς τιμωρεῖ ὁ Θεός, γιατί φερθήκαμε σκληρὰ στὸν ἀδελφό μας τὸν Ἰωσήφ». Ὁ Ἰωσήφ συγκινήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια αὐτά, γιατί κατάλαβε πῶς τὸ ἀδελφια του μετάνιωσαν γιὰ τὸ κακὸ ποὺ τοῦ είχαν κάμει. Καὶ παραμέρισε γιὰ νὰ μὴν ίδουν τὰ δάκρυσ ποὺ πλημμύρισαν τὰ μάτια του, γιατὶ δὲν ἦθελε ἀκόμη νὰ φανερωθῇ. Διέταξε ύστερα τοὺς ὑπηρέτες του νὰ γεμίσουν τὰ σακκιά τους σιτάρι καὶ στὸ σακκὶ τοῦ καθενὸς νὰ βάλουν καὶ τὰ χρήματά του. «Πηγαίνετε τώρα στὴν πατρίδα σας, τοὺς λέει καὶ μὴν ξεχάσετε στὸ γυρισμὸν νὰ φέρετε καὶ τὸν μικρότερο ἀδελφό σας τὸ Βενιαμίν». Τοὺς ἀφησε τότε ἐλεύθερους, ἀφοῦ κράτησε τὸν Συμεὼν. «Οταν ἔφθασαν στὴ Χαναάν καὶ ξεφόρτωσαν τὸ σιτάρι, βρῆκαν τὰ χρήματά τους καὶ δὲν ἤξεραν πῶς νὰ τὸ ἔξηγήσουν αὐτό. «Υστερα διηγήθηκαν στὸν πατέρα τους, ὅσα ἔγιναν στὴν Αἴγυπτο. Ὁ καημένος ὁ γέρο Ἰακώβ, ὅταν τὰ ἔμαθε ὅλα αὐτὰ λυπήθηκε καὶ εἶπε: «Ἔχασα τὸ ἀγαπημένο μου παιδί τὸν Ἰωσήφ, ὁ Συμεὼν εἰναι στὴ φυλακὴ καὶ θέλετε νὰ μοῦ πάρετε καὶ τὸν Βενιαμίν; «Οχι! αὐτὸ δὲν θὰ γίνη. Δὲν μπορῶ νὰ τὸν ἀποχωρισθῶ».

Ο ΙΩΣΗΦ ΦΑΝΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤ' ΑΔΕΛΦΙΑ ΤΟΥ

Πέρασε ἀρκετὸς καιρός, τὸ σιτάρι ποὺ ἀγόρασαν τὰ παιδιά τοῦ Ἰακώβ σώθηκε καὶ ἡ πεῖνα ἄρχισε. Ὁ Ἰακώβ ὅμως δὲν θέλει νὰ στείλη τὸν Βενιαμίν, γιατὶ φοβᾶται μὴ τὸν χάσῃ. Τότε ὁ Ἰουδας λέειστὸν πατέρα του: Πατέρα, χωρὶς τὸν Βενιαμίν ὁ ἄρχοντας τῆς Αἰγύπτου δὲν θὰ μᾶς δώσῃ σιτάρι. "Αφησε σὲ παρακαλῶ νὰ τὸν πάρωμε μαζί μας καὶ σοῦ ἐγγυῶμαι μὲ τὴ ζωὴ μου πώς θὰ σοῦ τὸν ξαναφέρω". Ὁ γερο-Ἰακώβ ἀναγκάζεται νὰ δεχθῇ. «Πηγαίνετε στὸ καλό, τοὺς λέει, καὶ εἴθε ὁ Θεὸς νὰ σᾶς βοηθήσῃ στὸ ταξίδι σας καὶ νὰ μοῦ φέρετε πίσω τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Βενιαμίν». "Υστερα τοὺς ἔδωσε πλούσια δῶρα γιὰ τὸν ἄρχοντα τῆς Αἰγύπτου καὶ τοὺς εἶπε νὰ πάρουν καὶ τὰ χρήματα ποὺ βρῆκαν στὰ σακκιά τους καὶ νὰ τὰ δῶσουν πίσω. "Οταν ἔφθασαν στὴν Αἴγυπτο παρουσιάσθησαν στὸν Ἰωσὴφ καὶ τοῦ ἔδωσαν τὰ δῶρα καὶ τὰ χρήματα ποὺ βρῆκαν στὰ σακκιά τους. Ὁ Ἰωσὴφ τοὺς δέχτηκε μὲ καλωσύνη καὶ τοὺς ρώτησε τί νέα φέρνουν ἀπὸ τὸν πατέρα τους. Ἔκεῖνοι τοῦ ἀποκρίθηκαν πώς εἶναι καλά καὶ τὸν προσκυνάει. "Ἐπειτα κυττάζοντας τὸν Βενιαμίν δὲν μπόρεσε κρατήση τὰ δάκρυά του καὶ πῆγε σ' ἕνα ἄλλο δωμάτιο κι ἔκλαψε. "Οταν ἐπέστρεψε διέταξε νὰ ἔτοιμάσουν τραπέζι καὶ κάθησε νὰ φάῃ μαζί τους. Τοὺς ἔβαλε δὲ ὅλους νὰ καθήσουν στὴ σειρὰ κατὰ ἡλικίαν καὶ στὸ Βενιαμίν ἔβαλε πολὺ περισσότερο φαγητό. Ἔκεῖνοι κάθησαν κι ἔτρωγαν ἀμίλητοι καὶ γεμάτοι ἀπορία, γιατὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ἔηγήσουν ὅλα αὐτὰ ποὺ ἔβλεπαν. Διέταξε κατόπιν τοὺς ὑπηρέτες του νὰ γεμίσουν τὰ σακκιά τους σιτάρι καὶ νὰ βάλουν μέσα καὶ τὰ χρήματά τους, στὸ σακκί δὲ τοῦ Βενιαμίν ἔκτὸς ἀπὸ τὰ χρήματα νὰ βάλουν καὶ τὸ ἀσημένιο του ποτήρι. Φόρτωσαν κι ἔφυγαν· δὲν εἶχαν ὅμως προφτάσει νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν πόλη καὶ εἰδαν νὰ τρέχουν πίσω τους

ίππεῖς, οἱ ὁποῖοι μόλις τοὺς ἔφθασαν τοὺς εἶπαν «εἰσθε ἀχάριστοι καὶ κλέφτες, γιατὶ κλέψατε τὸ ἀσημένιο ποτήρι τοῦ ἄρχοντά μας». Ἐκεῖνοι ἄρχισαν νὰ φωνάζουν πῶς δὲν εἶναι κλέφτες καὶ παρακαλοῦν τοὺς στρατιώτες νὰ ψάξουν καὶ σ' ὅποιον βροῦν τὸ ποτήρι νὰ τὸν σκοτώσουν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς πάρουν σκλάβους. Ψάχνουν οἱ στρα-

‘Ο Ἰωσὴφ φανερώνεται στὸ ἀδέρφια του

τιώτες καὶ βρίσκουν τὸ ποτήρι στὸ σακκὶ τοῦ Βενιαμίν. ‘Ολοι τους μένουν ἄφωνοι. Δὲν μποροῦσαν νὰ φαντασθοῦν τέτοιο πράγμα. Μὲ τὸ κεφάλι σκυμένο ἀπὸ λύπη καὶ ντροπή, ἀναγκάζονται νὰ γυρίσουν πίσω. ‘Οταν τοὺς ὠδήγησεν ἐμπρὸς στὸν Ἰωσήφ, ἔπεσαν μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ δὲν τολ-

μοῦσαν νὰ τὸν κυττάξουν. Τότε αὐτὸς τοὺς εἶπε : «Τί εἰναι αὐτὸ ποὺ ἐκάματε ;» «Κύριε δὲν ἔχομε καμμιὰ δικαιολογία, εἶπε ὁ Ἰούδας, πάρε μας ὄλους σκλάβους σου». «Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνη, ἀπάντησε ὁ Ἰωσήφ. Δοῦλος μου θὰ γίνη μόνον αὐτὸς ποὺ ἔκλεψε τὸ ποτήρι, οἱ ἄλλοι εἰσθε ἐλεύθεροι νὰ φύγετε». Ὁ Ἰούδας τότε πέφτει στὰ πόδια του καὶ μὲ δάκρυα τὸν παρακαλεῖ καὶ τοῦ λέει : «Κύριε σὲ παρακαλῶ μὴν κρατήσης τὸν Βενιαμίν, γιατὶ ὁ πατέρας μας θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴ λύπη του. Κράτησε μένα ἀντὶ τοῦ Βενιαμίν». Ὁ Ἰωσήφ δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ κρατήσῃ τὴ συγκίνηση καὶ τὰ δάκρυά του. Μ' ἀνοιχτὴ τὴν ἀγκαλιὰ ρίχνεται ἀνάμεσά τους καὶ τοὺς λέει : «Ἀδέρφια μου, ἐγὼ εἰμαι ὁ ἀδελφός σας ὁ Ἰωσήφ ποὺ πουλήσατε». Ἐκεῖνοι ἔμειναν ἄφωνοι ἀπὸ χαρὰ καὶ λύπη. Βλέποντάς τους ἔτσι ὁ Ἰωσήφ συγκινήθηκε ἀκόμη πιὸ πολὺ καὶ τοὺς εἶπε : «Μὴ λυπᾶσθε, αὐτὸ ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ σωθῆτε καὶ σεῖς ἀπὸ τὴν πεῖνα. Πηγαίνετε τώρα νὰ πῆτε στὸν ἀγαπητό μας πατέρα νὰ ἔλθῃ στὴν Αἴγυπτο μὲ ὅλα του τὰ πράγματα, γιατὶ ἡ πεῖνα θὰ κρατήσῃ ἀκόμη πολὺ». "Γιστερα τοὺς παρουσίασε στὸ Φαραώ, ὁ ὄποιος τοὺς ἔδωσε πλούσια δῶρα καὶ βασιλικὰ ἀμάξια γιὰ τὸ ταξίδι τους.

Ο ΙΑΚΩΒ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Χαρούμενοι κι εύτυχισμένοι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ ξεκίνησάν γιὰ τὴ Χαναάν. Ὁ γερο- Ἰακὼβ τοὺς περίμενε ἀνυπόμονα καὶ ὅσο ἀργοῦσαν νὰ φανοῦν τόσο λυπόταν κι ἀνησυχοῦσε. Καὶ ὅταν τοὺς εἶδε νὰ ἔρχωνται ἀπὸ μακριὰ βγῆκε στὴν πόρτα νὰ τοὺς ὑποδεχτῇ καὶ νὰ ιδῇ ἂν γύρισαν ὄλοι καὶ πρὸ πάντων ὁ ἀγαπητός του Βενιαμίν. Καὶ ὅταν τοὺς εἶδε ὅλους χάρηκε πολὺ κι εύχαριστησε τὸ Θεό. "Οταν δὲ τοῦ διηγήθηκαν πώς ζῇ καὶ ὁ Ἰωσήφ, πώς εἶναι ἄρχοντας στὴν Αἴγυπτο καὶ τὸν

προσκαλεῖ κοντά του, δυσκολεύτηκε νὰ τὸ πι-
στέψῃ.

Σὰν εἶδε ὅμως τὰ πλούσια δῶρα καὶ τὶς βασι-
λικὲς ἄμαξες ἔνιωσε μεγάλη χαρὰ καὶ σηκώνον-
τας τὰ χέρια του πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶπε: «Σ' εὔχα-
ριστῷ Θεῷ μου γιὰ τὴ μεγάλη χαρὰ ποὺ μοῦδω-
σες. Σὲ παρακαλῶ νὰ μ' ἀξιώσης νὰ ἴδω τὸ πρό-
σωπό του πρὶν πεθάνω». "Οταν ὁ Ἰωσὴφ ἔμαθε
πῶς ἔρχεται ὁ πατέρας του πῆρε ἔνα βασιλικὸν ἀ-
μάξι καὶ βγῆκε νὰ τὸν προϋπαντήσῃ. Πατέρας καὶ
γυιὸς ἀγκαλιάσθηκαν κι ἐκλαιγαν πολλὴ ὥρα
ἀπὸ χαρὰ κι εύτυχία. Τότε ὁ γέρο-Ἰακὼβ εἶπε:
«Καὶ τώρα ἀς πεθάνω παιδί μου ποὺ ἀξιώθηκα νὰ
ἴδω τὸ πρόσωπό σου».

Ο Φαραὼ εὔχαριστήθηκε ποὺ γνώρισε τὸ γε-
ρο-πατριάρχη καὶ τοῦ παραχώρησε μιὰ εὕφορη πε-
διάδα ποὺ λεγόταν Γεσσὲμ νὰ κατοικήσῃ μὲ τὰ
παιδιά του καὶ τοὺς δούλους τους. Ἐκεῖ ὁ Ἰακὼβ
ἔζησε τὰ ὑπόλοιπα χρόνια του εύτυχισμένος καὶ
πέθανε σὲ ἡλικία 147 ἔτῶν. Λίγο πρὶν πεθάνη εύ-
λόγησε τὰ παιδιά του καὶ στὸν Ἰούδα εἶπε πῶς
ἀπὸ τὴ δική του φυλὴ θὰ γεννηθῇ ὁ Σωτήρας τοῦ
κόσμου Χριστός. Παρακάλεσε δὲ τὸν Ἰωσὴφ νὰ
φροντίσῃ νὰ ταφῇ τὸ σῶμα του στὴ Χαναάν. Ο
Ἰωσὴφ βαλσάμωσε τὸ σῶμα του καὶ τὸ ἔθαψε στὴ
Χαναάν σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία του.

"Υστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια πέθανε κι ὁ Ἰω-
σὴφ σὲ ἡλικία 110 ἔτῶν, ἀφοῦ παράγγειλε στ'
ἀδέρφια του νὰ φροντίσουν νὰ μεταφέρουν τὰ
κόκκαλά του στὴ γῆ τῶν πατέρων του.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Ο ΜΩ·Γ·ΣΗΣ

1. Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΜΩ·Γ·ΣΗ

"Οσο ζοῦσε ὁ Ἰωσὴφ καὶ ὁ προστάτης τους
Φαραὼ, οἱ Ἐβραῖοι ζοῦσαν εύτυχισμένοι. Καλλιερ-

γοῦσαν τὴν εὔφορη γῆ Γεσσέμ κι ἀπόκτησαν πολλὰ πλούτη. Πέρασαν ὅμως χρόνια πολλά, πέθανε ὁ Ἰωσὴφ καὶ ὁ καλὸς ἐκεῖνος Φαραὼ ποὺ τοὺς προστάτευε. Στὸ μεταξὺ οἱ Ἰσραηλίτες, ὅπως λέγονταν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ ποὺ λεγόταν καὶ Ἰσραὴλ, ἐπλήθυναν πολύ. Οἱ Αἰγύπτιοι ἄρχισαν πιὰ νὰ τοὺς φοβοῦνται καὶ νὰ τοὺς μισοῦν γιὰ τὴ μεγάλη τους δύναμη, γιαυτὸ οἱ ἄλλοι Φαραὼ, ποὺ δὲν ἦσαν καλοὶ σάν τὸν προστάτη τους ἐκεῖνον τὸν καλὸ Φαραὼ, μεταχειρίστηκαν σκληρὰ μέτρα γιὰ νὰ λιγοστέψουν τὴ δύναμή τους. Τοὺς ἔβαζαν νὰ κάνουν σκληρὲς καὶ κουραστικὲς ἔργασίες γιὰ ν' ἀδυνατίζουν καὶ νὰ χάνωνται. Σάν είδαν ὅμως ὅτι δὲν πετύχαιναν τὸ σκοπό τους μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, σκέφθηκαν ἔναν ἄλλο τρόπο πολὺ πιὸ σκληρὸ καὶ ἀπάνθρωπο. Διέταξαν τὶς μαίες νὰ πνίγουν ὅλα τὰ νεογέννητα ἀγόρια τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἀλλὰ οἱ μαίες φοβοῦνταν τὸ Θεὸ καὶ δὲν τολμοῦσαν νὰ κάμουν τέτοιο πρᾶγμα. Τότε ἔνας σκληρὸς Φαραὼ διέταξε νὰ ρίχνουν στὸ Νεῖλο ποταμὸ ὅλα τὰ νεογέννητα ἀγόρια τῶν Ἰσραηλιτῶν. Οἱ δυστυχισμένοι οἱ Ἐβραῖοι ὑπόφεραν πολὺ καὶ μὲ δάκρυα παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς γλυτώσῃ ἀπ' αὐτὴ τὴ δυστυχία. Ὁ Θεὸς τοὺς λυπήθηκε καὶ τοὺς ἔστειλε τὸ Μωϋσῆ γιὰ νὰ τοὺς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ βάσανα.

Μιὰ Ἐβραϊκὴ γέννησε ἔνα ὅμορφο καὶ χαριτωμένο ἀγοράκι, μὰ δὲν βάσταξε ἡ καρδιά της νὰ τὸ ρίξῃ στὸν ποταμό. Τῷκρυψε λοιπὸν στὸ σπίτι της τρεῖς μῆνες γιὰ νὰ μὴ τὸ πνίξουν οἱ Αἰγύπτιοι. Μὰ ὅσο τὸ παιδί μεγάλωνε, τόσο πιὸ δύσκολο γινόταν τὸ κρύψιμό του. Τώρα πιὰ οἱ φωνοῦλες τοῦ παιδιοῦ ἀκούγονταν ἔξω καὶ ὁ κίνδυνος ἦταν μεγάλος. Σκέφθηκε λοιπὸν ἔνα ἔξυπνο σχέδιο. "Ἐβαλε τὸ παιδί μέσα σ' ἔνα καλάθι, ποὺ τὸ εἶχε ἀλειψει μὲ πίσσα γιὰ νὰ μὴν παίρνη νερό. "Υστερα ἐβαλε τὸ καλάθι στὴν ὅχθη τοῦ ποταμοῦ, στὸ μέρος ποὺ συνήθιζε νὰ παίρνη τὸ λουτρό της ἥ βα-

σιλοπούλα. Ἔκρυλε δὲ ἔκει κοντά τὴν κόρη της Μαριάμ γιὰ νὰ ἰδῇ τί θ' ἀπογίνη τὸ παιδί. Σὲ λίγο νά, ἔρχεται ἡ βασιλοπούλα μὲ τὶς δοῦλες της νὰ πάρῃ τὸ λουτρό της. Ξαφνικὰ ἀκούει μωρουδίστικες φωνές καὶ βλέπει τὸ καλάθι. Διατάζει μιὰ ύπηρέτρια νὰ τῆς φέρει τὸ καλάθι. Τ' ἀνοίγει λοι-

Ἡ κόρη τοῦ Φαραὼ βρίσκει τὸ Μωϋσῆν

πὸν καὶ τί νὰ ἰδῇ. «Ἐνα χαριτωμένο ἀγοράκι. «Α! τί ὀραῖο ποὺ εἶναι, λέει ἡ βασιλοπούλα, σίγουρα θὰ εἶναι κάποιας Ἐβραιοπούλας». Τὴ στιγμὴ ἔκεινη πλησιάζει καὶ ἡ Μαριάμ ποὺ παρακολουθοῦσε καὶ ρωτᾶ τὴ βασιλοπούλα ἀν θέλη καμμιὰ παραμάνα γιὰ τὸ παιδί. «Ναι! θέλω» ἀπαντᾶ ἡ βασιλοπούλα. Τρέχει γρήγορα ἡ Μαριάμ καὶ φέρνει τὴ

μητέρα της γιὰ παραμάνα. Ἡ βασιλοπούλα τῆς παρέδωσε τὸ μωρὸ γιὰ νὰ τὸ θηλάζῃ ὡσπεὶ νὰ μεγαλώσῃ. Χαρούμενη ἡ μάνα ἔφερε στὸ σπίτι της τὸ μωρό. Κανεὶς πιὰ δὲν τὸ λμοῦσε νὰ τὴν πειράξῃ, γιατὶ τὸ παιδὶ ἥταν τῆς βασιλοπούλας. Σὰν μεγάλωσε τὸ πῆγε στὰ ἀνάκτορα καὶ τὸ παρέδωσε στὴ βασιλοπούλα. Αὐτὴ τὸ ἔκαμε δικό της παιδὶ καὶ τὸ ὀνόμασε Μωϋσῆ, ποὺ σημαίνει ἐκεῖνος ποὺ σώθηκε ἀπὸ τὸ νερό. Ὁ Φαραὼ ὁ πατέρας της τοῦ πῆρε τοὺς πιὸ σοφοὺς δασκάλους καὶ τὸ ἀνέθρεψε βασιλικά.

2. Ο ΘΕΟΣ ΦΑΝΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΜΩ·Γ·ΣΗ

Ο Μωϋσῆς ζοῦσε στὸ βασιλικὸ παλάτι σὰν ἀληθινὸ πριγκηπόπουλο καὶ εἶχε ἀποκτήσει μεγάλη δύναμη καὶ δόξα. Μὰ δὲν μποροῦσε νὰ ξεχάσῃ τὴν καταγωγὴ του καὶ λυπόταν πολὺ ποὺ ἔβλεπε τοὺς Αἰγυπτίους νὰ βασανίζουν ἔτσι τοὺς πατριῶτες του. Μιὰ ἡμέρα μάλιστα ποὺ εἶδε ἔναν Αἰγύπτιο νὰ δέρνῃ ἀλύπητα ἔναν Ἐβραῖο, τόσο πολὺ ἀγανάκτησε, ὡστε κτύπησε τὸν Αἰγύπτιο καὶ τὸν σκότωσε. Σὲ λίγο ὅμως μαθεύθηκε αὐτὸ καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐπειδὴ φοβήθηκε τὴν ἐκδίκηση τῶν Αἰγυπτίων, ἔφυγε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Πῆγε σὲ μιὰ ἄλλη χώρα ποὺ τὴν ἔλεγαν Μαδιάμ καὶ ἔγινε ὑπηρέτης σ' ἔναν ἱερέα ποὺ τὸν ἔλεγαν Ἰοθόρ. Ὁ Ἰοθόρ ἐπειδὴ τὸν εἶδε ἐργατικὸ καὶ φρόνιμο τὸν ἔκαμε γαμπρὸ στὴν κόρη του Σεπφώρα. Ἐκεῖ ὁ Μωϋσῆς ζοῦσε εἰρηνικὰ καὶ ἡσυχα καὶ ἄλλο δὲ σκεφτόταν παρὰ τὰ βάσανα ποὺ περνοῦσαν οἱ πατριῶτες του ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους.

Μιὰ ἡμέρα ἐκεῖ ποὺ ἔβοσκε τὰ πρόβατά του στὸ ὄρος Χωρήβ, εἶδε ἔνα παράξενο πρᾶγμα. Ἐκεῖ κοντὰ ἥταν μιὰ βάτος ἀπὸ τὴν ὧποίαν ἔβγαινε φωτιά. Ἀλλὰ ἐνῶ ἡ φωτιὰ ἥταν μεγάλη ἡ βάτος δὲν καιγόταν. Παραξενεύθηκε ὁ Μωϋσῆς καὶ πλησίασε ἐκεῖ νὰ ιδῇ τί συμβαίνει. "Ἐξαφνα ἀκούει

μιὰ φοβερὴ φωνὴ νὰ τοῦ λέει: «Μωϋσῆς μὴν πλησιάσης, γιατὶ αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι Ἱερός. Βγάλε τὰ παπούτσια σου. Ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεὸς τῶν προγόνων σου Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. Βλέπω τὰ βάσανα ποὺ ύποφέρει ὁ λαός μου ἀπὸ τοὺς Αἴγυπτίους καὶ ἀκούω τὶς φωνὲς καὶ τὶς παρακλήσεις τους. Ἀποφάσισα λοιπὸν νὰ τοὺς ἐλευθερώσω. Ἔτοιμάσου νὰ πᾶς στὸ Φαραὼ καὶ νὰ τοῦ εἰπῆς ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρους τοὺς Ἰσραηλῖτες νὰ γυρίσουν πίσω στὴν πατρίδα τους. Καὶ πές του ὅτι ἂν δὲν ὑπακούσῃ στὸ θέλημά μου, θὰ τιμωρήσω σκληρὰ καὶ αὐτὸν καὶ τὸν λαό του». Ὁ Μωϋσῆς ταράχτηκε ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ἀπάντησε: «Κύριε ἐγὼ δὲν εἰμαι κατάλληλος γιαυτὸ τὸ ἔργο. Ὅστερα εἰμαι βραδύγλωσσος καὶ δὲν μπορῶ νὰ μιλῶ ὡραῖα». «Πήγαινε, τοῦ λέει ὁ Θεός, καὶ πάρε γιὰ βοηθὸ τὸν ἀδελφό σου Ἀαρὼν κι ἐγὼ θὰ εἰμαι πάντα μαζί σου». Ὁ Μωϋσῆς τότε πηγαίνει στὸν ἀδελφό του Ἀαρὼν καὶ τοῦ διηγεῖται τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Πηγαίνουν κι οἱ δυὸ μαζὶ στὴν Αἴγυπτο καὶ παρουσιάζονται στὸ Φαραὼ. «Με γάλε βασιλιά, τοῦ λένε, ὁ Θεὸς μᾶς ἔστειλε νὰ σοῦ ποῦμε ν' ἀφήσης τοὺς Ἰσραηλῖτες νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα τους». Γιὰ νὰ τὸν κάμουν νὰ πιστέψῃ μάλιστα, ἔρριξε ὁ Ἀαρὼν τὸ ραβδὶ του κάτω καὶ ἀμέσως ἔγινε φίδι καὶ ἄλλα θαύματα ἔκαμαν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Μὰ ὁ σκληρὸς Φαραὼ ἀρνήθηκε ν' ἀφήσῃ τοὺς Ἰσραηλῖτες νὰ φύγουν, ἔδιωξε τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἀαρὼν καὶ ἔβρισε μὲ ἄσχημα λόγια τὸν Θεό τους. Διέταξε δὲ νὰ βασανίζουν πιὸ πολὺ τοὺς δυστυχισμένους Ἰσραηλῖτες.

3. ΟΙ ΔΕΚΑ ΠΛΗΓΕΣ ΤΟΥ ΦΑΡΑΩ

Ἄφοῦ μὲ κανένα τρόπο δὲν δεχόταν ὁ σκληρὸς Φαραὼ ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρους τοὺς Ἰσραηλῖτες νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα τους, ὁ Θεὸς ἀπο-

φάσισε νὰ τὸν τιμωρήσῃ κι ἡ τιμωρία ἦταν σκληρὴ γιαυτὸν καὶ γιὰ τὸ λαό του. Μεγάλες καὶ φοβερὲς συμφορὲς ἔπεσαν στὴν Αἴγυπτο, ποὺ εἰναι γνωστὲς μὲ τ' ὄνομα «οἱ δέκα πληγὲς τοῦ Φαραὼ» καὶ ἦταν ἡ μιὰ χειρότερη ἀπὸ τὴν ἄλλη. 1) Γίνηκαν τὰ νερὰ τοῦ Νείλου κόκκινα σὰν τὸ αἷμα. 2) Γέμισε ἡ χώρα ἀπὸ βατράχους. 3) Γέμισε ἡ χώρα ἀπὸ κουνούπια ποὺ βασάνιζαν τοὺς ἀνθρώπους. 4) «Ολη ἡ Αἴγυπτος γέμισε ἀπὸ βλαβερὲς μυῖγες. 5) Ἐπεσε ἀρρώστεια καὶ ψόφησαν ὅλα τὰ ζῶα τῶν Αἰγυπτίων. 6) Οἱ ἀνθρωποι γέμισαν πληγές. 7) Χαλάζι κατέστρεψε τὰ κτήματά τους 8) Ἀμέτρητες ἀκρίδες ἔφαγαν ὅ,τι ἀπόμεινε ἀπὸ τὸ χαλάζι. 9) Πυκνὸ σκοτάδι σκέπασε ὅλη τὴν Αἴγυπτο ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες καὶ 10) Πέθαναν ὅλα τὰ πρωτότοκα παιδιά τῶν Αἰγυπτίων, χωρὶς τὰ παιδιά τῶν Ἰσραηλίτῶν νὰ πάθουν τίποτε. Ἡ τελευταία πληγὴ ποὺ ἦταν καὶ ἡ φοβερώτερη τρόμαξε πολὺ τοὺς Αἰγυπτίους κι ἔτρεξαν στὸ Φαραὼ καὶ τοῦ ἀπαίτησαν ν' ἀφῆση τοὺς Ἐβραίους νὰ φύγουν. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνος εἶχε τρομάξει πολύ. Τὸ πρωτότοκο παιδί του ἦταν νεκρὸ καὶ σ' ὅλη τὴ χώρα ἀκούονταν θρῆνοι καὶ ὀδυρμοί, γιατὶ δὲν ἦταν σπίτι ποὺ δὲν εἶχε νεκρό. Ὁ Φαραὼ δὲν μπόρεσε ν' ἀντέξῃ πιὰ σ' αὐτὸ τὸ θανατικό, ὕστερα φοβόταν μὴν ἐπαναστατήσῃ κι ὁ λαός του, γιατὶ ὅλοι τὸν θεωροῦσαν αἴτιο ὅλων τῶν συμφορῶν τους. Καλεῖ λοιπὸν τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἀαρὼν καὶ τοὺς λέει νὰ πάρουν τοὺς Ἰσραηλῖτες καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά τους καὶ νὰ φύγουν, τοὺς ἀφήνει ἐλευθέρους.

4. ΟΙ ΙΣΡΑΗΛΙΤΕΣ ΠΕΡΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΡΥΘΡΑ ΘΑΛΑΣΣΑ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΒΡΑΧΟΥΝ

Πρὶν ρίξῃ τὴν τελευταία πληγή του στοὺς Αἰγυπτίους ὁ Θεός, παράγγειλε στὸ Μωϋσῆ νὰ ἔτοιμασθοῦν οἱ Ἰσραηλῖτες γιὰ νὰ φύγουν. Κα-

νεις νὰ μὴν κοιμηθῆ τὴ νύχτα καὶ ὅλοι νὰ σφάξουν ἔνα ἄρνι καὶ μὲ τὸ αἷμα του νὰ βάψουν τὴν πόρτα τους, γιὰ νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τὶς πόρτες τῶν Αἴγυπτίων. Τοὺς εἶπε ἀκόμη νὰ φᾶνε τὸ φαγητό τους μὲ ψωμὶ ἄζυμο (χωρὶς προζύμι). "Ολη τὴ νύχτα οἱ Ἰσραηλῖτες ἀγρύπνησαν καὶ σὰν ξημέρωσε πῆραν ὅλα τὰ πράγματά τους καὶ τὰ ὄστα τοῦ Ἰωσὴφ καὶ ξεκίνησαν μὲ ἀρχηγοὺς τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἀαρὼν. Τοὺς ὁδηγεῖ ἔνα παράξενο σύννεφο ποὺ προηγεῖται καὶ τοὺς δείχνει τὸ δρόμο καὶ τοὺς θῦμιζει τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Μπροστὰ πηγαίνουν οἱ δύο ἀρχηγοὶ τους. Ἀκ λουθοῦν οἱ Ἰσραηλῖτες πολεμιστὲς μὲ ὅλα τους τὰ πράγματα καὶ τὰ κοπάδια τους, κι ὕστερα ἔρχονται οἱ γέροι καὶ τὰ γυναικόπαιδα. Εἶναι ὅλοι χαρούμενοι κι εὐχαριστημένοι ποὺ γλύτωσαν ἀπὸ τὴ σκλαβιὰ τῶν Αἴγυπτίων, ποὺ κράτησε πάνω ἀπὸ 400 χρόνια. Εἶχαν πιὰ προχωρήσει ἀρκετὰ καὶ πλησίαζαν στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα. "Εξαφνα ἀκοῦνε πίσω τους θόρυβο καὶ ποδοβολητὸ ἀλόγων. Γυρίζουν καὶ τί νὰ ἰδοῦν! Ὁ Φαραὼ μὲ χιλιάδες στρατὸ ἔρχόταν ἐναντίον τους. Εἶχε μετανοιώσει ποὺ τοὺς ἀφησε νὰ φύγουν, γιατὶ σκέφθηκε πῶς θὰ ἔχανε τόσους δούλους κι ἔρχόταν νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ γυρίσουν πάλι στὴν Αἴγυπτο. Οἱ δυστυχεῖς Ἰσραηλῖτες βρίσκονται σὲ δύσκολη θέση. Ἐμπρὸς ἀπλώνεται ἡ ἀπέραντη θάλασσα καὶ πίσω τους ὁ στρατὸς τοῦ Φαραώ. Φόβος καὶ τρόμος τους κατέλαβε καὶ στὴν ἀπελπισία τους τὰ βάζουν μὲ τὸ Μωϋσῆ ποὺ τοὺς πήρε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ἀτάραχος ἔκεινος τοὺς δίνει θάρρος. «Μὴ φοβᾶστε, τοὺς λέει, ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας καὶ θὰ μᾶς βοηθήσῃ». Εἶχαν πιὰ φθάσει στὴν παραλία τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ὁ στρατὸς πλησίαζε νὰ τοὺς φθάσῃ. Τότε ὁ Μωϋσῆς μὲ τὴ συμβουλὴ τοῦ Θεοῦ χτυπᾷ μὲ τὸ ραβδὶ του τὴ θάλασσα. Καὶ ὡ! τοῦ θαύματος! Ἡ θάλασσα χωρίσθηκε στὰ δύο

καὶ ἀνάμεσά της σχηματίσθηκε ἔνας μεγάλος δρόμος, ἀπὸ τὸν δόποιον πέρασσαν οἱ Ἐβραῖοι στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς θαλάσσης, χωρὶς νὰ βραχοῦν. Μόλις εἶχαν περάσει στὴν ἄλλη ἄκρη, νά! φθάνει κι ὁ Φαραὼ μὲ τὸ στρατό του. Ὁρμᾶ κι αὐτὸς ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο γιὰ νὰ τοὺς φθάσῃ. Ὁ Μωϋσῆς ἀφῆσε νὰ μποῦν δόλοι στὸ στεγνὸν αὐτὸν δρόμο καὶ τότε χτυπᾷ καὶ πάλι τὴν θάλασσα μὲ τὸ ραβδί του. Στὴ στιγμὴ τὰ νερά τρέχουν μὲ ὄρμή, ἐνώνονται καὶ κλείνουν μέσα τοὺς Αἰγυπτίους. "Ετσι δόλος ὁ στρατὸς τῶν Αἰγυπτίων πνίγηκε στὴ θάλασσα. Οἱ Ἰσραηλῖτες βλέποντας αὐτὸν τὸ θαῦμα, γονάτισαν κι εύχαριστησαν τὸ Θεὸν ψάλλοντας ἔναν ὡραῖο ὕμνο.

5. Ο ΘΕΟΣ ΤΡΕΦΕΙ ΤΟΥΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ

Ἄφοῦ σώθηκαν ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους οἱ Ἰσραηλῖτες ἐξακολούθησαν τὴν πορεία τους κι ἐφθασσαν σὲ μιὰ ἔρημο ποὺ τὴν ἔλεγαν Σίν. Ἡταν μιὰ ἀπέραντη ἔκταση γεμάτη ἄμμο, χωρὶς καμμιὰ βλάστηση καὶ χωρὶς νερό. Μέσα στὴν ἔρημο αὐτὴ βάδιζαν οἱ Ἰσραηλῖτες πολλὲς ἡμέρες. Σὲ λίγο ὅμως τοὺς σώθηκαν οἱ τροφές καὶ δὲν ἔβρισκαν τίποτε νὰ φᾶνε. "Υστερα τοὺς σώθηκε καὶ τὸ νερό. Τότε πιὰ δὲν μποροῦσαν νὰ βαδίσουν ἄλλο. Ἡ πεῖνα τοὺς θέριζε κι ἡ δίψα ποὺ τὴν μεγάλωνε ἡ καυτερὴ ἄμμος κι ὁ ζεστὸς ἀέρας τῆς ἔρημου τοὺς φλόγιζε τὰ μάτια καὶ τοὺς ξέραινε τὸ λαρύγγι. Ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὴν πεῖνα καὶ σκασμένοι ἀπὸ τὴ δίψα, σωριάστηκαν κάτω κι ἀρχισαν νὰ παραπονοῦνται κατὰ τοῦ Μωϋσῆ ποὺ τοὺς πήρε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ἐκεῖνος τοὺς παρηγοροῦσε λέγοντάς τους πῶς ὁ Θεὸς δὲν θὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ πεθάνουν. "Υστερα προσευχήθηκε στὸ Θεὸν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Ὁ Θεὸς τὸν συμβούλεψε νὰ χτυπήσῃ μὲ τὸ ραβδί του τὸ βράχο. Ὁ Μωϋσῆς ἔκαμε ὅπως τοῦ

είπε ὁ Θεὸς καὶ ἀμέσως ἄρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴ σχισμάδα τοῦ βράχου ἄφθονο καὶ δροσερὸ νερό. Οἱ Ἰσραηλῖτες ἥπιαν δροσίστηκαν καὶ ξεδίψασαν. "Ἐπειτα γιὰ νὰ τοὺς σώσῃ ἀπὸ τὴν πεῖνα τοὺς ἔστειλε κοπάδια ἀπό ὁρτύκια ποὺ τὰ ἔψηναν κι ἔκαναν ὠραῖο φαγητὸ καὶ γιὰ ψωμὶ τοὺς ἔρριξε τὸ μάνα αὐτὸ ἥταν μιὰ γλυκειὰ ούσια ποὺ ἔπεφτε στὴ γῆ σὰν δροσιὰ καὶ εἶχε τὴ γεύση μελόπητας. "Ἐτσι ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἔτρεφε τὸν ἀγαπητὸ του λαὸ στὴν ἔρημο κι σī Ἰσραηλῖτες εὔχαριστημένοι τὸν ύμνούσαν καὶ τὸν εὐλογούσαν.

ΟΙ ΔΕΚΑ ΕΝΤΟΛΕΣ

Εἶχαν περάσει τρεῖς μῆνες ἀπὸ τότε ποὺ οἱ Ἰσραηλῖτες εἶχαν φύγει ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο κι ἔφθασαν κοντὰ στοὺς πρόποδες ἐνὸς ψηλοῦ βουνοῦ, ποὺ τὸ ἔλεγαν Σινᾶ. Ἐκεὶ κάθησαν νὰ ξεκουρασθοῦν καὶ ὁ Μωϋσῆς ἀνέβηκε στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Ἐκεὶ παρουσιάσθηκε ὁ Θεὸς καὶ τοῦ εἶπε πῶς «Ἄν οἱ Ἰσραηλῖτες ἀκούουν καὶ κάμουν τὸ θέλημά του, θὰ τοὺς κάμη τὸν πιὸ ἐκλεκτὸ λαὸ καὶ θὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ κάθε κίνδυνο». Ὁ Μωϋσῆς κατέβηκε ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ τοὺς εἶπε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ κι ἐκεῖνοι ὑποσχέθηκαν πῶς θὰ ὑπακούσουν στὸ Θεὸ καὶ θὰ ἐκτελοῦν πιστὰ τὸ θέλημά του. Τότε ὁ Μωϋσῆς τοὺς εἶπε νὰ καθαρισθοῦν καὶ νὰ νηστέψουν τρεῖς ἡμέρες γιὰ νὰ εἶναι ἔτοιμοι ν' ἀκούσουν τὴ θέλημά του. Οἱ Ἰσραηλῖτες ἔκαμαν ὅπως τοὺς εἶπε ὁ Μωϋσῆς. Τὴν τρίτη ἡμέρα ἔλαμψαν ἀστραπὲς κι ἀκούστηκαν βροντὲς καὶ ἥχοι σάλπιγγας ἀπὸ τὸ βουνὸ ποὺ σκεπάστηκε ἀπὸ ἔνα μεγάλο μαῦρο σύννεφο. Ἀμέσως ὁ Μωϋσῆς ἔφερε τὸ λαὸ κοντὰ στὸ βουνὸ ποὺ ἔτρεμε ὀλόκληρο, κάπνιζε κι ἔβγαζε φλόγες. Οἱ Ἰσραηλῖτες τρέμοντας ἔβλεπαν καὶ ἥκιναν ὅλα αὐτὰ τὰ παράδοξα πράγματα. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔλεγε:

1. Ἐγώ εἰμαι Κύριος ὁ Θεός σας, ἄλλος Θεὸς ἐκτὸς ἀπὸ μένα δὲν ὑπάρχει.

2. Νὰ μὴ προσκυνήσετε ποτὲ τὰ εἰδωλα.

3. Νὰ μὴ ὄρκίζεστε ποτὲ καὶ νὰ μὴ πιάνετε στὸ στόμα σας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ χωρὶς λόγο.

4. Ἔξ ήμέρας νὰ ἐργάζεσθε καὶ τὴν ἑβδόμη ήμέρα νὰ ξεκουράζεσθε.

5. Νὰ σέβεσθε καὶ νὰ τιμᾶτε τοὺς γονεῖς σας.

6. Νὰ μὴ σκοτώνετε ποτέ.

7. Νὰ μὴ προσβάλετε ποτέ τὴν τιμὴ τοῦ ἄλλου.

8. Νὰ μὴ κλέβετε ποτέ.

9. Νὰ μὴ ὄρκίζεσθε ψέμματα.

10. Νὰ μὴ ἐωιθυμήσετε ποτὲ ξένα πράγματα.

Οἱ δέκα αὐτὲς ἑντολὲς ποὺ λέγονται καὶ δεκάλογος, περιλαμβάνουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ Ἰσραηλῖτες ὑπεσχέθησαν πῶς θὰ τὶς τηροῦν πάντοτε.

Ο ΜΩ·Υ·ΣΗΣ ΣΩΖΕΙ ΤΟΥΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΕΙΑ

Ἄφοῦ ὁ Θεὸς ἔδωσε τὸ Νόμο του στοὺς Ἰσραηλῖτες κάλεσε τὸ Μωϋσῆν ν' ἀνέβη πάλι στὸ βουνό. Ἐκεῖ ὁ Μωϋσῆς ἔμεινε σαράντα ἡμέρες ἀκούοντας τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἐβραῖοι βλέποντας πῶς ἀργοῦσε νὰ γυρίσῃ, νόμισαν πῶς χάθηκε καὶ δὲν τὸν περίμεναν πιά. Ἐπειδὴ δὲ πίστεψαν πῶς μαζὶ μὲ τὸ Μωϋσῆν ἔχασαν καὶ τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ, εἶπαν στὸν Ἄαρὼν νὰ τοὺς φτιάξῃ ἔνα Θεὸ σὰν αὐτοὺς ποὺ εἶχαν οἱ Αἰγύπτιοι γιὰ νὰ τὸν ἔχουν γιὰ βοηθό. Ο Ἄαρὼν στὴν ἀρχὴ ἀρνήθηκε, μὰ σὰν εἶδε τὴν ἐπιμονή τους δέχθηκε καὶ ἀφοῦ μάζεψε δλα τὰ χρυσαφικά τους τὰ ἔλυσαν καὶ τοὺς ἔφτιασε ἔνα χρυσὸ μοσχάρι. Οἱ Ἐβραῖοι εὔχαριστήθηκαν κι ἅρχισαν νὰ τὸ προσκυνοῦνσάν Θεό. "Οταν ὑστερα ἀπὸ σαράντα ἡμέρες ὁ Μωϋσῆς κατέβηκε ἀπὸ τὸ βουνὸ φέροντας μαζὶ του δυὸ πέτρινες πλά-

κες, στίς όποιες ήταν γραμμένος ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ εἶδε τὴν εἰδωλολατρεία τοῦ λαοῦ του, τόσο πολὺ ταράχθηκε ὡστε ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια του οἱ πλάκες κι ἔσπασαν. Ὅστερα κομμάτιασε τὸ χρυσὸ μοσχάρι καὶ τὸ ἔκαψε, τοὺς δὲ πρωταίτιους αὐτῆς τῆς ἀσεβείας τοὺς τιμώρησε μὲ θάνα-

‘Ο Μωϋσῆς φέρνει τὶς πλάκες

το. Ὁ λαὸς τότε μετενόησε καὶ προσκύνησε πάλι τὸν ἀληθινὸν Θεό. Ὁ Μωϋσῆς ἀνέβηκε πάλι στὸ βουνὸν καὶ ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε ἄλλες πλάκες στὶς όποιες ήταν γραμμένος ὁ Νόμος του. Τὶς πλάκες αὐτὲς τὶς ἔβαλε ὁ Μωϋσῆς μέσα σ’ ἕνα ὠραῖο κιβώτιο ποὺ τὸ ὄνόμασε κιβωτὸ τῆς Διαθήκης. Τὴν

κιβωτὸ δὲ αὐτὴ τὴν ἔβαλε μέσα σὲ μιὰ ὡραία σκηνὴ ποὺ ὀνομάστηκε Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου. "Υστερα τοὺς ὡρισε τὶς γιορτές. Οἱ σπουδαιότερες ἦταν τὸ Πάσχα καὶ τὸ Σάββατο.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΩ·Γ·ΣΗ

"Ἐνα ὀλόκληρο χρόνο ἔμειναν οἱ Ἰσραηλῖτες κοντὰ στὸ ὄρος Σινᾶ καὶ κατόπιν ἀνεχώρησαν κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ δὲ περπάτησαν ἀρκετὸ καιρό, ἔφθασαν τέλος στὰ σύνορα τῆς Χαναάν. Τότε ὁ Μωϋσῆς ἔστειλε δώδεκα ἄνδρες νὰ κατασκοπεύσουν τὴ χώρα. Οἱ δώδεκα αὐτοὶ ἄνδρες ποὺ εἶχαν ἀρχηγὸ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, χρειάστηκαν σαράντα ἡμέρες γιὰ νὰ κατασκοπεύσουν τὴ χώρα. "Οταν ἐπέστρεψαν εἰπαν στὸ Μωϋσῆ πῶς ἡ χώρα ἦταν εύφορωτάτη, ἔρρεε μέλι καὶ γάλα, ὅπως ἔλεγαν. "Ἐφεραν μάλιστα γιὰ δεῖγμα ἔνα κλαδί ἀπὸ κλῆμα μ' ἔνα σταφύλι ποὺ εἶχε τόσο βάρος, ὥστε δύο ἄνθρωποι μόλις μποροῦσαν νὰ τὸ σηκώσουν. Ἄλλὰ οἱ κάτοικοι τῆς Χαναάν ἦταν γιγαντόσωμοι καὶ γενναῖοι καὶ κατοικοῦσαν σὲ πόλεις ποὺ εἶχαν τείχη ὀχυρά.

Οἱ Ἰσραηλῖτες σὰν τὸ ἄκουσαν αὐτὸ φοβήθηκαν πολὺ καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲν ἥθελαν νὰ προχωρήσουν. "Ολη τὴ νύκτα ἔκλαιαν καὶ παρεπονοῦντο κατὰ τοῦ Μωϋσῆ ποὺ τοὺς πῆρε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Μάταια ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Μωϋσῆς προσπαθοῦσαν νὰ τοὺς ἐνθαρρύνουν. Μάταια τοὺς ἔλεγαν πῶς μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ νικήσουν τοὺς Χαναναίους καὶ θὰ καταλάβουν τὴν εὔφορη αὐτὴ χώρα. Αὐτοὶ δχι μόνον δὲν ἐπείθοντο, ἀλλὰ ἥθελαν νὰ τοὺς λιθοβολήσουν καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Αἴγυπτο. "Ο Θεὸς ἀγανάχτησε πιὰ ἀπὸ τὴν ἀχαριστία τους καὶ ἀποφάσισε νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. Κάλεσε λοιπὸν τὸ Μωϋσῆ καὶ τοῦ εἶπε: «Μωϋσῆ ὁ λαὸς αὐτὸς εἰναι ἀχάριστος, ξεχνάει πόσες φορὲς τὸν βοήθησα καὶ

σε κάθε δυσκολία που βρίσκει άπογοητεύεται και χάνει τὸ θάρρος του και τὴν ἐμπιστοσύνη του σὲ μένα. Γιαυτὸ ἀποφάσισα νὰ τοὺς τιμωρήσω. Κανένας ἀπὸ ὅσους εἰναι πάνω ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν δὲν θ' ἀξιωθῆ νὰ ιδῇ τὴ Χαναάν. Καὶ σὺ θὰ τὴν Ιδεῖς μόνο ἀπὸ μακριὰ καὶ θὰ πεθάνεις». "Ετσι καὶ ἔγινε. Οἱ Ἰσραηλῖτες περιπλανήθηκαν σαράντα ὄλοκληρα χρόνια στὴν ἔρημο, ὡσπου πέθαναν ὄλοι ὅσοι ήταν πάνω ἀπὸ εἴκοσι χρονῶν, πλὴν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ο δὲ Μωϋσῆς ὅταν κατάλαβε ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος του, ἐκάλεσε τοὺς Ἰσραηλῖτες καὶ τοὺς εἶπε ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ πάρουν τὴν πλουσία γῆ Χαναάν καὶ θὰ ἔχουν ὄλα τὰ ἀγαθὰ ἃν εἰναι εὐσεβεῖς καὶ τηροῦν τὶς ἑντολές του. "Αν ὅμως γίνουν ἀσεβεῖς θὰ τοὺς ἔγκαταλείψῃ. «Τώρα ἔγώ θὰ πεθάνω, τοὺς εἶπε, καὶ γιὰ νὰ μὴ μείνετε χωρὶς ἀρχηγό, δρίζω διάδοχό μου τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ». "Υστερα κατὰ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ ἀνέβηκε στὸ ὅρος Ναβαῦ ἀπὸ ὅπου εἶδε τὴ γῆ Χαναάν καὶ κατόπιν ἀπέθανε ἑκατὸν εἴκοσι (120) ἔτῶν. Οἱ Ἰσραηλῖτες ἔκλαψαν ἐπὶ (30) τριάντα ἡμέρες τὸ θάνατο τοῦ μεγάλου ἀρχηγοῦ τους. Τὸ δὲ σῶμα του ἔθαψαν στὴν κοιλάδα Μωάβ.

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΤΟΥ ΝΑΥΗ

"Αφοῦ θρήνησαν τὸ Μωϋσῆ, οἱ Ἰσραηλῖτες μὲ τὸ νέο ἀρχηγό τους, προχώρησαν καὶ ἔφθασαν στὸν Ἰορδάνη ποταμό. Ο Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ διέταξε νὰ βαδίσουν μπροστὰ οἱ Ἱερεῖς μὲ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης. Μόλις πλησίασαν στὸ ποτάμι, τὰ νερά τραβήχθηκαν καὶ ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ ἔμεινε στεγνή. "Ετσι οἱ Ἰσραηλῖτες πέρασαν τὸ ποτάμι χωρὶς νὰ βραχοῦν, ὅπως ἄλλοτε τὴν Ἐρυθρᾶ θάλασσα. Μόλις πέρασαν τὸν Ἰορδάνη μπῆκαν στὴν πολυπόθητη Χαναάν καὶ ἔφθασαν μπρὸς στὴν πόλη Ἱεριχώ. Ή πόλις ὅμως εἶχε μεγάλα καὶ δυνατὰ κάστρα καὶ δὲν ήταν εὔκολο νὰ

παρθῆ. Τότε ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ κατὰ συμβουλὴ τοῦ Θεοῦ διέταξε νὰ προχωρήσουν μπροστά οἱ Ἱερεῖς μὲ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης καὶ νὰ γυρίζουν γύρω ἀπὸ τὰ τείχη καὶ πίσω νὰ ἀκολουθῇ ὁ λαός. Αὐτὸ ἐξακολούθησε ἐπὶ (6) ἔξη ἡμέρες καὶ τὴν ἑβδόμη διατάξει ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, γὰ μποῦν μπροστά οἱ σαλπιγκτὲς· καὶ νὰ σαλπίσουν κοντὰ νὰ πᾶνε οἱ Ἱερεῖς μὲ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης καὶ ὅστερα ὁ λαὸς τραγουδώντας πολεμικὰ τραγούδια. Ξαφνικὰ ἔγινε ἔνας τρομερὸς σεισμὸς καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως σωριάστηκαν κάτω. "Ἐτοι οἱ Ἰσραηλῖτες μπῆκαν νικητὲς καὶ κατέλαβαν τὴν πόλη. "Ὕστερα οἱ Ἰσραηλῖτες πρὸ χωροῦσαν καὶ κυρίευαν καὶ τὶς ἄλλες πόλεις. Οἱ βασιλιάδες τῆς Χαναὰν συμμάχησαν κι ἐνώθηκαν ὅλοι νὰ πολεμήσουν τοὺς Ἰσραηλῖτες. Ἀλλὰ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ὥρμησε ἐναντίον τους καὶ κοντὰ στὴν πόλη Γαβαῶν ἔγινε τρομερὴ μάχη. Κόντευε πιὰ νὰ βραδιάσῃ καὶ ἡ μάχη δὲν εἶχε τελειώσει. Τότε ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ παρεκάλεσε τὸ Θεὸ νὰ μὴ νυχτώσῃ ὥσπου νὰ νικήσῃ τοὺς Χαναναίους καὶ εἶπε «Στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαῶν καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγγα Αἰλῶν». Καὶ πραγματικὰ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι στάθηκαν, ὥσπου νίκησε καὶ κατέστρεψε τοὺς Χαναναίους. Μετὰ τὴ νίκη αὐτὴ ὁ Χαναὰν ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Ἰσραηλῖτῶν. Κατόπιν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ μοίρασε τὴ χώρα στὶς δώδεκα φυλὲς τοῦ Ἰσραὴλ, κι ὅταν κατάλαβε τὸ τέλος του μάζεψε ὅλους τοὺς Ἰσραηλῖτες καὶ τοὺς συμβούλεψε νὰ θυμοῦνται τὶς εὔεργεσίες τοῦ Θεοῦ, νὰ ἔχουν πίστη σ' αὐτὸν καὶ νὰ τηροῦν τὶς ἐντολές του. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ πέθανε σὲ ἡλικία ἑκατὸν δέκα (110) χρονῶν.

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΟΙ ΚΡΙΤΑΙ

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ οἱ Ἰσραηλῖτες ἔμειναν χωρὶς ἀρχηγό, ἐπειδὴ δὲ συνανεστράφησαν μὲ τοὺς εἰδωλολάτρες Χαναναίους ξέχασαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἀρχισαν νὰ λατρεύουν τὰ εἴδωλα. Ὁ Θεὸς γιὰ νὰ τοὺς σωφρονίσῃ τοὺς ἄφησε νὰ ὑποδουλωθοῦν ἀπὸ ξένους λαούς. Ὅσες φορὲς ἐγίνοντο σκλάβοι οἱ Ἰσραηλῖτες ἐθυμοῦντο τὴν παλιά τους δόξα κι εύτυχία μετανοοῦσαν καὶ ζητοῦσαν συγχώρεση ἀπὸ τὸ Θεό. Ὁ φιλεύσπλαχνος Θεὸς τοὺς λυπόταν καὶ τοὺς ἔστελνε εύσεβεῖς καὶ γενναίους ἀρχηγούς οἱ ὅποιοι τοὺς ἐλευθέρωναν ἀπὸ τὴ σκλαβιά. Οἱ γενναῖοι αὐτοὶ ἄνδρες ποὺ στὸν πόλεμο ἦταν ἀρχηγοί τους, στὴν εἰρήνη κυβερνοῦσαν τοὺς Ἰσραηλῖτες καὶ ἔκριναν καὶ δίκαζαν τὰ ἀδικήματα. Οἱ ἀρχηγοὶ αὐτοὶ ὠνομάστηκαν Κριταί. Αἱ σπουδαιότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἦταν ὁ Γεδεών, ὁ Σαμψών, ὁ Ἡλί καὶ ὁ Σαμουήλ.

1. Ο ΓΕΔΕΩΝ

Μιὰ φορὰ οἱ Ἰσραηλῖτες ὑποδουλώθηκαν ἀπὸ τοὺς Μαδιανῖτες καὶ ὑπέφεραν πολύ. Νύχτα ἥμέρα παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸν νὰ τοὺς σώσῃ. Ὁ καλὸς Θεὸς τοὺς λυπήθηκε καὶ διέταξε τὸν Γεδεών νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ. Ὁ Γεδεών μάζεψε τριάντα χιλιάδες στρατὸ καὶ πῆγε νὰ πολεμήσῃ τοὺς Μαδιανῖτες. Μὰ οἱ Ἰσραηλῖτες ἐφοβοῦντο νὰ πολεμήσουν τοὺς Μαδιανῖτες. Τότε ὁ Γεδεών κατὰ συμβουλὴν τοῦ Θεοῦ, διάλεξε τριάντα παληκάρια καὶ διέταξε νὰ πάρῃ καθένας ἀπὸ μιὰ σάλπιγγα καὶ μιὰ ἄδεια στάμνα καὶ μέσα στὴ στάμνα νὰ βάλῃ μιὰ λαμπάδα ἀναμμένη. Ὅστερα τοὺς χώρισε σὲ τρία μέρη καὶ τοὺς διέταξε νὰ

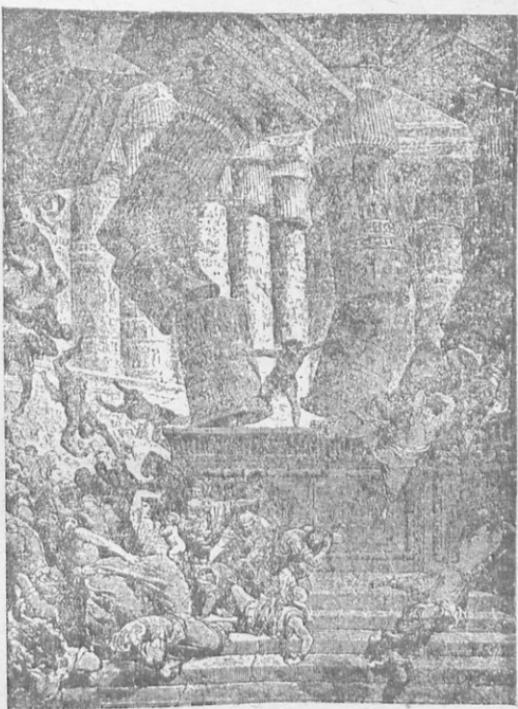
κάμουν δέ τι θὰ κάμη κι αύτός. Τὰ μεσάνυχτα πλησίασαν στὸ στρατόπεδο τῶν Μαδιατῶν καὶ σὰν τοὺς εἶδαν ποὺ ἐκοιμόνταν, ὥρμησαν ἐναντίον τους σαλπίζοντας. Ἀφοῦ δὲ ἔσπασαν τὶς στάμνες σήκωσαν ψηλὰ τὶς ἀναμμένες λαμπάδες καὶ ἀκούοντας τόσο θόρυβο, νόμισαν πώς χιλιάδες ἔχθροὶ τοὺς ἐπετέθησαν. Φοβήθηκαν καὶ ἔτρεξαν νὰ φύγουν ὅσο πιὸ γρήγορα μποροῦσαν. Ὁ Γεδεὼν τοὺς κυνήγησε μὲ τὸ στρατό του καὶ τοὺς ἔκαμε μεγάλῃ καταστροφῇ. Ἐτσι οἱ Ἰσραηλῖτες γλύτωσαν ἀπὸ τὴν τυραννία τῶν Μαδιανιτῶν. "Υστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο αὐτὸ κατόρθωμα οἱ Ἰσραηλῖτες ἐθαύμαζαν τὸν Γεδεὼν καὶ τὸν εἰχαν κριτή τους γιὰ πολλὰ χρόνια.

2. Ὁ ΣΑΜΨΩΝ

Πέρασαν χρόνια πολλὰ κι οἱ Ἰσραηλῖτες ξέχασαν πάλι τὸν ἀληθινὸ Θεὸ κι ἄρχισαν νὰ λατρεύουν τὰ εἰδῶλα καὶ νὰ κάνουν ἀμπαρτίες. Γιαυτὸ ύποδουλώθηκαν σ' ἔναν ἄλλο λαό, τοὺς Φιλισταίους. Οἱ Φιλισταῖοι ἦσαν πολὺ σκληροὶ καὶ βασάνιζαν τοὺς Ἰσραηλῖτες σαράντα ὀλόκληρα χρόνια. Τέλος μετενόησαν καὶ ζήτησαν ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ τοὺς συγχωρήσῃ καὶ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴ σκλαβιά. Ὁ Θεὸς τοὺς λυπήθηκε καὶ τοὺς ἔστειλε τὸν κριτὴ Σαμψών νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ. Ὁ Σαμψών ἦταν πολὺ γενναῖος κι εἶχε τεραστία δύναμη σὰν τὸν ἥρωα Ἡρακλῆ. Ὁ Σαμψών ἀγαποῦσε πολὺ τὴν πατρίδα του καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὴν βλέπῃ ύποδουλωμένη στοὺς Φιλισταίους.

Μιὰ μέρα ἔπιασε τριακόσιες ἀλεποῦδες καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔδεσε στὶς οὐρές τους ἀπὸ μιὰ ἀναμμένη λαμπάδα, τὶς ἀφησε στὰ χωράφια τῶν Φιλισταίων καὶ τοὺς ἔκαψε ἔτσι τὰ σπαρτά τους. "Ἀλλοτε πάλι ποὺ τὸν εἰχαν πιάσει οἱ Φιλισταῖοι ἔσπασε τὰ σχοινιὰ ποὺ τὸν εἰχαν δέσει καὶ ἀρ-

πάζοντας ἔνα σαγόνι γαϊδάρου σκότωσε χίλιους. Μιά ἄλλη φορά βρισκόταν στὴν πόλη Γάζα. Οἱ Φιλισταῖοι τῷμαθαν κι ἔκλεισαν τὶς βαρειές πύλες τοῦ κάστρου γιὰ νὰ τὸν πιάσουν. Μὰ ὁ Σαμψὼν σήκωσε στοὺς ὄμους του μιὰ πύλη τοῦ κάστρου καὶ τὴν ἔφερε στὸ βουνό. Τέλος ὅμως κατώρθωσαν νὰ τὸν πιάσουν οἱ Φιλισταῖοι μὲ πονηρία. "Εμαθαν πὼς εἶχε μιὰ φίλη Φιλισταία ποὺ λεγόταν Δαλιδά. Πῆγαν λοιπὸν σ' αὐτὴν καὶ τῆς ἔ-

«"Ἄς πεθάνω κι ἐγὼ μαζὶ μὲ τούς ἄλλόφυλους»

ταξαν πολλὰ χρήματα γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ μάθη ἀπὸ τὸν ἴδιον ποὺ ὀφείλεται ἡ μεγάλη του δύναμη.

Ή πονηρή Δαλιδὰ κατώρθωσε μὲ κολακεῖες νὰ μάθη πὼς ἡ δύναμή του βρισκόταν στὰ μα-

κριά του μαλλιά. Καὶ μόλις αύτὸς ἀποκοιμήθηκε παίρνει ἔνα ψαλίδι καὶ τοῦ τὰ κόβει. Τότε οἱ Φιλισταῖοι τὸν ἐπιασαν μὲν εὔκολία καὶ ὀφοῦ τὸν τύφλωσαν τὸν ἔρριξαν στὴ φυλακὴ κι ἐκεῖ τὸν ἔβαλαν νὰ γυρίζῃ τὴ βαρειὰ ρόδα ἐνὸς μύλου γιὰ νὰ τὸν βασανίζουν. "Υστερα ἀπὸ μερικοὺς μῆνες οἱ Φιλισταῖοι γιόρταζαν μιὰ μεγάλη γιορτή. Γιὰ νὰ διασκεδάσουν λοιπὸν ἔφεραν καὶ τὸν τυφλὸ Σαμψῶν καὶ τὸν ἔδεσαν ἀνάμεσα στὶς δυὸ κολῶνες τοῦ ναοῦ κι ἀρχισαν νὰ τὸν κοροϊδεύουν. Ὁ Σαμψῶν ὅμως ποὺ στὸ μεταξὺ εἶχε ξαναβρῆ τὴ δύναμή του, γιατὶ εἶχαν μεγαλώσει τὰ μαλλιά του, δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ὑποφέρῃ αὐτό. Καὶ ὀφοῦ προσευχήθηκε στὸ Θεὸ εἶπε : « Ἀποθανήτω ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων» καὶ ἀγκάλιάζοντας τὶς δυὸ κολῶνες τὶς κούνησε δυνατά. "Ενας δυνατὸς τριγμὸς ἀκούστηκε καὶ δλόκληρος ὁ ναὸς σωριάστηκε κάτω, θάβοντας στὰ ἐρείπια του τὸν Σαμψῶν καὶ ὅλους τοὺς Φιλισταίους ποὺ ἦσαν ἐκεῖ.

3. ΗΛΙ

"Ο Ἡλὶ ἦταν ἀρχιερέας τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ καταγόταν ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Ἀααρὼν. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Σαμψῶν, ἔγινε αύτὸς κριτὴς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἡταν ἄνθρωπος εύσεβὴς καὶ ἐνάρετος. Εἶχε καὶ δυὸ παιδιὰ τὸν Ὁφνεὶ καὶ τὸν Φινεές.

"Οσο ὅμως εύσεβὴς καὶ ἐνάρετος ἦταν ὁ Ἡλὶ, τόσο ἀσεβὴς καὶ πονηρὰ ἦσαν τὰ παιδιά του. Δὲν ἐκτελοῦσαν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κι ἔκαναν πολλὲς ἀμαρτίες. Ως καὶ τὰ κρέατα ποὺ ἔφερναν οἱ ἄνθρωποι γιὰ τὶς θυσίες τὰ ἔκλεβαν καὶ ἄλλες κακὲς πράξεις ἔκαμαν. Πολλὲς φορὲς ὁ Θεὸς συμβούλεψε τὸν Ἡλὶ νὰ τιμωρήσῃ τὰ παιδιά του καὶ νὰ φρόντισῃ νὰ τὰ διορθώσῃ. Ὁ Ἡλὶ ὅμως εἶχε μαλακὸ χαρακτῆρα καὶ δὲν μποοοῦσε νὰ τὰ τιμωρήσῃ, οὕτε νὰ τὰ διορθώσῃ κατώρθωσε. Γιαυτὸ ὁ Θεὸς τὸν τιμώρησε. Κάποτε ποὺ οἱ Ἰσραηλί-

τες πολεμούσαν μὲ τοὺς Φιλισταίους εἰχαν πάει καὶ τὰ παιδιά τοῦ Ἡλί νὰ πολεμήσουν, πῆραν μάλιστα καὶ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης καὶ τὴν κρατοῦσαν αὐτοί. Ὁ Θεὸς δόμως ποὺ δὲν βοηθεῖ τοὺς ἀσεβεῖς, δὲν τοὺς ἐβοήθησε. Στὸν πόλεμο αὐτὸν νικήθηκαν οἱ Ἰσραηλῖτες, σκοτώθηκαν τὰ παιδιά τοῦ Ἡλί καὶ οἱ Φιλισταῖοι πῆραν καὶ τὴν Κιβωτὸ τῆς διαθήκης. Ὁ Ἡλί ποὺ ἦταν γέρος καὶ δὲν εἶχε πάει στὸν πόλεμο, καθόταν στὸ θρόνο του καὶ περίμενε νὰ τοῦ φέρουν τὰ νέα. Ὅταν ἔμαθε πῶς σκοτώθηκαν τὰ παιδιά του κι οἱ Φιλισταῖοι πῆραν τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, τόσο πολὺ ταράχτηκε, ὥστε ἔπεισε ἀπὸ τὸ θρόνο, τοῦ κτύπησε στὸ κεφάλι καὶ πέθανε.

4. ΣΑΜΟΥΗΛ

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἡλί ἔγινε κριτὴς τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Σαμουὴλ. Ὅταν ἦταν ἀκόμη μικρὸ παιδί, ἡ μητέρα του τὸν ἔφερε καὶ τὸν παρέδωσε στὸν Ἡλί γιὰ νὰ τὸν ἀναθρέψῃ. Ὁ Ἡλί τὸν ἐκράτησε στὸ ναὸ γιὰ νὰ τὸν βοηθῇ καὶ τοῦ ἔδωσε καλὴ ἀνατροφή. Γιαυτὸ ὁ Σαμουὴλ ἔγινε εὔσεβὴς καὶ ἐνάρετος. Τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγινε κριτὴς, οἱ Ἰσραηλῖτες τες ἦταν ύποδουλωμένοι στοὺς Φιλισταίους. Ὁ Σαμουὴλ δὲν μποροῦσε νὰ βλέπῃ τοὺς πατριῶτες του σκλάβους τῶν Φιλισταίων. Γιαυτὸ τοὺς ἔλεγε τακτικὰ «Μετανοήσετε καὶ ζητήστε συγχώρεση ἀπὸ τὸ Θεό. Μόνον ὅταν γυρίσετε στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, θὰ σᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴ σκλαβιά». Ἐπὶ τέλους οἱ Ἰσραηλῖτες μετενόησαν καὶ ζήτησαν συγχώρεση ἀπὸ τὸ Θεό καὶ μὲ ἀρχηγὸ τὸ Σαμουὴλ πολέμησαν καὶ νίκησαν τοὺς Φιλισταίους. Ὅστερα ἀπὸ τὴ νίκη αὐτὴ οἱ Ἰσραηλῖτες ἀγαποῦσαν καὶ ἐσέβοντο τὸ Σαμουὴλ καὶ αὐτὸς τοὺς κυβέρνησε ἐπὶ 20 χρόνια, κατὰ τὰ ὅποια ἔζησαν ἥσυχοι καὶ εὐτυχισμένοι. Ὅταν δόμως γέρασε ὁ Σαμουὴλ δὲν μποροῦσε μόνος του νὰ τοὺς κυβερνᾶ καὶ πή-

ρε γιὰ βοηθοὺς τὰ δυὸ παιδιά του. Τὰ παιδιά του
ὅμως ἦταν ἀσεβῆ κι οἱ Ἰσραηλῖτες δὲν ἔμειναν
εὐχαριστημένοι ἀπ' αὐτά. Πάρεκάλεσαν λοιπὸν τὸ
Σαμουὴλ νὰ τοὺς ὁρίσῃ ἐνα βασιλιά, ὅπως εἶχαν
κι οἱ γειτονικοὶ λαοί. Ὁ Σαμουὴλ δὲν ἤθελε νὰ
τοὺς δώσῃ βασιλιά, γιατὶ καθὼς ἔλεγε «βασιλιάς
εἶναι μόνο ὁ Θεός». Ἀλλὰ ἐκεῖνοι ἐπέμειναν. Τότε

‘Ο Σαμουὴλ ἀνακηρύττει βασιλέα τὸν Σαούλ

ὁ Σαμουὴλ ἀναγκάσθηκε νὰ ἀνακηρύξῃ βασιλιά
τὸν εὔσεβη καὶ γενναῖον Σαούλ. Αὐτὸς εἶναι ὁ
πρῶτος βασιλιάς τῶν Ἑβραίων.

5. Η ΚΑΛΗ ΝΥΦΗ ΡΟΥΘ

Στὴν ἐποχὴ τῶν Κριτῶν μεγάλη πεῖνα ἔπεσε
στὴ Χαναὰν καὶ πολλοὶ ἔφευγαν σὲ ξένους τό-
πους γιὰ νὰ βροῦν ψωμὶ καὶ ἄλλα τρόφιμα. “Ε-
νας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ἔφυγαν ἦταν καὶ ὁ Ἐλιμέ-
λεχ. Αὐτὸς μὲ τὴ γυναῖκα του Νωεμὶν καὶ τὰ δυὸ
παιδιά του πῆγε στὴ χώρα Μωάβ. Ἐκεὶ πάντρεψε

τὰ δυό του παιδιά μὲ δυὸ ντόπιες κοπέλλες. Τὴν Ὀρφὰ καὶ τὴν Ρούθ καὶ κατόπιν πέθανε. "Υστερα ἀπὸ λίγα χρόνια πέθαναν καὶ τὰ παιδιά του κι ̄ξμεινε ἡ γριὰ Νωεμίν μὲ τὶς δυὸ νύφες της. [Μόλις ἡ Νωεμίν ἔμαθε πῶς ἐπαψε ἡ πεῖνα στὴ Χαναάν, ἐτοιμάστηκε νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα" της. Κάλεσε λοιπὸν τὶς νύφες της καὶ τοὺς εἶπε : «Παι-

Ἡ καλὴ νύφη Ρούθ

διά μου τώρα πιὰ σεῖς πρέπει νὰ γυρίσετε στοὺς γονεῖς σας γιὰ νὰ σᾶς προστατέψουν. Ἔγὼ εἰμαι γριὰ καὶ ἀδύνατη καὶ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς βοηθήσω». Καὶ ἡ μὲν Ὀρφὰ ἐπείσθη καὶ ἀφοῦ ἀπεχαιρέτησε τὴν πεθερά της γύρισε στὸν πατέρα της. Ἡ Ρούθ ὅμως μὲ κανένα τρόπο δὲ δεχόταν νὰ φύγῃ. «Οχι, τῆς ἔλεγε, δὲν μπορῶ να σ' ἀφήσω μόνη, θὰ

ξέλθω μαζί σου. Ή πατρίδα σου θὰ γίνη πατρίδα μου, ό λαός σου λαός μου και ό Θεός σου Θεός μου. Μόνο ό θάνατος θὰ μᾶς χωρίση». "Υστερα ἀπὸ τὴν ἀφοσίωση αὐτὴ ἡ Νωεμὶν δέχτηκε νὰ τὴν πάρη μαζί της στὴ Χαναάν. "Οταν ἔφθασαν ἐκεῖ, ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡσαν πτωχές, ἡ Ρούθ ζήτησε τὴν ἄδεια τῆς πεθερᾶς της νὰ πηγαίνῃ στὰ χωράφια και νὰ μαζεύῃ τὰ στάχυα ποὺ ἔμεναν πίσω ἀπὸ τοὺς θεριστάδες. Μιὰ μέρα μπῆκε στὸ χωράφι ἐνὸς πλουσίου κτηματία τοῦ Βοόζ, νὰ μαζέψῃ στάχυα. Ἐκεῖνος ὅταν τὴν εἶδε κι ἔμαθε και τὴν ιστορία της τὴν ἐξετίμησε πολὺ και πῆγε στὴν πεθερά της και τὴ ζήτησε γυναῖκα του. Η Νωεμὶν δέχτηκε κι ἔτσι ὁ Βοόζ παντρεύτηκε τὴ Ρούθ. Ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Βοόζ και τῆς Ρούθ γεννήθηκε ὁ βασιλιάς Δαβὶδ και ἀπὸ τὴ γενιὰ τοῦ Δαβὶδ γεννήθηκε ἀργότερα ὁ Ἰησοῦς. Κι ἔτσι ἡ ἐνάρετη Ρούθ ἀξιώθηκε νὰ γίνη προμάμη τοῦ Χριστοῦ.

ΜΕΡΟΣ Ε'

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

1. ΣΑΟΥΛ

Ο Σαούλ εἶναι ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἡταν ἔνας πολὺ ὅμορφος και γενναῖος ἀνδρας. Ἐκαμε πολλοὺς πολέμους και νίκησε ὅλους τοὺς ἔχθροὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν γιαυτὸ δοξάστηκε πολύ. Τὰ πρῶτα χρόνια τῆς βασιλείας του ἦταν εύσεβης και κυβερνοῦσε τὸ λαό του σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Υστερα ὅμως ἀπὸ τὶς πολλὲς νίκες περιφανεύτηκε πολὺ κι ἔλεγε πώς τὶς νίκες του δὲν τὶς χρωστοῦσε στὴ δύναμι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ στὴ δική του γενναιότητα. Τότε ὁ Θεὸς ποὺ δὲν ἀγαπᾷ τοὺς περήφανους ἔστειλε τὸ Σαμουὴλ νὰ τοῦ εἰπῇ πώς «ἐπειδὴ εἶναι ἀσεβῆς και περήφανος ὁ Θεὸς ἀποφάσισε νὰ τοῦ πάρῃ τὴ

βασιλεία καὶ νὰ τὴ δώσῃ σὲ ἄλλον». Μόλις δὲ Σαούλ ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ἔπεισε μεγάλη μελαγχολία. Δὲν μποροῦσε οὕτε νὰ φάῃ οὕτε νὰ κοιμηθῇ. «Ολους τοὺς ὑποπτευόταν ὡς ἐχθρούς του καὶ τοὺς μισοῦσε. «Ολες αὐτές οἱ στενοχώριες καὶ οἱ ὑποψίες δὲν τὸν ἀφηναν νὰ ἡσυχάσῃ. Ἀφοῦ δηλ. ἔχανε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἔχανε καὶ τὴ γαλήνη τῆς ψυχῆς του κι ἔγινε δυστυχής. Οἱ γιατροί του τὸν συμβούλεψαν νὰ καλέσῃ ἔνα μουσικὸ γιὰ νὰ τὸν διασκεδάζῃ. Ο Σαούλ τότε κάλεσε τὸ βοσκὸ Δαβὶδ ποὺ ἔπαιζε κιθάρα καὶ τραγουδοῦσε ὥραῖα. Ο Δαβὶδ μὲ τὴν κιθάρα καὶ τὰ τραγούδια του διασκέδαζε τὸ μελαγχολικὸ βασιλιὰ καὶ τὸν ἔκανε νὰ ξεχνᾶ τὴ δυστυχία του, γιαυτὸ δὲ Σαούλ τὸν ἀγαποῦσε πολύ.

2. ΔΑΒΙΔ ΚΑΙ ΓΟΛΙΑΘ

Κάποτε οἱ Ἰσραηλῖτες εἶχαν πόλεμο μὲ τοὺς Φιλισταίους καὶ οἱ δυὸ στρατοὶ ἦταν παραταγμένοι κι ἔτοιμοι γιὰ μάχη. «Ἐξαφνα βγαίνει ἀπὸ τὸ στρατὸ τῶν Φιλισταίων ἔνας μεγαλόσωμος στρατιώτης ποὺ τὸν ἔλεγαν Γολιάθ καὶ φωνάζει μὲ περιφάνεια στοὺς Ἰσραηλῖτες. ««Οποιος ἀπὸ σᾶς τολμάει ἀς ἔβγη νὰ μονομαχήσῃ μαζί μου καὶ ὅποιος νικήσει, ἔκείνου ὁ στρατὸς θὰ λογαριαστῇ γιὰ νικητής». Κανένας ὅμως Ἰσραηλίτης δὲν τολμοῦσε νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Γολιάθ. Τὸν ἔβλεπαν καὶ ἔτρεμαν. Καὶ ἦταν ἀληθινὰ τρομερὸς ὁ Γολιάθ. «Ηταν μεγαλόσωμος σὰν γίγαντας. Στὸ κεφάλι του φοροῦσε μιὰ χάλκινη περικεφαλαία καὶ στὸ σῶμα του ἔνα σιδερένιο θώρακα. Στὸ ἔνα του χέρι κρατοῦσε ἔνα μακρὺ κοντάρι καὶ στὸ ἄλλο μιὰ μεγάλη ἀσπίδα καὶ στὴ ζώνη του εἶχε κρεμασμένο ἔνα σπαθί. Σαράντα ἡμέρες προκαλοῦσε καὶ ἔβριζε τοὺς Ἰσραηλῖτες, μὰ κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ. Ο βασιλάς Σαούλ στενοχωρημένος, ἔβαλε ἔνα κήρυκα νὰ φω-

νάξη στὸ στρατό του πώς θὰ δώσῃ τὴν κόρη του γυναικα σ' ἐκεῖνον ποὺ θὰ σκοτώσῃ τὸ Γολιάθ. Μὰ ποὺ νὰ τολμήσῃ κανείς! Μιὰ ἡμέρα ό μικρὸς Δαβὶδ εἶχε ἔλθει στὸ στρατόπεδο νὰ φέρη φαγητὸ στ' ἀδέλφια του ποὺ ἦταν στρατιῶτες. "Οταν ἄκουσε τὶς βρισιές καὶ τὶς φοβέρες τοῦ Γολιάθ θύμωσε, παρουσιάσθηκε στὸ βασιλιὰ καὶ τοῦ ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ μονομαχήσῃ αὐτὸς μὲ τὸ Γολιάθ. Ο Σαούλ ποὺ τὸν εἶδε ἔτσι μικρὸν ἀρνήθηκε, μὰ σὰν εἶδε τὴν ἐπιμονή του, τοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια καὶ τοῦ εἶπε: «Πήγαινε κι ὁ Θεὸς μαζί σου». Θέλησε μάλιστα ὁ βασιλιὰς νὰ τοῦ δώσῃ καὶ τὰ ὅπλα του, ἀλλὰ ἤταν πολὺ βαριὰ καὶ ὁ Δαβὶδ δὲν μποροῦσε νὰ τὰ σηκώσῃ. Πῆρε λοιπὸν μόνο τὴ σφεντόνα του μὲ πέντε λιθάρια καὶ τὴ μαγκούρα του καὶ βγῆκε μπροστά. Σὰν τὸν εἶδε ὁ Γολιάθ γέλασε καὶ τοῦ εἶπε: «Γιὰ σκύλο μὲ πέρασες κι ἔρχεσαι ἐναντίον μου μὲ τὴ μαγκούρα; σὲ λίγο θὰ φᾶνε τὸ κορμί σου τὰ ὅρνια». Ο Δαβὶδ μὲ τὸ θάρρος τοῦ ἀπάντησε: «Σὺ ἔρχεσαι ἐναντίον μου μὲ τόσα ὅπλα, μὰ ἐγὼ ἔρχομαι μόνο μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ». Καὶ ἀμέσως βάζει στὴ σφεντόνα του μιὰ πέτρα καὶ τὴν πετᾶ μὲ δύναμη ἐναντίον του. Ή πέτρα τὸν βρίσκει στὸ μέτωπο καὶ τὸν ξαπλώνει κάτω νεκρό. Τρέχει τότε ὁ Δαβὶδ καὶ μὲ τὸ ἵδιο του τὸ σπαθὶ τοῦ κόβει τὸ κεφάλι καὶ τὸ φέρνει στὸ Σαούλ. Μόλις οἱ Φιλισταῖοι εἶδαν νεκρὸ τὸ Γολιάθ, φοβήθηκαν κι ἔτρεξαν νὰ φύγουν. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖτες πῆραν θάρρος καὶ τοὺς κυνήγησαν.

Η ΚΑΚΙΑ ΤΟΥ ΣΑΟΥΛ ΚΑΙ Η ΑΡΕΤΗ ΤΟΥ ΔΑΒΙΔ

Μετὰ τὴ νίκη του ὁ Δαβὶδ δοξάστηκε πολύ. "Οταν οἱ Ἰσραηλῖτες ἔμαθαν πώς ὁ στρατός τους γυρίζει νικητής, βγῆκαν νὰ τὸν προϋπαντήσουν γυναικές ἄνδρες καὶ παιδιά. "Εραίναν μὲ ἄνθη τὸ Δαβὶδ κι ἔψαλλαν ἐνα τραγοῦδι: «Ο Σαούλ ἐνίκησε χιλιάδες, μὰ ὁ Δαβὶδ ἐνίκησε μυριάδες». Αὐ-

τὴ δόξα τοῦ Δαβὶδ δὲν ἄρεσε καθόλου στὸ Σαούλ, γιατὶ φοβήθηκε μήπως δ λαός του κάμη βασιλιὰ τὸν Δαβὶδ. Γιαυτὸ ἄρχισε νὰ τὸν μισῆ καὶ ζητοῦσε νὰ βρῇ τρόπο νὰ τὸν σκοτώσῃ. Μιὰ μέρα μάλιστα τὴν ὥρα ποὺ ἔπαιζε ὁ Δαβὶδ τὴν κιθάρα του γιὰ νὰ τὸν διασκεδάσῃ, τοῦ πέταξε τὸ δόρυ του γιὰ νὰ τὸ σκοτώσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν πέτυχε. Τότε ὁ Δαβὶδ κατάλαβε πῶς κινδυνεύει ἡ ζωὴ του κι ἔφυγε μακριὰ στὴν ἔρημο. Ὁ Σαούλ ὅμως τὸν κατεδίωξε καὶ ἐκεῖ. Μιὰ μέρα ὁ Δαβὶδ μὲ τοὺς συντρόφους του εἶχε κρυφθῆ σὲ μιὰ σπηλιά. Σὲ λιγο μπαίνει στὴ σπηλιὰ καὶ ὁ Σαούλ. Δὲν εἶδε ὅμως τὸ Δαβὶδ καὶ κουρασμένος ὅπως ἦταν ξαπλώθηκε κι ἀποκοιμήθηκε. Τότε οἱ σύντροφοι τοῦ Δαβὶδ τοῦ εἶ παν: «Νὰ εὔκαιρια νὰ σκοτώσης τὸ Σαούλ». Ὁ γενναῖος ὅμως Δαβὶδ ἀπάντησε: «Ποτὲ δὲν θὰ σκοτώσω τὸ βασιλιὰ μου». Ἀλλὴ μιὰ φορά μπῆκε στὴ σκηνὴ τοῦ Σαούλ χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθοῦν οἱ φρουροί του. Καὶ ἐνῶ μποροῦσε νὰ τὸν σκοτώσῃ δὲν τὸ ἔκανε, μόνο πῆρε τὸ ποτήρι του καὶ τὴ λόγχη του. Ὅστερα φώναξε ἀπὸ μακριὰ στοὺς φρουροὺς νὰ φυλᾶνε πιὸ καλὰ τὸ βασιλιὰ τους. Τέτιος ἦταν ὁ Δαβὶδ γιαυτὸ ὁ Θεὸς τὸν ἀγαποῦσε καὶ τὸν προστάτευε. Ἐνῶ τὸν Σαούλ τὸν τιμώρησε γιὰ τὴν κακία του. Σ' ἐνα πόλεμο ποὺ ἔκαναν μὲ τὸν Φιλισταίους ὁ στρατὸς τὸν Σαούλ νικήθηκε κι αὐτὸς πληγώθηκε βαρειὰ καὶ γιὰ νὰ μὴ πέσῃ στὰ χέρια τῶν ἔχθρῶν του αὐτοκτόνησε μὲ τὸ ἴδιο του τὸ σπαθί. Ὁ Δαβὶδ ὅταν ἔμαθε τὸ θάνατο τοῦ Σαούλ λυπήθηκε πολὺ κι ἔκλαιγε ὅλη τὴν ἡμέρα.

Ο ΔΑΒΙΔ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Σαούλ, ἔγινε βασιλιάς ὁ Δαβὶδ. Ὁ Δαβὶδ ἦταν ὁ καλύτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς βασιλιάδες τῶν Ἰσραηλιτῶν κι ἡ ἐπὶ χὴ τῆς βασιλείας του εἶναι ἡ λαμπρότερη ἐποχὴ τοῦ κράτους

τῶν Ἰσραηλιτῶν. Πολέμησε καὶ νίκησε ὅλους τοὺς ἔχθροὺς καὶ μεγάλωσε καὶ δόξασε τὸ Κράτος του. Κυρίευσε τὴν Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τοὺς Ἱεβουσαίους καὶ τὴν ἔκαμε πρωτεύουσα τοῦ Κράτους του. Ἐπάνω στὴν ἀκρόπολη τῆς Ἱερουσαλήμ, τὴν Σιών ἔστησε μιὰ μεγαλοπρεπῆ σκηνὴ καὶ μετέφερε ἐκεῖ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης. Ἡ μεταφορὰ ἔγινε μὲ μεγαλοπρέπεια. Μπροστὰ τῇ γαιᾳ ὁ ἴδιος ὁ Δαβὶδ ντυμένος ἀσπρη φορέσιὰ καὶ ψάλλοντας ὕμνους στὸ Θεό. Ἀκολουθοῦσαν οἱ ἵερεῖς μὲ λαμπρὰ φορέματα ποὺ κρατοῦσαν τὴν κιβωτὸ τῆς Διαθήκης καὶ ὑστερα ἔρχονταν οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ στρατὸς μὲ σάλπιγγες καὶ τύμπανα καὶ πίσω ἀκολουθοῦσε ὁ λαός. "Ολοι τραγουδοῦσαν πατριωτικὰ τραγούδια κι οἱ σάλπιγγες καὶ τὰ τύμπανα σκορποῦσαν ἀπερίγραπτη χαρὰ κι ἐνθουσιασμό. "Οταν τελείωσε ἡ τελετὴ ὁ Δαβὶδ πρόσφερε θυσία στὸ Θεό. "Υστερα διέταξε νὰ μοιράσουν στὸ λαὸ πλούσια φαγητὰ γιὰ νὰ εὐφρανθῆ καὶ νὰ διασκεδάση.

ΑΜΑΡΤΙΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΑΒΙΔ

Ο Δαβὶδ ἀν καὶ ἦταν εὔσεβὴς καὶ δίκαιος σὰν ἄνθρωπος ποὺ ἦταν, ἔκαμε ἔνα μεγάλο ἀμάρτημα. "Εγινε ἀφορμὴ νὰ σκοτωθῇ ἔνας φίλος του ἀξιωματικός, γιὰ νὰ παντρευτῇ τὴ γυναῖκα του. Ο Θεὸς ἔστειλε τὸν προφήτη Νάθαν νὰ τοῦ εἰπῆ πῶς θὰ τιμωρηθῇ γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἀμάρτημα. Ο Δαβὶδ ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ προφήτη αἰσθάνθηκε τὸ ἀμάρτημά του, μετανόησε καὶ ἔκλαψε πικρά. Νήστεψε, ταπεινώθηκε μπροστὰ στὸ Θεὸ καὶ μὲ δάκρια στὰ μάτια τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸν συγχωρέση. "Έκαμε μάλιστα καὶ ὥραιούς ψαλμούς, τοὺς ὅποιους ἔψαλλε καὶ στοὺς ὅποιους ὅμολογεῖ τὸ ἀμάρτημά του καὶ παρακαλεῖ τὸ Θεὸ νὰ τὸν συγχωρέση. Ο ψαλμὸς αὐτὸς τοῦ Δαβὶδ

ψάλλονται καὶ σήμερα στὴν ἐκκλησίᾳ μας. "Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὡραίους αὐτοὺς ψαλμούς, λέγεται ψαλμὸς τῆς μετανοίας καὶ ἀρχίζει ἔτσι : «Ἐλέησόν με ὁ Θεός κατὰ τὸ μέγα ἔλεόν σου κλπ.». Ὁ Θεὸς δὲν τὸν τιμώρησε μὲν θάνατο, ἀλλὰ γιὰ παρα-

Ο μετάνοια τοῦ Δαυὶδ

δειγματισμὸ τοῦ ἔστειλε διάφορα δυστυχήματα. Τὸ μεγαλύτερο ἀπ' αὐτὰ ἦταν ἡ ἐπανάσταση τοῦ γυιοῦ του Ἀβεσσαλῶμ. Τὸ κακὸ καὶ ἄμυντο αὐτὸ παιδὶ σήκωσε ἐπανάσταση γιὰ νὰ πάρῃ τὸ θρόνο τοῦ πατέρα του. Ὁ Δαυὶδ ἔστειλε στρατὸ νὰ τὸν πολεμήσῃ, ἀλλὰ παράγγειλε στὸ στρατηγὸ του, νὰ προσέξῃ νὰ μὴ πάθῃ κακὸ τὸ παιδὶ του. Στὴ μάχη νικήθηκε ὁ Ἀβεσσαλῶμ καὶ φεύγοντας νὰ γλυτώσῃ, μπερδεύτηκαν τὰ μακριά του, μαλλιὰ στὰ κλαδιά ἐνὸς δένδρου κι ἔμεινε ἐκεῖ κρεμασμένος. Οἱ στρατιῶτες ξεχνῶντας τὴ διαταγὴ τοῦ Δαυὶδ τὸν σκότωσαν. Ὁ Δαυὶδ ὅταν ἔμαθε τὸ θάνατο τοῦ Ἀβεσσαλῶμ λυπήθηκε πολὺ καὶ

ρα καὶ διέταξε νὰ τῆς δώσουν τὸ παιδί. Ἐνῶ τὴν ἄλλη τὴν μάλλωσε γιὰ τὴν κακή της πράξη καὶ τὴν ἔδιωξε.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ

Μὴ ἔχοντας νὰ ἀπασχοληθῇ μὲ πολέμους δ Σολομών, ἀσχολήθηκε μὲ εἰρηνικὰ ἔργα. Ἔκαμε μεγάλα καὶ σπουδαῖα ἔργα, μὲ τὰ ὅποια στόλισε τὴν πρωτεύουσα καὶ δοξάστηκε πολύ. Τὸ σπουδαιότερο ἀπὸ ὅλα του τὰ ἔργα, εἶναι ὁ περίφημος ναὸς τοῦ Θεοῦ. Τὸ ναὸς αὐτὸν τὸν ἔκτισε στὴ θέση ποὺ ὁ Ἀβραάμ πῆγε νὰ θυσιάσῃ τὸν Ἰσαάκ. Ο πατέρας του δ Δαυὶδ τοῦ εἶχε ἀφήσει ἐντολὴ νὰ κτίσῃ τὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ στὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὁ Σολομὼν ἔξετέλεσε τὴν παραγγελία τοῦ πατέρα του. Κάλεσε τοὺς καλύτερους μηχανικοὺς καὶ τοὺς καλύτερους τεχνίτες. Χιλιάδες ἐργάτες δούλευαν ἐπὶ ἑπτὰ χρόνια, γιὰ νὰ τελειώσουν τὸ περίφημο αὐτὸ ἔργο ποὺ ἦταν ἐνα ἀληθινὸ θαῦμα. Κτίστηκε μὲ χρωματιστοὺς λίθους. Τὰ σανίδια ἦταν ἀπὸ μυρωμένους κέδρους τοῦ Λιβάνου καὶ οἱ τοῖχοι καὶ τὰ πατώματα ἔλαμπαν ἀπὸ τὸ χρυσάφι, τὸ ἀσῆμι καὶ τὰ πολύτιμα πετράδια. Τὴν ἡμέρα ποὺ ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια μαζεύτηκε ἐκεὶ ὅλος ὁ λαὸς καὶ μὲ μεγάλη πομπὴ μετέφεραν στὸ ναὸ τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης, ψάλλοντες ὕμνους στὸ Θεό. "Υστερα ὁ Σολομὼν γονάτισε καὶ σηκώνοντας τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ εἶπε: «Κύριε, Θεὲ τοῦ Ἰσραὴλ, δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεὸς ἐκτὸς ἀπὸ σένα. Δέξου σὲ παρακαλῶ τὶς δεήσεις ἐμοῦ καὶ τοῦ λαοῦ σου, ποὺ θὰ σὲ λατρεύουμε στὸν Ἱερὸ αὐτὸ τόπῳ». Τὰ μεγάλα ἔργα καὶ ἡ σοφία τοῦ Σολομῶντα τὸν ἔκαμαν γνωστὸ σ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ πολλοὶ ξένοι βασιλιάδες τοῦ ἔστελναν πολλὰ δῶρα κι ἄλλοι ἔρχονταν νὰ τὸν γνωρίσουν ἀπὸ κοντά. "Οταν γέρασε ὁ Σολομὼν ἔλεγε μὲ παράπονο: «Τίποτε δὲν μένει παντοτεινό. "Ολα εἶναι

μάταια σ' αύτὸν τὸν κόσμο». Πέθανε σὲ ἡλικία 70 χρόνων ἀφοῦ βασίλεψε 40 ὄλόκληρα χρόνια.

ΡΟΒΟΑΜ ΚΑΙ ΙΕΡΟΒΟΑΜ

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Σολομῶντα, ἔγινε βασιλιάς ὁ γυιός του Ροβοάμ. Ὁ λαὸς ποὺ ὑπέφερε ἀπὸ τοὺς βαρεῖς φόρους ποὺ τοῦ εἶχε βάλει ὁ Σολομῶν, μαζεύτηκε καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοὺς ἐλαττώσῃ λίγο. Στὴ δίκαιη αὐτὴ ἀξίωσῃ τοῦ λαοῦ ὁ Ροβοάμ ἀπάντησε πώς ὅχι μόνο δὲ θὰ ἐλαφρώσῃ τοὺς φόρους ποὺ ἔβαλε ὁ πατέρας του, ἀλλὰ καὶ θὰ τοὺς αὔξῃσῃ. Τότε ἐπαναστάτησαν οἱ δέκα φυλές τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ἔκαμαν δικό τους βασίλειο μὲ βασιλιὰ τὸν Ἱεροβοάμ ποὺ ἦταν δοῦλος τοῦ Σολομῶντα. Πιστὲς στὸ Ροβοάμ ἔμειναν μόνο δύο φυλές· ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα κι ἡ φυλὴ τοῦ Βενιαμίν. "Ἐτοι τὸ βασίλειο τῶν Ἰσραηλιτῶν χωρίστηκε σὲ δύο. Τὸ ἔνα μὲ βασιλιὰ τὸν Ροβοάμ εἶχε πρωτεύουσα τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ λεγόταν βασίλειο τοῦ Ἰούδα καὶ τὸ ἄλλο μὲ βασιλιὰ τὸν Ἱεροβοάμ εἶχε πρωτεύουσα τὴ Σαμάρεια καὶ λεγόταν βασίλειο τοῦ Ἰσραὴλ. "Υστερα ἀπὸ τὴ διαίρεση ξέπεσαν καὶ τὰ δυὸ βασίλεια. Τὸ μὲν βασίλειο τοῦ Ἰσραὴλ γρήγορα ξέχασε τὸν ἄληθινὸ Θεὸ κι ἔπεισε στὴν εἰδωλολατρεία, γιαυτὸ κι ὁ Θεὸς τοὺς ἔγκατέλειψε. Σὲ λίγα χρόνια ὁ βασιλιάς τῶν Ἀσσυρίων Σουλιανάσαρ τοὺς ὑποδούλωσε καὶ διέλυσε τὸ βασίλειο τοῦ Ἰσραὴλ. Τὸ βασίλειο τοῦ Ἰούδα διάτηρθηκε πολλὰ χρόνια. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες του ἦταν εύσεβεῖς καὶ ὡδηγοῦσαν τὸ λαό τους στὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἀργότερα ὅμως διαδόθηκε καὶ στὸ βασίλειο αὐτὸ ἡ εἰδωλολατρεία, γιαυτὸ καὶ ὁ Θεὸς τοὺς ἔγκατέλειψε. Τότε ὁ βασιλιάς τῶν Βωβυλωνίων Ναβουχοδονόσωρ τοὺς νίκησε καὶ τοὺς ὑποδούλωσε. Μιῆκε στὴν πρωτεύουσα Ἱερουσαλήμ κατέστρεψε τὸν περίφημο ναὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πῆρε ὅλους τοὺς Ἐβραίους αἰχμαλώτους Θεοῦ

τους καὶ τοὺς ὡδήγησε στὴν πατρίδα του. Ἐκεῖ ἔμειναν οἱ Ἐβραῖοι αἰχμάλωτοι ἐβδομήντα χρόνια καὶ ὑπέφεραν πολλὰ βάσανα.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'

ΠΡΟΦΗΤΕΣ

Οἱ προφῆτες ἥσαν σεβαστοὶ καὶ εὐσεβεῖς ἄνδρες ποὺ εἶχαν ἀπὸ τὸ Θεὸν τὸ χάρισμα νὰ προλέγουν τὰ μέλλοντα. "Οσες φορὲς οἱ Ἰσραηλῖτες ἔφευγαν ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγίνοντο ἀμαρτωλοί, ὁ Θεὸς ἔστελνε τοὺς προφῆτες γιὰ νὰ τοὺς συμβουλεύσῃς καὶ νὰ τοὺς ξαναφέρουν στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ. Οἱ προφῆτες ὅχι μόνον συμβούλευαν τοὺς Ἰσραηλῖτες, ἀλλὰ ἔκαναν καὶ θαύματα καὶ πολλὲς φορὲς προφήτευαν τί θὰ γίνη ἀργότερα. Εἶχαν δὲ πολὺ θάρρος καὶ μάλωναν κι αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς βασιλιάδες, ὅταν ἔκαναν ἀμαρτίες. Γιαυτὸ πολλὲς φορὲς οἱ βασιλιάδες θύμωναν καὶ τοὺς βασάνιζαν σκληρά. Αὐτοὶ ὅμως ὑπόμεναν τὰ βάσανα καὶ ἔξακολουθοῦσαν νὰ μαλώνουν τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ νὰ τοὺς συμβουλεύουν στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ. Οἱ προφῆτες προειπον. ὅτι θάρθη στὸν κόσμο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, γιὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμο ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες του. Οἱ σπουδαιότεροι ἀπὸ τοὺς προφῆτες ἥσαν ὁ Ἡλίας, ὁ Ἡσαΐας, ὁ Ἱερεμίας, ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Ἰωνᾶς.

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ

Στὰ χρόνια ποὺ βασίλευε στοὺς Ἰσραηλῖτες ὁ ἀσεβὴς Ἀχαάβ, παρουσιάσθηκε ἔνας μεγάλος προφήτης, ὁ Ἡλίας. Ὁ προφήτης αὐτὸς ζοῦσε τὸν

περισσότερο καιρὸ στὴν ἔρημο σὰν ἀσκητής. Φοροῦσε ἔνα δέρμα προβάτου καὶ μιὰ δερμάτινη ζώνη πνὺ λεγόταν μηλωτή. Ἡταν πολὺ θαρραλέος καὶ μάλωνε μὲ πικρὰ λόγια, κι αὐτοὺς ἀκόμα τοὺς βασιλεῖς, ὅταν ἔκαναν ἀμαρτίες. Γιαυτὸ ὅλος ὁ κόσμος τὸν ἐσέβετο καὶ τὸν φοβόταν. Μιὰ μέρα πάρουσιάστηκε στὸ βασιλιά Ἀχαὰβ καὶ τὸν μάλωσε, γιατὶ εἶχε ξεχάσει τὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ λάτρευε τὸ εἰδωλὸ τοῦ ψεύτικου Θεοῦ Βάαλ. Τοῦ προεῖπε μάλιστα, πώς ὁ Θεὸς γιὰ νὰ τιμωρήσῃ, αὐτὸν καὶ τὸ λαό του, θὰ κάμη μιὰ ἡηρασία ποὺ θὰ βαστήῃ ἀπάνω ἀπὸ τρία χρόνια. ‘Ο ἀσεβῆς Ἀχαὰβ θύμωσε καὶ ἥθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ, ὁ Ἡλίας ὅμως ἔφυγε καὶ πῆγε σὲ μιὰ ἔρημο, ὅπου ζούσε μὲ τροφές ποὺ τοῦ ἔφερναν τὰ κοράκια. ‘Υστεραὶ ὁ Ἡλίας ἔφυγε ἀπὸ τὴν ἔρημο καὶ πῆγε σὲ μιὰ πόλη. ‘Οταν πλησίαζε στὴν πόλη αὐτή, συνάντησε μιὰ φτωχὴ γυναῖκα ποὺ μάζευε ξύλα μὲ τὸ παιδί της. ‘Ο Ἡλίας τὴν παρακάλεσε νὰ τοῦ δώσῃ ψωμὶ καὶ νερό. Ἡ φτωχὴ γυναῖκα τοῦ ἀπάντησε: «Δὲν ἔχω στὸ σπίτι μου παρὰ λίγο ἀλεύρι καὶ λίγο λάδι καὶ μαζεύω ξύλα γιὰ νὰ κάμω τὸ τελευταῖο μας φαγητό. Μόλις τὸ φάμε κι αὐτὸ ὕστερα θὰ πεθάνουμε ἀπὸ τὴν πείνα. ‘Απ’ αὐτὸ ὅμως ποὺ ἔχουμε, ἔλα νὰ σὲ φιλοξενήσουμε καὶ σένα». ‘Ο Ἡλίας συγκινήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια τῆς φτωχῆς γυναῖκας καὶ τῆς εἶπε: «Μὴ φοβᾶσαι, οὕτε τὸ ψωμί, οὕτε τὸ λάδι θὰ σοῦ σωθῇ». Καὶ πραγματικῶς ἡ φτωχὴ αὐτὴ γυναῖκα, ὅσο βάστηξε ἡ πείνα δὲν στερήθηκε οὕτε τὸ ψωμί, οὕτε τὸ λάδι. ‘Οταν πέρασαν τὰ χρόνια τῆς πείνας ὁ Ἡλίας ξαναπῆγε στὸν Ἀχαὰβ καὶ τοῦ εἶπε: «Βασιλιά Ἀχαὰβ μπορῶ νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι ὁ Θεὸς ποὺ πιστεύεις ἡταν ψεύτικος. Διάταξε νὰ φέρουν δυὸ βώδια νὰ θυσιάσουμε καθένας στὸ δικό του Θεό. Θὰ σφάξωμε τὰ βώδια καὶ θὰ τὰ βάλουμε στὸ θυσιαστήριο. ‘Υστερα θὰ παρχαὶ λέση καθένας τὸ Θεό του ν’ ἀνάψῃ τὴ φωτιά. ‘Ελέση καθένας τὸ Θεός ποὺ θὰ στείλη φωτιὰ καὶ θ’ ἀνάψη κεῖνος ὁ Θεὸς ποὺ θὰ στείλη φωτιὰ καὶ θ’ ἀνάψη

τὰ ξύλα θὰ είναι ό ἀληθινὸς Θεός». Ὁ Ἀχαὰς δέ-
χτηκε καὶ διέταξε νὰ σφάξουν δύο βώδια καὶ νὰ
τὰ βάλουν στὸ θυσιαστήριο. Ὅστερα διέταξε
τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Βάσαλ νὰ παρακαλέσουν τὸ Θεό
τους ν' ἀνάψη τὴ φωτιά. 450 Ἱερεῖς τοῦ Βάσαλ, ὁρες
ὅλοκληρες τὸν παρακαλοῦσαν ν' ἀνάψη τὴ φωτιά.
Μὰ τίποτα! Τότε ὁ Ἡλίας προσευχήθηκε στὸ Θεό
του καὶ ἀμέσως φλόγα κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ
καὶ ἀναψε τὴ φωτιὰ τῆς θυσίας. Ὁ λαὸς βλέπον-
τας τὸ θαῦμα, γονάτισε καὶ προσκύνησε τὸν ἀλη-
θινὸ Θεό. Ὅστερα ὁ Ἡλίας πῆρε τὸ μαθητή του
Ἐλισσαῖο καὶ πῆγε κοντὰ στὸν Ἰορδάνη ποταμό.
Ἐκεῖ ἔνα ἀμάξι ποὺ τὸ ἔσερναν δυὸ ὡραῖα ἄλογα,
τὸν ἄρπαξε καὶ τὸν ἀνέβασε στὸν οὐρανό. Ὁ Ἐ-
λισσαῖος θαμπωμένος ἅπλωσε τὸ χέρι του καὶ ὁ
Ἡλίας τοῦ πέταξε τὴ ζώνη του, μὲ τὴν ὅποια ὁ
Ἐλισσαῖος ἔκαμε πολλὰ θαύματα. Ἡ Ἐκκλησία
μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 20 Ἰουλίου καὶ
πολλὰ ἐκκλησάκια ἐπάνω σὲ λόφους είναι ἀφιε-
ρωμένα σ' αὐτόν.

2. Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΣΑΪΑΣ

Ο προφήτης Ἡσαΐας ἦταν ἀπὸ ἀρχοντικὴ ὥ-
κογένεια καὶ γεννήθηκε στὴν Ἱερουσαλήμ. Είναι
δὲ ὁ μεγαλύτερος ἀπ' ὅλους τοὺς προφῆτες. Μιὰ
ἡμέραν, ποὺ προσευχόταν στὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντα
εἶδε ἔνα ὄραμα. Εἶδε τὸ Θεὸ νὰ κάθεται σ' ἔνα με-
γάλο θρόνο καὶ οἱ ἄγγελοι γύρω του νὰ ψάλλουν
ὕμνους. Μιὰ φωνὴ δὲ τοῦ εἰπε: «Πήγαινε νὰ διδά-
ξης τὸ λαό μου». Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ Ἡσαΐας
ἔλαβε τὸ προφητικὸ χάρισμα. Γύριζε ὅλο τὸ βασί-
λειο τοῦ Ἰούδα καὶ δίδασκε τὴ λατρεία τοῦ ἀλη-
θινοῦ Θεοῦ. Φοβέριζε μὲ θάρρος καὶ αὐτοὺς τοὺς
βασιλιάδες ἀκόμη, γιὰ τὴν ἀσέβειά τους. «Καὶ τὰ
ζῶα ἀκόμη γνωρίζουν τὸν κύριο τους καὶ τὸν εὐ-
γνωμονοῦν, ἐνῶ σεῖς δὲν ἀναγνωρίζετε τὸν ἀλη-

θινὸ Θεό. Ἀλλοίμονό σας ἀσεβεῖς καὶ ἄδικοι» τοὺς ἔλεγε. Τοὺς ἔλεγε ἀκόμη πώς δὲν ἔχουν καμμιά ἀξία οἱ προσευχὲς καὶ οἱ νηστεῖες, ἀφοῦ ζοῦσαν βουτηγμένοι στὴν ἀμαρτία. Προφήτεψε τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἰουδαικοῦ Κράτους καὶ τὴν αἰχμαλωσία τῶν Ἰσραηλιτῶν στὴ Βαβυλῶνα. Προφήτεψε ἀκόμα τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν Παρθένο, τὴ διδασκαλία του, τὴ σταύρωση καὶ τὴν ἀνάστασή του. Ἐξῆντα ὀλόκληρα χρόνια ἐδίδασκε τὸ λαό, μάλωνε τοὺς ἀσεβεῖς γιὰ τὶς ἀμαρτίες τους καὶ προφήτευε τὶς δυστυχίες ποὺ θὰ συμβοῦν. Ὁταν βασίλευε ὁ ἀσεβὴς βασιλιάς Μονασῆς, ἐπειδὴ τὸν μάλωνε γιὰ τὶς ἀμαρτίες του, διέταξε καὶ τὸν θανάτωσαν μὲ φοβερὰ μαρτύρια. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 9 Μαΐου.

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΕΡΕΜΙΑΣ

Μετὰ τὸν Ἡσαΐα πάρουσιάσθηκε ἄλλος μεγάλος προφήτης, ὁ Ἱερεμίας. Ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι προφῆτες, ἔτσι καὶ ὁ Ἱερεμίας, δίδασκε τὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ μάλωνε μὲ πύρινα λόγια τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τοὺς ἀμαρτωλούς. Σαράντα ὀλόκληρα χρόνια δίδασκε τὸ λαό, μάλωνε τοὺς ἀμαρτωλούς καὶ προφήτευε τὴ θεία τιμωρία. Ὁταν προφήτεψε πώς οἱ Βαβυλώνιοι θὰ κυοιέψουν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ θὰ πάρουν σκλάβους τοὺς Ἰσραηλίτας, ὁ βασιλιάς Σεδεκίας θύμωσε καὶ τὸν ἔβαλε στὴ φυλακή. Σὲ λίγο ὅμως βγῆκε σωστὴ ἡ προφητεία του. Ὁ Ναβουχοδονόσωρ ὅταν κυρίεψε τὴν Ἱερουσαλήμ, τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὴ φυλακή καὶ τοῦ πρότεινε νὰ τὸν πάρῃ στὴ Βαβυλῶνα καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τιμὲς κι ἀξιώματα. Ὁ Ἱερεμίας ὅμως δὲν δέχτηκε καὶ προτίμησε νὰ μείνῃ στὴν πατρίδα του καὶ νὰ θρηνῇ ἀπάνω στὰ ἔρείπια τοῦ κατεστραμένου ναοῦ. Τὰ μοιρολόγια του εἶναι γραμμένα σ'

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΔΑΝΙΗΛ

ἔνα βιβλίο ποὺ λέγεται «Θρῆνοι τοῦ Ἱερεμίᾳ». Στὶς προφητεῖες του προλέγει τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ καὶ λέει πώς «τὸ θέλημά του ὁ Θεός, δὲν θὰ τὸ γράφη πειὰ σὲ πλάκες, ἀλλὰ στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων». Ἡ Ἐκκλησία ἡμας γιορτάζει τὴ μνήμη του τὴν 1ην Μαΐου.

Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους |αίχμαλώτους, ποὺ πῆρε ὁ Ναβουχοδονόσωρ στὴ Βαβυλῶνα, | ήταν

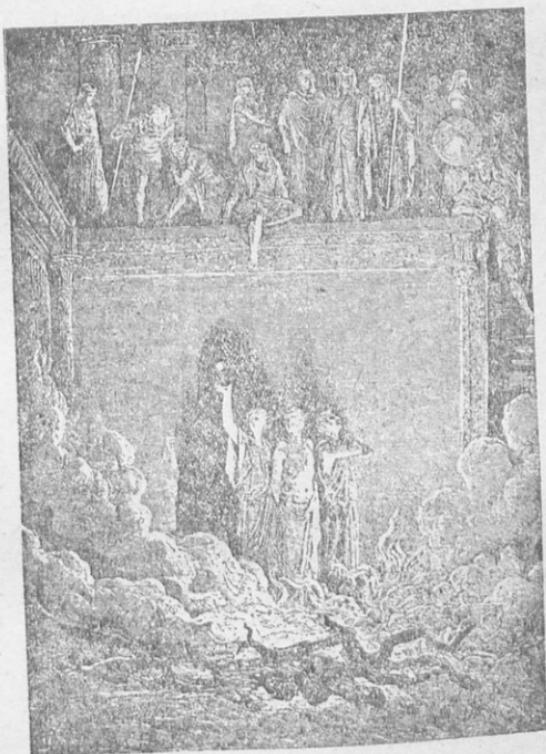

‘Ο Ἱερεμίας μοιρολογεῖ̄ ἐπάνω στὰ ἔρείπια

καὶ ὁ Δανιήλ. Αὐτὸν καὶ τρεῖς ἄλλους νέους, τὸν Ἀζαρία, τὸν Ἀνανία καὶ τὸν Μισαήλ, τοὺς διάλεξε ὁ βασιλιᾶς καὶ τοὺς πῆρε στὸ παλάτι του. Ἐκεῖ τοὺς παρέδωσε σὲ σοφούς διδασκάλους καὶ τοὺς ἔμαθαν ὅλη τὴ σοφία τῶν Βαβυλωνίων καὶ τοὺς ἔδωσε μεγάλα ἀξιώματα. Οἱ τέσσερις αὐτοὶ νέοι, ἀν καὶ ζοῦσαν ἀνάμεσα σὲ εἰδωλολάτρες καὶ ἀμαρτωλούς, δὲν παρασύρθηκαν, ἀλλὰ ἔξακολούθησαν νὰ λατρεύουν τὸν ἀληθινὸ-

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΑΙΔΕΣ ΣΤΟ ΚΑΜΙΝΙ

Θεδ καὶ νὰ εἶναι εὺσεβεῖς καὶ δίκαιοι. Ἀπ' αὐτοὺς ὁ Δανιὴλ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μεγάλη σοφία εἶχε καὶ τὸ προφητικὸ χάρισμα καὶ πολλὲς φορὲς προεῖπε τὰ μέλλοντα. Γιαυτὸ ὁ Βασιλιᾶς τὸν ἀγαποῦσε ἔξαιρετικὰ καὶ τὸν ἔκαμε μάλιστα διοικητὴ τῆς Βαβυλώνας.

Οι τρεῖς παῖδες στὸ καμίνῳ

Κάποτε ὁ Ναβουχοδονόσωρ διέταξε νὰ στελλουν ἐνα χρυσὸ ἄγαλμα του καὶ νὰ περάσουν ὅλοι νὰ τὸ προσκυνήσουν. Ὁλοι ὑπάκουσαν στὴ βασιλικὴ διαταγὴ καὶ προσκύνησαν τὸ χρυσὸ ἄγαλμα, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς νέους. Ὁ Ἄζαρίας,

ό Ἀνανίας καὶ ὁ Μισαήλ ἀρνήθηκαν νὰ προσκυνήσουν. "Οταν τὸ ἔμαθε ὁ βασιλιᾶς θύμωσε πολὺ καὶ διέταξε νὰ τοὺς δέσουν καὶ νὰ τοὺς ρίξουν σ' ἔνα ἀναμμένο καμίνι. Πῆγε μάλιστα καὶ ὁ ἴδιος νὰ παρακολουθήσῃ. Ἀλλὰ ὁ Θεός ποὺ προστατεύει τοὺς δικαίους, ἐστειλε τὸν ἄγγελό του καὶ τοὺς προστάτεψε. Μόνο τὰ δεσμά τους κάηκαν. Αὐτοὶ ὅχι μόνο δὲν κάηκαν ἀλλὰ αἰσθάνονταν καὶ δροσιά. Καὶ ἐλεύθεροι ἀπὸ τὰ δεσμά τους ἔψαλλαν μαζὶ μὲ τὸν ἄγγελο ὅμνους στὸ Θεό. Ὁ βασιλιᾶς βλέποντας τέσσερες στὸ καμίνι ἀπόρησε. "Οταν ὅμως πλησίασε καὶ εἶδε τὸ θαῦμα, διέταξε νὰ τοὺς βγάλουν ἀπὸ τὸ καμίνι καὶ εἶπε: «Εὔλογημένος νὰ είναι ὁ Θεός τῶν τριῶν παιδιῶν». "Υστερα διέταξε νὰ σκοτώνεται ὅποιος βλαστημήσῃ τὸ Θεὸ τῶν τριῶν παιδιῶν.

Ο ΔΑΝΙΗΛ ΣΤΟ ΛΑΚΚΟ ΤΩΝ ΛΕΟΝΤΩΝ

"Υστερα ἀπὸ λίγα χρόνια πέθανε ὁ καλὸς Ναβουχοδονόσωρ καὶ ἔγινε βασιλᾶς ὁ γιός του Βαλτάσαρ. Στὰ χρόνια τοῦ Βαλτάσαρ, ὁ βασιλιᾶς τῶν Περσῶν Δαρεῖος κυρίεψε τὴν Βαβυλῶνα καὶ σκότωσε τὸ Βαλτάσαρ. Ὁ Δαρεῖος ἀγαποῦσε τὸν Δανιὴλ γιὰ τὴ σοφία του, ἀλλὰ καὶ γιατὶ εἶχε μάθει πώς προφήτεψε τὴν ὑποδούλωση τῶν Βαβυλωνίων. Οἱ ἔχθροὶ ὅμως τοῦ Δανιὴλ ποὺ τὸν ζήλευαν ζητοῦσαν εὐκαιρία νὰ τὸν καταστρέψουν. Κάποτε ὁ Δαρεῖος εἶχε βγάλει μιὰ διαταγὴ: Κανεὶς νὰ μὴ ζητάῃ τίποτα ἀπὸ κανένα ἄλλον παρὰ μόνον ἀπ' αὐτόν. Τότε οἱ ἔχθροὶ τοῦ Δανιὴλ τὸν κατηγόρησαν ὅτι παραβαίνει τὴ βασιλικὴ διαταγὴ καὶ ζητάει μόνο ἀπὸ τὸ Θεό του καὶ ὅχι ἀπὸ τὸ βασιλιᾶ. Ὁ Δαρεῖος διέταξε νὰ τὸν ρίξουν σ' ἔνα λάκκο ὅπου ἡσαν ἔφτα πεινασμένα λιοντάρια. Ὁ καλὸς Θεός ὅμως δὲν ἀφῆσε τὰ λιοντάρια νὰ κάνουν κακὸ στὸ Δανιὴλ. "Ἐστειλε τὸν ἄγγελό του καὶ τὸν

ἔφραξε τὸ στόμα. Ὁταν δὲ βασιλιᾶς πῆγε κοντὰ καὶ εἶδε τὰ λιοντάρια νὰ κάθωνται γύρω στὸ Δανιὴλ σὰν ἀρνάκια, χωρὶς νὰ τὸν πειράζουν, θαύμασε καὶ φώναξε : «Θεὲ τοῦ Δανιὴλ εἰσαι μεγάλος.» Ἀλλος Θεὸς ἐκτὸς ἀπὸ σένα δὲν ὑπάρχει». Κι ἀμέσως διέταξε νὰ βγάλουν τὸ Δανιὴλ ἀπὸ τὸ λάκκο καὶ νὰ ρίξουν τοὺς ἔχθρούς του, τοὺς δόποις ὡς

‘Ο Δανιὴλ στὸ λάκκο τῶν λεόντων

καὶ κατασπάραξαν τὰ λιοντάρια. Ὁ Δανιὴλ ὡς τὸ θάνατό του δὲν ἔπαψε νὰ προσεύχεται καὶ νὰ λατρεύῃ τὸν ἀληθινὸ Θεό. Προφήτεψε τὴν ἐπιστροφὴ τῶν Ἐβραίων στὴν πατρίδα τους καὶ τὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 17 Δεκεμβρίου.

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΙΩΝΑΣ

‘Ο προφήτης Ἰωνᾶς ἔζησε καὶ κήρυξε τό λόγο τοῦ Θεοῦ στὸ βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ. Κάποτε τὸν διέταξε ὁ Θεὸς νὰ πάη στὴν πρωτεύουσα τῶν Ἀσσυρίων Νινευί· καὶ νὰ διδάξῃ τὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. ‘Ο Ἰωνᾶς ὅμως φοβήθηκε νὰ πάη νὰ διδάξῃ στοὺς εἰδωλολάτρες καὶ παράκουσε τὴ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ. ‘Αντὶ δὲ νὰ πάη στὴ Νινευί, μπῆκε σ’ ἕνα πλοῖο καὶ τράβηξε γιὰ ἄλλη μακρινὴ χώρα. ‘Ο Θεὸς ὅμως ποὺ τὰ βλέπει ὅλα, εἶδε τὴν παρακοὴ καὶ τὸν τιμώρησε. Μόλις προχώρησε λίγο τὸ πλοῖο, σηκώθηκε μιὰ τρομερὴ τρικυμία καὶ τὰ κύματα σὰν βουνὰ χτυποῦσαν τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου. Οἱ ναῦτες παρακαλοῦσαν τὸ Θεὸν νὰ καταπαύσῃ τὴν τρικυμία. Μὰ τίποτα. Τότε σκέφθηκαν πῶς γιὰ νὰ σηκωθῆ ἐξαφνικὰ τρικυμία καὶ νὰ μὴ παύῃ σίγουρα κάποιος ἐπιβάτης θὰ φταίη. Ἀποφάσισαν λοιπὸν νὰ ρίξουν κλῆρο, γιὰ νὰ βρεθῇ ποιὸς φταίη. Καὶ σ’ ὅποιον πέση ὁ κλῆρος νὰ τὸν ρίξουν στὴ θάλασσα. ‘Ο κλῆρος ἔπεσε στὸν Ἰωνᾶ καὶ τότε ἐκεῖνος ὡμολόγησε, πῶς πράγματι ἐκεῖνος ἔφταιγε, γιατὶ παράκουσε τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ. Μόλις τὸν ἔρριξαν στὴν θάλασσα ἔπαψε ἡ τρικυμία καὶ τὸ πλοῖο τράβηξε τὸ δρόμο του. ‘Ο Ἰωνᾶς ὅμως δὲν πνίγηκε. ‘Ενα τεράστιο δελφίνι τὸν κατάπιε καὶ ἀφοῦ τὸν κράτησε τρεῖς μέρες ζωντανὸ στὴν κοιλιά του, τὸν ἔβγαλε σὲ κάποια παραλία τῆς Παλαιστίνης. ‘Ο Ἰωνᾶς γονάτισε καὶ μὲ δάκρυα εὐχαρίστησε τὸ Θεὸν γιὰ τὴ σωτηρία του καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τὸν συγχωρήσῃ γιὰ τὴν παρακοὴ του. ‘Υστερα τράβηξε γιὰ τὴ Νινευί, ὅπου δίδαξε στοὺς κατοίκους της τὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Οἱ Νινευῖτες μετανόησαν καὶ σώθηκαν.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΩΒ

Στὰ χρόνια τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ζοῦσε κοντά

στὴ Δαμασκό, ἔνας εύσεβης καὶ πλούσιος ἀνθρώπος ποὺ λεγόταν Ἰώβ. Εἶχε ἐπτὰ γιοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρες καὶ πλούτη ἄφθονα. Ὁ Θεὸς ὅμως γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστη του, τοῦ ἔδωσε πολλὰ βάσανα. Σὲ μιὰ ἡμέρα ἔπαθε τέσσερις μεγάλες συμφορές. Ληστὲς ἄρπαξαν τὰ βόδια του καὶ σκότωσαν τοὺς ύπηρέτες του. Φωτιὰ ἔκαψε τὰ πρόβατα καὶ τὶς βοσκές του. "Αλλοι ληστὲς τοῦ ἄρπαξαν τὶς καμῆλες του καὶ σκότωσαν τοὺς δούλους του. Τέλος γκρεμίστηκε τὸ σπίτι τοῦ μεγαλύτερου γιοῦ του καὶ σκότωσε τοὺς γιοὺς καὶ τὶς θυγατέρες του. Ὁ Ἰώβ μαθαίνοντας ὅλες αὐτὲς τὶς συμφορές λυπήθηκε πολὺ καὶ εἶπε: «ὅ Θεὸς μοῦ ἔδωσε ὅλα αὐτὰ—τὰ ἀγαθά, ὁ Θεὸς μοῦ τὰ πήρε. "Ας εἰναι εὐλογημένο τὸ ὄνομά του». Σὲ λίγο ὅμως ἔπαθε μιὰ πιὸ μεγάλη συμφορά. "Ολο του τὸ σῶμα γέμισε πληγές. Τὸν πέταξαν τότε ἐκεὶ ποὺ ἔριχναν τὰ σκουπίδια καὶ κανένας δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν πλησιάσῃ. Ὁ Ἰώβ τὰ ύπέφερε ὅλα μὲ ύπομονὴ καὶ δὲν ἀγανακτοῦσε. Ἡ γυναίκα του ποὺ ἔβλεπε τὴ δυστυχία του, ἀλλὰ καὶ τὴν ύπομονὴ του, τοῦ ἔλεγε: «ώς πότε λοιπὸν θὰ περιμένης τὴ σωτηρία σου; Γιατί δὲν βλαστημάς τὸ Θεὸ ποὺ σοῦ ἔδωσε τόσες συμφορές;» 'Ο Ἰώβ ὅμως ἀπάντησε: «"Εχεις ἀδικο γυναίκα καὶ μιλᾶς ἀνόητα. "Ολα τὰ ἀγαθὰ τὰ πήραμε ἀπὸ τὸ Θεό. Πρέπει νὰ ύποφέρωμε καὶ τὶς δυστυχίες μὲ ύπομονὴ καὶ πίστη».

Κάποτε ἥλθαν τρεῖς φίλοι του νὰ τὸν ίδοιν καὶ νὰ τὸν παρηγορήσουν. Μόλις τὸν εἶδαν σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, λυπήθηκαν τόσο ποὺ ἔμειναν ἀμίλητοι πολλὲς ὥρες. Ὁ Ἰώβ ἀγανάκτησε καὶ εἶπε: «καταραμένη ἡ ὥρα ποὺ γεννήθηκα». Τότε οἱ φίλοι του ἄρχισαν νὰ τοῦ λένε πώς ὁ ἀνθρωπὸς ύποφέρει ἀπὸ τὶς ἀμάρτιες του. Ὁ Ἰώβ ἀπάντησε πώς δὲν εἶχε κάμει καμμιὰ ἀμαρτία. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔλεγε: «Μιλάτε γιὰ πράγματα ποὺ δὲν ξέρετε. Κανεὶς δὲν ξέρει τὶς σκέψεις τοῦ Θεοῦ». * 'Ο Ἰώβ κατάλα-

βε ἀμέσως τὸ σφάλμα του καὶ εἶπε : «Θεέ μου συγχώρεσέ με». Ο Θεός βλέποντας τὴν ἀληθινὴ μετάνοια ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν πίστη τοῦ Ἰώβ, τοῦ ξανάδωσε τὰ πλούτη του καὶ ἐφτὰ γιοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρες. Καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ζήσῃ εὔτυχι- σμένος πολλὰ χρόνια καὶ νὰ τὸν θαυμάζουν ὅλοι.

ΤΕΛΟΣ

0020560976
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

**ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΕΤΡΟΥ Κ. ΡΑΝΟΥ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 5ε-ΤΗΑ. 25.175**

ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Α. ΚΟΝΤΟΜΑΡΗ - Α. ΜΠΑΜΠΑΗ	"Αριθμητικά Προβλήματα	Γ'	Τάξ.	2.600
>	>	Δ'	>	2.600
>	>	Ε'	>	3.600
>	>	ΣΤ'	>	2.600
>	Γεωμετρία	Ε'	>	2.600
>		ΣΤ'	>	2.600
>	Γεωγραφία "Ελλάδος	Δ'	>	3.600
>	"Ηπείρων	Ε'	>	3.600
>	Εύρωπης	ΣΤ'	>	3.600
>	Φυσική Πειραιατική καλ Χημεία	Ε'	>	3.000
>		ΣΤ'	>	3.000
>	"Ελλην. Ιστορία	Γ'	>	2.600
>		Δ'	>	2.600
A. ΜΠΑΜΠΑΗ	Παλαιά Διαθήκη	Γ'	>	2.600
>	Καινή >	Δ'	>	2.600
>	"Εκκλησιαστική Ιστορία	Ε'	>	3.000
I. ΦΩΚΙΤΟΥ	Leçons Françaises 1ον, 2ον έτος Γυρ.			4.500
>	Lectures 3ου, 4ου > >			4.000
>	45 Leçons E'.			5.000
>	38 > ΣΤ'.			5.000
>	Γαλλική Γραμματική δι' ζλας τὰς τάξεις ἐκδ. 4η δεκ.	6.000		
>	Τιτορία τοῦ ἐμποροῦ			4.000
>	Le Français illustre 1οr Partie			3.000
>		2έμε >		4.000
ΕΓΓΡ. ΛΟΝΤΟΥ	"Απαντα Παιδικού Θεάτρου			15.000
>	Κωμῳδίες			3.500
>	Δράματα			3.500
I. ΣΑΡΡΗ - Δ. ΤΡΟΒΑ	"Οδηγ. Καλῶν ἐκθέσεων ἐκδ. 1947			15.000
>		Τόμος Β'		7.500
I. ΣΑΡΡΗ	"Υποδείγματα Ἐκθέσεων			3.000
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ε.	"Ανώμαλα Ρήματα Γ'.	ἐκδ. 1947		7.500
>	"Αρριανός Κείμενον μετά σχολιών			3.500
>	Λυκούργου κατὰ Λεωνάράτους καὶ Ἰσοκράτους πρὸς Φιλίππον ἐπιστολαὶ Κείμενον μετά σχολιών			3.500
>	Μετάφρασις "Αρριανοῦ μετά παρατηρήσεων			2.500
>	Λυκούργου καὶ Ἰσοκράτους			2.500
I. ΣΑΡΡΗ, Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Π. ΚΑΤΟΠΟΔΗ	Μετάφρασις Κρήτωνος			2.500
>		Κύρου ἀναδάσσεως		3.000
>		Λιασίου Λόγοι		3.500
>		Ξενοφόντος "Ελληνικά Α'	B'	2.500
>		Ισοκράτους Λόγοι		3.000
A. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	Μετάφρασις "Οδίθιον - Μεταρρεφθαῖς			2.500
>		Καίσαρος De bello Civili		2.000
Π. ΧΑΤΖΗ	Γυγμένα Μεγάλων "Ανθρών			2.000
Δ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ	Σημειώσεις Πανν. Ιστορία			3.000
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής				